

16

ЧАС ЧИТАТИ!

ФОРУМ ВИДАВЦІВ

У ЛЬВОВІ

10-13 вересня

www.bookforum.com.ua

КНИЖКОВИЙ ЯРМАРОК ЛІТЕРАТУРНИЙ ФЕСТИВАЛЬ БІЗНЕС-ФОРУМ БЛАГОДІЙНА АКЦІЯ

Організатори:

ГО «Форум видавців»
Львівська міська рада
Державний комітет телебачення
та радіомовлення України

За сприяння:

Львівської обласної ради
Львівської обласної
державної адміністрації

Генеральний партнер

Генеральний радіопартнер

Медіа-партнер

Ексклюзивний медіа-партнер

Інформаційні партнери

Перший інформаційний партнер

Улюблений інформаційний партнер

Офіційний радіопартнер

Книжковий партнер

Офіційні партнери

ПРОФИЛЬ

Образ тижня

Малюнок Дмитра Скаженника

Національні проекти є офіційні та неофіційні. Чого хоче Кремль офіційно, можна прочитати в російських газетах або ж почути на

російські енергоносії, а за це Кремль розповідатиме їм, як жити й із ким дружити.

Інтернет-сторінці їхнього президента. В них навіть є урядові програми розвитку

пріоритетних галузей. Неофіційно ж, себто насправді, вони хочуть тільки одного: щоби всі країни вишкувалися в чергу по

НОВА
КУЛЬТУРА СПІЛКУВАННЯ

ПОСЛУГИ З ОРЕНДИ
8 (044) 517-05-81

Примус до співпраці

Юрій
Макаров,
шеф-редактор

Безліч разів давав собі обітницю: більше жодного слова про Росію. І без того я вже зажив собі в певних колах славу русофоба, що, по-перше, не менш ганебно, ніж репутація антисеміта, чи полонофоба, чи ісламофоба, чи взагалі будь-якого «фоба», а по-друге, досить безглуздо й навіть кумедно, враховуючи моє прізвище, коріння й виховання. Але спробуй тут утримайся, коли братня країна не скупись на приводи! Коротше кажучи, мене вчергове примусили.

У самій Москві впродовж останніх тижнів, що минули після скандального відеозвернення Дмитрія Медведева, експерти губляться в здогадах, із якого доброго дива російський президент згадав про нас. У них що, інших проблем бракує? Кавказ, Далекий Схід із Китаєм, зношеність інфраструктури, неконкурентоспроможна економіка, тотальна корупція, фактична некерованість так званої владної вертикалі... Домовилися на тому, що співлідер нації оголосив нам холодну війну просто тому, що до цього пункту порядку денного нарешті дійшли руки, рано чи пізно крапки над «і» мали бути розставлені.

На необхідності безкомпромісно усвідомити цей новий стан стосунків, гідний називатися саме так, а не інакше, – тобто саме *холодною війною* – **Тиждень** дозволив собі наполягати ще рік тому, після російської агресії в Грузії. Очевидно, в суспільства були за цей час нагальніші проблеми, інакше б медведєвський *tour de force* не заскочив би нас зненацька.

Колись, у давні добрі часи, Борис Єльцин закликав своїх співвітчизників думати, що вони зробили для України щоранку натщесерце. Тоді декому це здавалося навіть зворушливим. Тепер ми мали б мріяти лише про одне: щоби вони взагалі про нас забули. Не вийде, на жаль, тепер це очевидно. В коментарі Сергія Толстова (**див. стор. 23**) знайдено чудову формулу: «примус до співпраці» – як парафраз безсмертного кремлівського афоризму «примус до миру». Росія примушує нас до співпраці приблизно з тією самою мірою галантності, з якою торік вона примушувала Грузію відмовитися від своєї території й погодитися з нахабною окупацією та обмеженням суверенітету.

Співпрацювати з Росією – в чому, власне? Не заважати навколоремлівським олігархам набивати кишені? Не пручатися, коли Україну праг-

нуть перетворити на гвинтик російської нафтогазової мережі? Не звертати уваги на те, що частина божевільних нафтодоларів, за законом сполучених посудин, іде на скуповування того, що в нас погано лежить, а погано лежить в Україні геть усе? Розкрити обійми флоту, який унаслідок географічних подробиць не здатен вирішити жодного військового завдання за межами чорноморської калюжі? Сором'язливо склепити повіки, коли зі штабу того-таки флоту або, скажімо, з якогось російського диппредставництва валізками виносять гроші на підтримку підричних рухів? Утриматися від наслідування спокусливого прикладу сусіда, який без жодних обмежень продає зброю найнебезпечнішим режимам у всьому світі? Покірно забути про мільйони закатованих людожерською державою, спадкоємицею якої офіційно визнає себе Москва? Ще менше сприяти розвитку власної державної мови? Чого ще забажають від нас завтра в Кремлі, якщо сьогодні ми приборкаємо гордино й зробимо вигляд, що нічого не сталося?

Можна заспокоюватися тим, що за холодною війною не завжди слідує гаряча. Переконувати себе, що подальше загострення відносин не відповідає інтересам Російської Федерації ані в тактичному, ані в стратегічному вимірі. Так, нібито великі держави в своїх рухах керуються розумними міркуваннями, хоча подеколи вони діють, «как сумасшедший с бритвою в руке», за висловом геніального російського поета й нашого земляка.

Саме про це значна частина матеріалів поточного числа. Знову

скажуть: русофобія. А як же ж інша Росія – Мусоргського й Чайковського, Тургенєва й Салтикова-Щедріна, Левітана й Серова (нависне не називаю імен, пов'язаних із Україною, щоб уникнути непорозумінь)? Зрештою, була ще Росія Герцена й Сахарова... Чомусь вона мовчить. До того ж, угорці в 1956-му, чехи в 1968-му, афганці в 1979-му мали моральне право не пам'ятати про Герцена з Тургенєвим. Для них росіяни (до яких вони мали всі підстави зараховувати й нас) були продовжувачами ніякої не гуманітарної, а суто агресивної традиції – цілком свідомої, добре ідеологічно обґрунтованої й практично безперервної від часів, як мінімум, Івана Грозного. Саме з нею ми сьогодні й маємо справу.

А Тургенєва я їм не віддам. Тим більше, що сьогодні він їм, здається, не дуже й потрібен.

**ЧОГО ЩЕ ЗАБАЖАЮТЬ
ВІД НАС ЗАВТРА
В КРЕМЛІ?**

НА ЧАСІ

Образ тижня
Малюнок
Дмитра
Скаженника

3

Фото тижня
Демонстрація
гордості

6

Він – падає,
вона – зростає
Кабмін «наво-
рожив» кінець
кризи

8

«Родіна» кли-
че на базар
Конфлікт на-
вколо одесь-
кого ринку

10

Українські ГЕС
Аварія на Саяно-Шушенській ГЕС вказала
на реальний стан застарілих радянських
інженерних гігантів. Українські ГЕС, збу-
довані в той самий час, також потребують
модернізації

12

ВПРИТУЛ

Ігор Лосєв
про холодну
війну
з Росією

16

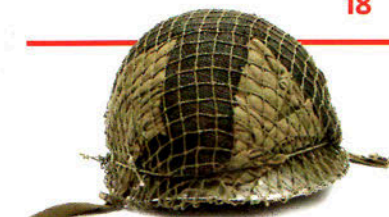
Про що мовчить Медведєв
Українське МЗС називає заяви ро-
сійського президента алогічними
і вказує на інші «фокуси» Росії

18

Робота над помилками
Українська верхівка
не здатна об'єднати
навіть перед лицем
військової загрози

22

Слабкі місця
Внутрішні
та зовнішні
загрози
України

26

Валентин Бадрак:
Україна не готова
протистояти
зовнішній агресії

28

Знай наших
Україна обороняється за радян-
ською системою розпізнавання
військових об'єктів – спільною
для нас і Росії, «ворожою»
до Європи

30

«Вепр»
у «Кольчuzі»
Військова техніка
і зброя, якими
могла би пишатися
українська армія

34

Якщо завтра війна
Хто і як про-
тистоятиме
інтервентам

36

МИ

Світові
війни:
український
рахунок

38

Народжена війнами
Сучасна Україна
з явилася на мапі
Європи внаслідок
Світових воєн

40

ДІТИ МІЖВОЄННЯ

Підґрунтя сучасної євроцентрич-
ної політики наших західних су-
сідів було закладено за 20 років
між світовими війнами

46

Планетарний
меморіал
Друга світова ві-
йна: геополітичні
наслідки

48

НАВИГАТОР

Гостинна Аджарія
Минулорічна «п'ятиденна ві-
йна» не зачепила цього куточка
Грузії. Батумі, Кобулеті, сели-
ще Кваріаті радо приймають
на відпочинок українців

50

Від коренів
Фольк-рок
і етно-ф'южн –
сторони однієї
медалі world
music

54

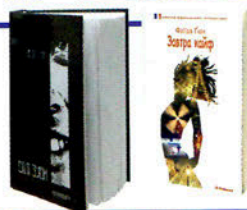

Відгуки/анонси
Вистави, фільми,
виставки, книж-
ки, записи

58

Про мишей і людей
Європейська літе-
ратура діагностує
головні проблеми
сьогодення

60

Анатолій Дністровий
про державні книж-
кові виставки, які
краще ігнорувати

62

Перше українське пиво з 1715 року

Демонстрація гордості

День Незалежності – не лише зайвий вихідний і привід випити. В країнах, незалежність яких обчислюється значно більшою цифрою, ніж «18», у такий день прийнято дякувати Богові, що дав країну, паспорт якої ти отримувеш на повноліття. У нас ця традиція лише приживається. І є ті, хто вірить у краще життя в іншій державі, й тому свою не визнає. Наприклад, купка українофобів, котрі крокували Сімферополем із гаслами «Долой бандеровську самостійність!» А в Києві відбувся парад. Військові свою справу зробили на відмінно. Дещо «зіжмакав» урочистість Віктор Ющенко: його доречно пафосна промова затягнулася, про що не повідомили авіацію, яка з'явилася над Хрещатиком точно за графіком, але не за сценарієм, що з волі президента трохи зсунувся. Коли закінчився офіційно, дітлахи кинулися до виставленої на показ техніки. Впало в дитинство й багато дорослих. На світліні чоловік із іграшковим автоматом позує на «самоходці» фотографу *Тижня* Андрію Ломакіну.

19 серпня

Нова правляча коаліція Молдови вирішила інтегрувати країну в НАТО

20 серпня

На Запоріжжі порушено кримінальну справу за фактом смерті дитини після щеплення

21 серпня

Група терористів на велосипедах влаштувала серію вибухів у Грозному (РФ)

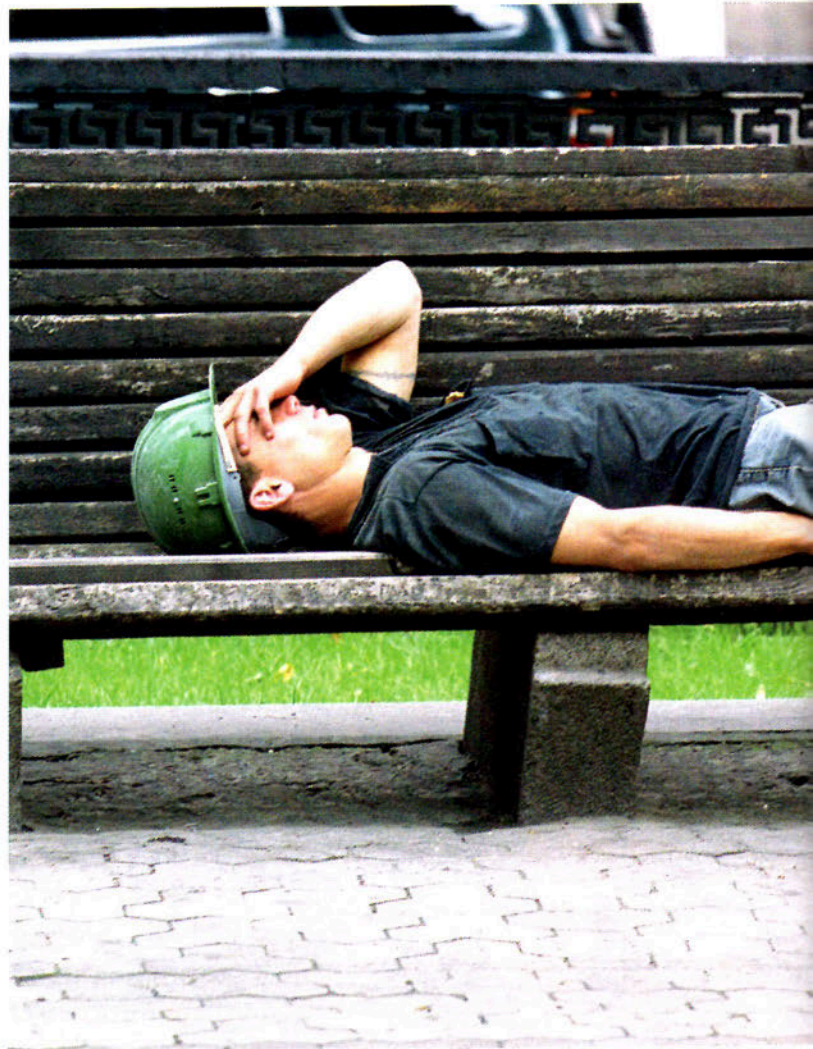
Він – падає, вона – зростає

Кабмін «наворожив» кінець кризи

Останній звіт Держкомстату про соціально-економічний стан України за січень–липень 2009 року дав привід Юлії Тимошенко заявити про оздоровлення економіки. «Вже п'ятий місяць поспіль ми реєструємо позитивну динаміку по окремих галузях і по промисловості загалом», – підкреслила прем'єр. Зокрема, обсяги промислового виробництва в липні зросли на 4,9% стосовно червня, в тому числі: легкої промисловості – на 5,5%, металургії – на 15,3%, целюлозно-паперового виробництва – на 8,4%. Кількість зареєстрованих безробітних протягом липня зменшилася на 7,8% – до 606,9 тис. осіб станом на 1 серпня.

Утім, незалежні економісти запевняють, що аналіз поточної економічної ситуації з огляду на помісячну динаміку, до якої апелює прем'єр, є ворожінням на кавовій гущі. В січні–липні 2009-го порівняно з аналогічним періодом минулого року промисловість упала на 30,4%, а безробіття зросло на 17%.

Уряд пишається зростанням середньомісячної номінальної зарплати протягом першого півріччя на 6,2%. Проте з урахуванням інфляції за останній рік рівень фактичної зарплати знизився щонайменше на 11%. Липнева дефляція на 0,1% є сезонним явищем та спричинена традиційним зниженням цін на продукти нового врожаю (витрати на харчування становлять від 36% до 50% вартості споживчого кошика українця). Водночас, щодо минулорічної бази падіння все ще демонструють будівництво (54,3%), вантажообіг (33,3%), гуртовий товарообіг (24%) тощо. Зростання зафіксовано лише в аграрному комплексі – на 3,8%, однак така динаміка насправді пояснюється тим, що цьогоріч аграрії почали збирати

ДНА НЕ ВИДНО. Економіка не відновлюється, а стагнує

врожай раніше й швидшими темпами, ніж торік. Натомість урожайність зернових та зернобобових порівняно з показниками 2008-го знизилася на 7,1%. Власники підприємств АПК переконують, що відсутність державної підтримки та відмова від закупівлі якісного насіння та добрив у період посівної (через брак кредитних коштів) позначаться на остаточному результаті жнив. У розпал передвиборчої кампанії урядові оцінки стану національної економіки звучатимуть

Тиждень в історії

19 серпня 1914 року

Створено керівний орган Українських січових стрільців – Українську бойову управу

20 серпня 1944 року

Загинув Юрій Липа, український письменник, лікар, громадський діяч

21 серпня 1627 року

Памво Беринда у Києві видав друком перший словник української мови

22 серпня

Парламент подолав вето Віктора Ющенка на зміни до Закону «Про вибори президента»

23 серпня

Стався вибух на шахті ім. Кірова в Макіївці. 8 людей загинуло, 13 поранено

24 серпня

У Криму вперше в світі відбувся масовий стрибок незрячих людей із парашутами

25 серпня

На готівковому ринку гривня обвалилася до 8,30–8,65 UAH/USD

ФОТО: ОЛЕКСАНДР ЧЕМЕРЬОВ

Привиди «українського Лувру»

У столиці офіційно відкрився «Мистецький Арсенал» – проєкт, який патрує президент і який, за його ж визначенням, є головним музеєм України. Для «маленьких українців», а не численних міністрів і урядовців, що цього разу супроводжували Віктора Ющенка, «Арсенал» запрацював ще 2007 року – з того часу відбулося кілька мистецьких заходів.

Нинішнє відкриття мало радше політичний сенс. ЗМІ акцентували на тому, що «Арсенал» загальною площею 57 тис. м² більший за Лувр і Ермітаж. Однак попри вже ви-

трачені протягом п'яти років будівництва 500 млн грн (із запланованих 1,5 млрд грн), лабіринти мистецького комплексу виглядають недооблаштованими. Хто бачив Ермітаж хоча б на листівках, може злякатися перманентного будівельного майданчика, зі стану якого ніяк не виборсається «наш Лувр»: готовність об'єкта не перевищує 8%. У цих підземеллях привиди радянської гігантоманії поки що відчутніші від мистецької аури, а потяг до помпезних гіперпроектів помітніший, ніж результативні дії.

Держакт доброї волі

Кабмін зобов'язав Державний комітет із земельних ресурсів безкоштовно оформлювати та видавати громадянам акти права власності на землю. Відповідні витрати оплачуватимуть із держбюджету – для цього зі стабілізаційного фонду виділено 6 млрд грн (3 млрд грн на безкоштовне виготовлення актів, ще стільки ж – на створення загальнонаціонального земельного кадастру та розмежування ділянок державної і комунальної формвласності). Проте експерти переконані, що корупційну схему, коли за державний акт у власника земельної ділянки вимагають хабар близько \$1 тис., викоринити не вдасться.

ФОТО: ОЛЕКСАНДР ЧЕМЕРЬОВ

навіть оптимістичніше, ніж зараз. Адже у 2008 році саме в жовтні було вперше зафіксовано падіння обсягів промислового виробництва на 0,7%. Отже, порівнювати економічні показники жовтня 2009-го уряд буде з низькою базою відповідного періоду 2008 року. Насправді це свідчитиме не про кінець кризи та впевнене відновлення національного господарства, а про стагнацію напередодні другої хвилі кризи, яка очікується в 2010 році.

22 серпня 1944 року

Загинув Ростислав Волошин-Павленко – голова Збору УГВР

23 серпня 1992 року

Українська православна церква зняла анафему з гетьмана Івана Мазепи

24 серпня 1745 року

Загинув славетний опришок Олекса Довбуш

25 серпня 1924 року

Народився Павло Загребельний, видатний український письменник

18,3 млрд грн

збитки українських банків станом на початок серпня

€10 млрд

витратить на підготовку до Євро-2012 Польща (Україна – 126 млрд грн)

243 587 осіб

захворіли на свинячий грип у світі, з них 2349 померли

5 ОБЛИЧ

ГЕННАДІЙ МОСКАЛЬ
знову в міліції

Народного депутата від НУ–НС Геннадія Москаля Кабінет Міністрів призначив начальником ГУ МВС Криму. Цю посаду він обіймав у 1997–2000 роках.

АБДЕЛЬ АЛЬ-МЕГРАХІ
вийшов на свободу

Влада Шотландії випустила з в'язниці Абделя Бассета Алі аль-Меграхі – організатора теракту в небі над Локербі у 1988 році.

ВІКТОР ЯНУКОВИЧ
втрачає маєток

Прем'єр Юлія Тимошенко наказала повернути у держвласність резиденцію «Межигір'я», що зараз належить лідерові Партії регіонів.

ДМІТРІЙ МЕДВЕДІВ
спростовує колапс

Президент РФ назвав «брехнею» заяви про те, що Росія наближається до технологічного колапсу після аварії на ГЕС у Хакасії.

СЕМЕН ФАРАДА
помер

За 30 років він знявся більше ніж у 70 фільмах, зокрема в таких кіношедеврах, як «Той самий Мюнхгаузен» та «Формула кохання».

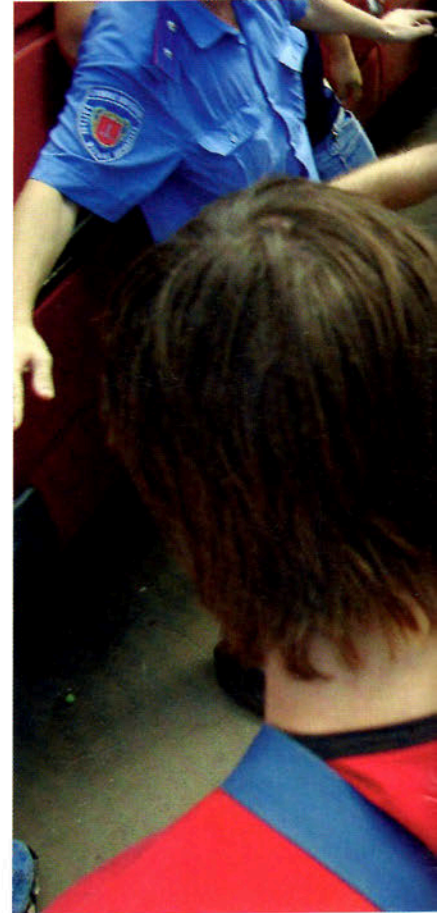

КОНФЛІКТ

«Родіна» кличе на базар

В Одесі стався кривавий переділ ринку

Конфлікт навколо одеського ринку «Північний» 21 серпня переріс у криваву сутичку. Шестеро людей, серед яких і Дмитро Назаров, новопризначений директор «Північного», серйозно поранено. Також отримав опіки очей хлорним вапном майор міліції, який намагався розборонити бійку, в його колеги-лейтенанта уражено верхні дихальні шляхи, повідомляє одеське управління МВС. Працівники ринку, незадоволені буцімто непомірною орендною платою, вимагають повернути «Північний» у комунальну власність міста. Натомість низка місцевих осередків політичних партій та громадських організацій запевняють: масовими бешкетами в регіоні керують активісти проросійської партії «Родіна». Одіозна структура вже давно перебуває в полі зору правоохоронців, її активісти помічені в провокаціях із застосуванням насильства, нападах на мирні зібрання опонентів і зв'язках із російськими спецслужбами.

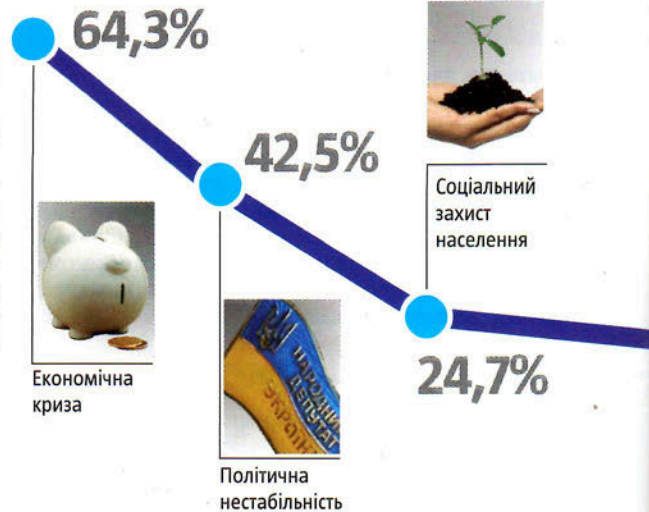
ОПИТУВАННЯ

Наші тривоги
Що турбує українців

Економічна криза та політична нестабільність у державі хвилюють українців більше, ніж натягнуті відносини з Росією, наркоманія та злочинність. Про це свідчать останні соціологічні дослідження*.

За результатами загальноукраїнського соціологічного дослідження Київського інституту проблем управління. Опитано 2 тис. респондентів, похибка +/- 2,2%.

*Респонденти, відповідаючи на запитання «Які проблеми сьогодні є найважливішими для України», мали можливість вказати до 3-х варіантів відповіді

£65

боргових зобов'язань країни пропонує купити кожному японцеві держава

14 рабів

із Китаю визволила з неволі міліція в Київській області

КОРОТКО

Знову збройний скандал

До країн, на які поширюється ембарго ООН, англійські фірми могли продавати українську зброю, стверджують у британському парламенті. Посередники нібито отримали в Україні ліцензію на експорт легкої зброї з радянських запасів. Нашу країну наразі ні в чому не звинувачують, а радше звертають увагу британського уряду на необхідність кращого контролю.

Небіжчики на експорт

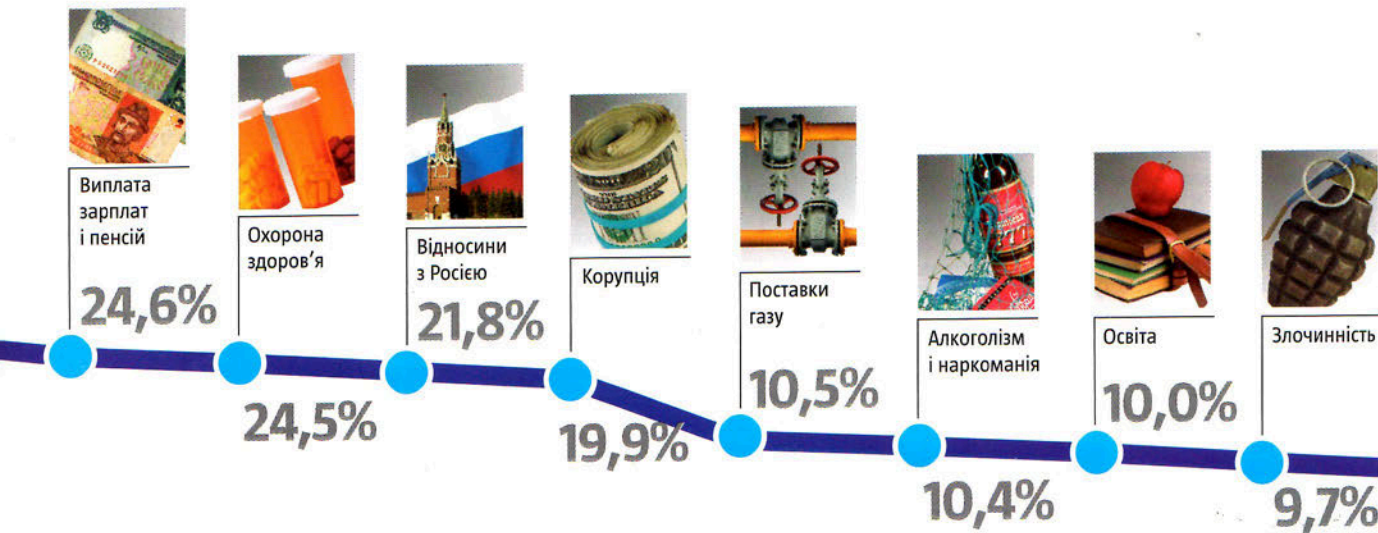
Внутрішні органи померлих українців скуповувала німецька фармацевтична компанія Tutogen. Журнал Der Spiegel пише, що в деяких випадках органи вилучали й продавали без згоди родичів небіжчиків. Видання стверджує, що на одному трупі заробляють до \$250 тис. Вилучений матеріал використовують для виготовлення біологічних трансплантатів.

Росіяни виправдовують пакт

Більшість росіян (57%) не бачать нічого засудливого в укладанні 1939 року пакту Молотова – Ріббентропа, за яким СРСР і нацистська Німеччина поділили сфери впливу в Європі. 63% вважають, що таким чином Сталін намагався відтягнути початок II Світової війни. Про це свідчать останні соціологічні дослідження.

Азербайджан проти російської

Міносвіти Азербайджану заборонило використовувати у школах підручники з Росії. Чіновники пояснюють своє рішення невідповідністю підручників російською мовою місцевій шкільній програмі. Зазначимо, що рік тому азербайджанська влада сама звернулася до РФ із проханням надати навчальну літературу російською й допомогти з підготовкою викладачів.

УСЕ, ЩО ТРЕБА ЗНАТИ ПРО

Українські ГЕС

Аварія на Саяно-Шушенській ГЕС вказала на реальний стан застарілих радянських інженерних гігантів. Українські ГЕС, збудовані в той самий час, також потребують модернізації

1 Скільки в Україні гідроелектростанцій?

Дніпровський каскад гідроелектростанцій складається з шести ГЕС: Київської, Канівської, Кременчуцької, Дніпродзержинської, Дніпровської і Каховської.

Разом із Київською гідроакумулюючою станцією (ГАЕС) та Дністровською ГЕС (потужність

702 МВт) вони входять до Об'єднаної енергосистеми України. Окрім тих, які вже діють, ще будують Дністровську ГАЕС, Канівську ГАЕС на Дніпрі й Ташлицьку ГАЕС на річці Південний Буг, перші два гідроагрегати якої вже введено в експлуатацію. Це радянські проекти, розпочаті напередодні перебудови та реанімовані за часів незалежності. В Україні є ще близько 50 малих ГЕС на малих річках.

2 Скільки років українським ГЕС?

Більшість ГЕС Дніпровського каскаду збудовані у 60-70 роках минулого сторіччя. Найстарішу станцію – Дніпрогес – запустили на повну потужність 70 років тому, в 1939-му. Всі великі українські ГЕС належать державі. Вони входять до складу ВАТ «Укргідроенерго», що було утворене 2004 року в результаті злиття державних компаній «Дніпрогідроенерго» та «Дністрогідроенерго».

3 Наскільки вони безпечні?

Дніпровський каскад тривалий час вважали одним із найвидатніших досягнень інженерної думки ХХ сторіччя, незважаючи на руйнівні для екології наслідки втілення в життя цієї ідеї. Було докорінно змінено природний водообмін, який внаслідок утворення штучних озер значно уповільнився.

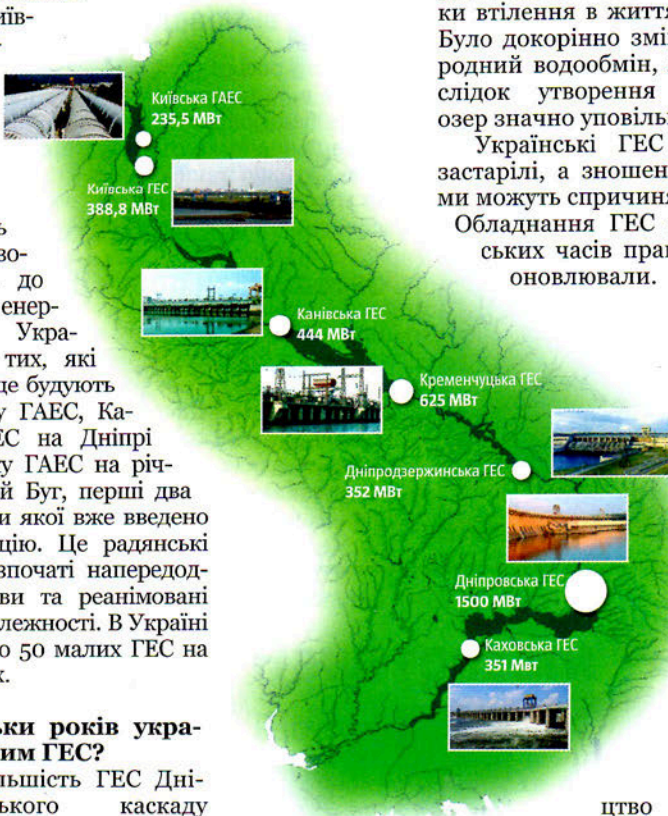
Українські ГЕС технічно застарілі, а зношені механізми можуть спричинити аварії. Обладнання ГЕС за радянських часів практично не оновлювали. Будівни-

4 Чи модернізують ГЕС?

Програма переобладнання та реабілітації ГЕС назріла ще наприкінці 1980-х років, проте через економічну скруту початку 1990-х її так і не реалізували. Після експертизи 1994 року гідроенергетичних об'єктів України Світовий банк ухвалив частково профінансувати програму реконструкції Дніпровського каскаду ГЕС, яка передбачає продовження терміну надійної експлуатації електростанцій на 40-50 років.

5 Як довго триватиме реконструкція і що вона дасть?

Перший етап реконструкції тривав із 1996 по 2002 рік, другий закінчиться до 2012 року, а третій заплановано реалізувати до 2017-го. Вартість першого етапу реконструкції ГЕС, упродовж якого реконструювали й частково замінили застаріле обладнання на всьому Дніпровському каскаді електростанцій, становила \$126,8 млн. Другий етап реконструкції оцінюють приблизно в \$500 млн. Загалом від початку реалізації проекту замінили 35% застарілого обладнання на всіх електростанціях Укргідроенерго, внаслідок чого їх потужність зросла на 118 МВт. Після закінчення третього етапу модернізації очікують, що потужність українських ГЕС зросте на 400 МВт. Нині загальна потужність української гідроенергетики становить 4600 МВт – близько 8% загального виробництва електроенергії. Основні обсяги української електроенергії виробляють на атомних (близько 50%) і теплоелектростанціях (близько 40%).

Дніпровський каскад ГЕС

цтво котеджів, що розпочалося на земляній дамбі Київської ГЕС, може серйозно порушити дренажну систему й спричинити прорив. За розрахунками екологів та інженерів, якщо греблю прорве, Київ змисе за 15 хвилин, а ланцюгова реакція зруйнує й інші міста на Дніпрі. Втім, розмови про «от-от прорве» ведуться вже не перший рік.

Депозити на будь-який смак

Назва	Строк	Подарунок	Мінімальна сума	Відсоткова ставка, % річних	
				Гривня	Валюта
Депозитні вклади					
Елітний (виплата відсотків – щомісяця)	9 місяців	Платіжна картка	50000 гривень	24,5%	–
Лояльний* (виплата відсотків – щомісяця)	6 місяців	Платіжна картка	1000 гривень	22%	12%
Авансовий (виплата відсотків – авансом в день укладення договору)	3 місяця	Платіжна картка	1000 гривень	20,5%	10,5%
	6 місяців			20%	10%
	9 місяців			19,5%	9,5%
	12 місяців			19%	9%
Добробут** (виплата відсотків – щомісяця)	1 місяць	Платіжна картка	1000 гривень	21%	–
	3 місяця			21,5%	
	6 місяців			22%	
	12 місяців			22,5%	
Прибутковий (виплата відсотків – в кінці строку)	1 місяць	Платіжна картка	1000 гривень	20%	11,5%
Стабільний прибуток (капіталізація відсотків – щомісяця)	Безстроковий	Безкоштовне обслуговування рахунку	1 гривня	15,5%	9,5%
Карткові рахунки***					
Гроші On-Line (капіталізація відсотків – щомісяця)	Безстроковий	Безкоштовне обслуговування рахунку	10 гривень	15,5% (на залишок)	9,5% (на залишок)
Карткова скринька (капіталізація відсотків – щомісяця)	Безстроковий	Безкоштовне обслуговування рахунку	1000 гривень	16% (на залишок)	10% (на залишок)

* **Лояльний** – лояльні умови дострокового повернення коштів.

** **Добробут** – для пенсіонерів.

*** **Карткові рахунки** – вільне користування коштами.

Банк **КІЇВСЬКА РСБ**

8 800 500-54-60

(безкоштовно зі стаціонарних телефонів в межах України)

www.kruss.kiev.ua

Ліцензія НБУ №19 від 14.01.2002. Свідоцтво учасника ФГВФО №89

Олег, Дніпропетровськ
Як кажуть, на злодієві шапка горить. Медведєв звинувачує українську владу у втручанні в справи православної церкви. Але у ст. 14 Конституції РФ закріплено: «1. Российская Федерация - светское государство. Никакая религия не может устанавливаться в качестве государственной или обязательной. 2. Религиозные объединения отделены от государства и равны перед законом». З якого ж дива їх президент почав опікуватися православною церквою в Україні?

Приколїст

Хочеться через сайт, а якщо вдасться, то й через журнал висловити подяку двом людям із сусідньої держави, по-перше, президенту Медведєву і, по-друге, патріарху Кирилу. До листа Медведєва я не знав, за кого голосувати, а тепер знаю - за Ющенка... Ну-у-у, якщо чесно, може не стільки за Ющенка, як проти Тимошенко, проти Януковича, проти Симоненка, проти Яценюка і т.д. Вважаю також, що Медведєву, якщо він джентльмен, повинен подякувати також і Ющенко: навряд чи його штаб зміг би організувати акцію, яка дала б настільки великий приріст підтримки. В одному з попередніх номерів Юрій Макаров, аналізуючи зелено-коричневу агітацію Яценюка, поставив логічне і риторичне запитання: чи хтось серед наших чиновни-

Найбільш дискусійні матеріали №33-34 (94-95), 14-27 серпня 2009 р.

Помилка президента

Про кризу російсько-українських дипломатичних відносин

Вогневий рубіж

Фото тижня, присвячене річниці російсько-грузинського конфлікту

Божий промисел

На чому українські церкви заробляють гроші

Мак'явеллі по-українськи

Авторська колонка кандидата історичних наук Кирила Галушка

ків і політиків взагалі прогнозує наслідки своїх дій?... Хі-хі-ха-ха, а в Росії теж ніхто не думає. Хто б там що не говорив, а ми повинні багато за що дякувати Росії. Пригадайте, який був період політичної та національної апатії в період уряду Януковича і президентства Кучми... І тут раптом Тузла... Який був прорив у розвитку державницької свідомості й згуртуванні народу. А тепер лист Медведєва зіграв ту ж саму роль. Хочеться також суто по-людськи подякувати Його Святості Патріарху Кирилу за лист вдячності президенту Ющенку: цей лист став найкращим спростуванням усього, що наліпив у свій лист Медведєв...

Олексій Задерій

Не все так насправді зловісно, як здається. Але щодо вступу України до НАТО, я гадаю, сумнівів уже в багатьох поменшало. Ганьба президенту Росії, якщо він із високої трибуни дозволяє собі подібні висловлювання в бік будь-якої держави, чи то Грузії, чи то Естонії, чи то України. Президент має бути зразком дипломатичності для своїх громадян та викликати повагу в міжнародній спільноті. А не рити власноруч собі політичну могилу в міжнародному правовому полі. Хоча, як повчали нас давні мудреці, дивись, кому це насамперед вигідно...

Ілько Біленко-Шумахер

Як на мене, цитата з Біблії наведена досить влучно. Сам нею часто послуговуюся. Річ у тім,

що вже кілька років минуло, як я в своєму житті відмовився від церкви. Ця інституція використала мій кредит довіри до неї остаточно. Наведу кілька прикладів: 1. Село Поди, Раденський район Херсонської області, церква св. Іллі. Священик районного масштабу бажає мені, Іллі, в день мого святого скромності та смиренності, маючи в той самий час усі зуби золоті. 2. Вибори 2004 року і «єдиний правильний кандидат» від УПЦ МП. 3. Само собою – чому я за свою віру маю платити комусь чи мати посередника між собою і Богом?

timurania

«Майже всі церковні можновладці мають бізнес, але ж доходи від нього рідко потрапляють до церковного бюджету. Така ситуація є типовою для тотально корумпованої країни». По-моєму, можна було б обмежитись написанням тільки цього, і так всем понятно, як у нас в церквах обстоїть дела с деньгами. Не нам судити. По-моєму, стаття заказная на тему «как москали живут за наш счет». Может, интересней что-то напишите... например, почему на исконно славянской, православной земле Папу римского встречали с большей помпой, чем Патриарха всея Руси. На комментарий Шумахера: не будь жлобом! Две тысячи лет люди ходят в церкви и жертвуют Богу и церкви, сколько не жалко.

Гість

«почему на исконно славянской, православной земле Папу римского встречали с большей помпой, чем Патриарха всея Руси» - певно тому, що один був посланець Божий, а другий – ФСБ.

Свої зауваги та коментарі до статей Ви можете залишати в блозі Тижня – ut-magazine.livejournal.com та на нашому сайті www.ut.net.ua

Засновник ЕСЕМ Медіа ГмбХ
Видавець
ТОВ «Український Тиждень»
Шеф-редактор Юрій Макаров
Головний редактор Сергій Литвиненко
Заступник головного редактора
Наталія Васютин
Редактори Анатолій Астаф'єв,
Вікторія Герасимчук,
Дмитро Губенко, В'ячеслав Дарпінянц,
Ігор Кручик, Андрій Лаврик, Катерина Липа,
Мар'яна Олішник, Вікторія Поліненко

Генеральний директор Микола Шейко
Виконавчий директор Роман Чигрин
Фінансовий директор Андрій Решетник
Директор зі збуту Олександр Грищенко
Директор з реклами Світлана Єгорова,
(097) 962-55-42, e-mail: yes69@ut.net.ua
Відділ ПРОМО та PR Наталія Сав'ян
Відділ маркетингу Ганна Кашейда
Голова редакційної ради Роман Цуприк
Свідцтво про державну реєстрацію
КВ №13005-1889Р від 13.08.2007 р.
Друк ТОВ «НОВИЙ ДРУК»,

Київ, вул. Магнітогорська, 1
№ зам. 095214
Наклад 30 700
Адреса для листування
03067, Київ, а/с №2
E-mail: office@ut.net.ua
Телефон (044) 351 1300
Виходить щоп'ятниці
Розповсюджується в роздрібній торгівлі
та за передплатою
Ціна договірна
Передплатний індекс 99319

Матеріали, позначені літерою «Р», публікуються на правах реклами. Редакція залишає за собою право на літредування надісланих матеріалів без узгодження з автором. Ріжоскопи не повертаються й не рецензуються. За зміст рекламних матеріалів та листів, надісланих читачами, редакція відповідальності не несе

ТИЖДЕНЬ АКТУАЛЬНОГО МИСТЕЦТВА

ГЕНЕРАЛЬНИЙ ІНФОРМАЦІЙНИЙ ПАРТНЕР

Тиждень
український www.ut.net.ua

ЛЬВІВ
28/08 - 6/09 2009

ТИЖДЕНЬ

ОРГАНІЗАТОРИ

ГО «Вірменська 35»

СПІВОРГАНІЗАТОРИ

Представництво
Європейської Комісії в Україні

арт-центр галерея
Галерея
наше мистецтво

Музей етнографії
та художнього промислу
Інституту народознавства
НАН України

фундація transkultura

галерея сучасного
мистецтва «ЛЕНИН»

swiss arts council
prohelvetia

ЗА ПІДТРИМКИ

РАДІО ЛЬВІВСЬКА
100,8 МГц ХВИЛЯ

micm Media
РЕКЛАМНЕ АГЕНТСТВО

ПАНОРАМА РИНКУ **eko**
89.7 FM
Хвиля української музики

ІНФОРМАТОР

Lviv Today

ЛЬВІВСЬКА **газета** **НЕРУХОМІСТЬ**

ІНСТЯД **ПРОФІЛЬ**

WWW.DZYGA.COM

Тепла війна

Чому Україна є значно вразливішою, ніж Грузія

Форма й зміст інтернет-«дацибао» Дмитрія Медведєва ще раз демонструють в усій красі «братерські почуття» Москви до України на кшталт – «ви ніхто і звати вас ніяк», або в путінсько-бухарестському варіанті «Джордже, Україна – це навіть не держава». А чого ми хотіли? Щоб у світі шанували країну, якою вже 18 років керує згуртована група товаришопанів, відомих лише клетоманією й схильністю до зради всіх і всього. 18 років незалежності, завдяки ясно-вельможним злодіям та інтриганам, виявилися пропащим часом. Хоч як це парадоксально, але в 1992 році Україна була сильнішою, ніж зараз, тоді ніхто з іноземних керівників не насмілювався б розмовляти з нею в стилістиці Дмитрія Медведєва. Тоді Україна мала мільйонну армію, озброєну до зубів найсучаснішою на той час іще радянською зброєю. Нині внаслідок «мудрого» керівництва всіх президентів, прем'єрів і парламентів у питаннях оборони Україна є голою та босою. З українським військом у XXI сторіччі зроблено те саме, що й із Центральною Радою на початку ХХ. То чому б проти такої держави не організувати «маленьку переможну війну»? Нездари, що керують країною, 18 років заколисували нас казками про відсутність воєнної загрози Україні. Грузинські події яскраво розкрили їхню геополітичну спроможність. Нам 18 років співали облудних пісень про «братерську Росію». Приїхали...

Інтернет-хамство Медведєва є оголошенням Україні війни, поки що холодної. Але після серпня 2008 року в Грузії, Рубікон перейдено. Тепер Росія досить легко може конвертувати холодну війну в «гарячу». Залежно від рівня масової зради в середовищі українських начальників, кількості квіслінгів, їхньої руйнівної для України активності тощо. Нині кремлівський тандем бажає нових воєнних успіхів, сприймаючи мізерну західну реакцію на агресію проти Грузії як карт-бланш. Колиш Ліга Націй не боялася виключити сталінський СРСР зі свого складу за агресію проти Фінляндії. Але, напевно, жодне покоління західних політиків не може прожити без власної мюнхенської змови... У випадку зради України демократичний (?) Захід відкриє скриню Пандори. Йому не варто забувати про надані Україні гарантії за відмову від ядерної зброї. Якщо ці гарантії виявляться звичайним папірцем, то без'ядерний світ закінчиться. Сумний приклад України змусить десятки держав покладатися не на гарантії зрадливого Заходу, а на власну надійну атомну бомбу. Тоді звичайним папірцем стане й Договір про нерозповсюдження ядерної зброї. І ніхто

вже не зможе покласти край ядерним програмам Північної Кореї, Ірану та багатьох інших країн. Але невідомо, чи врятує це Україну...

Колись, коли Александр Македонський просив Евкліда швиденько й без особливих зусиль навчити його геометрії, вчений відповів: «Немає царських шляхів у геометрії!» Немає царських шляхів у порятунку України – це потужне військо, патріотичне керівництво, що любить Україну більше за себе, й готовність народу захищати свою державу. Щоправда, якби все це було, то ми б не почули «непристойних пропозицій» Медведєва.

Кремлівський тандем іде дуже слизьким шляхом сумнівних воєнних акцій. Розбивши доволі слабку грузинську армію, в Москві вирішили, що таким способом вони зможуть розв'язати всі проблеми з сусідніми державами. Це дуже нагадує запаморочення від успіхів одного відомого європейського політика, який успішно для себе провів акції в Рейнській демілітаризованій зоні, потім в Австрії, потім у Чехо-Словаччині... Здавалося, що так буде завжди. Але смуга успіхів закінчилася в Польщі, коли Захід прокинувся й авантюрому діячеві довелося воювати мало не з усім світом, через те війна здобула назву Світової...

Чи наважаться ці два диктатори (а реальний статус Путіна – Медведєва сьогодні саме такий) організувати збройний напад на Україну? Враховуючи політично й морально неосудний стан цих діячів унаслідок мілітарного запаморочення,

РОСІЯ ДОСІТЬ ЛЕГКО МОЖЕ КОНВЕРТУВАТИ ХОЛОДНУ ВІЙНУ В «ГАРЯЧУ»

таку можливість аж ніяк не можна виключити (найбільше їх провокує уявлення про Україну як легку здобич з огляду на низький рівень оборонної структури української держави). Однак на цей час найбільш вірогідним є сценарій масової мобілізації п'ятої колони всередині України, що буде діяти в міцному союзі з Росією, координуючи з нею свою стратегію й тактику. П'ята колона в Україні є надзвичайно потужною насамперед через відсутність будь-яких намагань протистояти їй на державному рівні. В цьому сенсі Україна є значно вразливішою, ніж Грузія. П'ята колона вже сприйняла інтернет-хуліганство Медведєва як сигнал бойової сурми й продемонструвала свою готовність численними виступами-засудженнями України. В цій ситуації необхідною є надпартійна консолідація всіх патріотичних сил українського суспільства, щоб унеможливити тоталітарний рванш Кремля за Майдан-2004.

І ще один момент. Нам укотре надали можливість переконатися, що з нинішньою «елітою» держава існувати не може. Фізично.

Ігор ЛОСЄВ,
доцент
НаУКМА,
кандидат
філософських
наук

Fellini
р е с т о р а н

**Працюємо для Вас
24 години на добу**

ЛІТНЯ ТЕРАСА
м. Київ, вул. Городецького 5
Телефон: **279-5422, 279-6822**
у житті-як у кіно...

WWW.FLYUIA.COM

Онлайн розпродаж

Київ – Абу-Дабі – Київ

від

199 \$*

- Безкоштовно:
- Багаж (до 40 кг)
 - Харчування на борту
 - Онлайн бронювання
 - Участь у програмі Панорама Клуб
 - Можливість вибору місць у салоні

* без урахування зборів
Придбайте квиток до 30 вересня 2009 р.,
здійсніть подорож з 25 вересня по 15 грудня 2009 р.

☎ 8 044 581 50 50 ☎ 566 МТС, КІВСТАР,
LIFE), BEELINE

МТС - офіційно в тарифних пакетах як додаток на місцевий телефон / Київстар та LIFE) - 1 грн за хвилину /
Beeline - 0,95 грн за хвилину. Ліцензія МАУ ДАА № 368673 серія АВ від 20.02.2009 р.

МАУ

Про що мовчить Мєдведєв

Українське МЗС називає заяви російського президента алогічними і вказує на інші «фокуси» Росії

Автор:
Жанна
Безп'яточук

Фото:
Андрій
Ломакін

Яким чином наше зовнішньополітичне відомство реагуватиме на загострення українсько-російських відносин? Оскільки МЗС України вже більше трьох місяців працює без міністра, по відповідь **Тиждень** звернувся до в. о. першого заступника міністра закордонних справ Юрія Костенка.

НАДУМАНЕ Й ЗАБУТЕ

У. Т.: У зверненні Дмитрія Медведєва перелічено вісім проблемних питань у двосторонніх відносинах Росії та України. Які з них, на вашу думку, є обґрунтованими?

— Це звернення, на мій погляд, адресоване насправді електорату України, а не персонально президентові. Інакше в таких діях немає логіки. З одного боку, президент Російської Федерації каже, що з нинішнім керівництвом України він не хоче спілкуватися. А з іншого, веде таки з ним полеміку. Багато алогічностей, багато різних нюансів спливають, якщо вдатися до аналізу тексту цього звернення. Скажімо, нас звинуватили в тому, що ми створювали якісь перешкоди під час візиту патріарха Кирила. Але тут же надійшов лист вдячності від Святійшого, адресований керівникові нашої держави.

Взагалі, всі пункти звернення Дмитрія Медведєва, за винятком рішення про відтермінування приїзду Міхаїла Зурабова, не є чимось новим. Деякі з них обговорюються не один рік. На превеликий жаль, їх трактування російським президентом є одностороннім. Наприклад, проблематика навколо Чорноморського флоту. Як співголова підкомітету з питань Чорноморського флоту Міждержавної українсько-російської комісії, я добре обізнаний із проблемами, пов'язаними з перебуванням у Севастополі російського ЧФ. Протягом 2009 року ми на-

правили 14 нот до РФ стосовно тих чи інших порушень, здійснених протягом цього часу керівництвом Чорноморського флоту. Йдеться про порушення тих базових угод, які регулюють питання його тимчасового перебування в Україні. Зокрема, 12 серпня 2009 року ми надіслали офіційну ноту МЗС Росії, де вказали на забруднення внутрішньої морської води України внаслідок скидання нафтопродуктів у районі 62 причалу бухти Троїцька з корабля Чорноморського флоту «Очаков», у районі 48 причалу бухти Докова з корабля «Самум», а також під час заправки танкером «Істра» військового корабля «Сметливий» у районі причалів 142–147 бухти Південної. Наших екологів не пустили взяти відповідні проби, хоча, згідно з двосторонніми домовленостями, українські експерти мають право досліджувати походження плям, які забруднюють морську акваторію. Тепер же ми читаємо, що Міністр природи РФ називає необґрунтованими звинувачення української сторони в забрудненні акваторії Чорного моря об'єктами Чорноморського флоту.

У. Т.: А раніше українських екологів допускали до таких об'єктів?

— Відверто кажучи, такого роду забруднень уже давно не було. Сьогодні в полеміці зі мною росіяни кажуть, що, мовляв, акваторію забруднив не Чорноморський флот. Так у цьому ж і суть нашого звернення. Якщо ми будемо виконувати наші зобов'язання й експерти матимуть доступ до об'єктів, то знатимемо результат одразу. Тоді не буде підстав говорити про те, що ми вигадуємо якісь штучні проблеми, робимо «наїзд» на Чорноморський флот. Ні, ми за транспарентність і рівноправність. Головнокомандувач ВМФ РФ адмірал Владімір Висоцький на святкуванні Дня Чорноморського флоту все ж визнав, що порушення були. Минув місяць – жодної реакції з російського боку. У такому ключі ми можемо пройти всіма пунктами звернення російського президента. І за всіма ми готові говорити предметно.

У. Т.: А про що російський президент не згадав, хоча мав би?

— Проблем в українсько-російських відносинах значно більше,

ніж згадано в зверненні. Скажімо, демаркація державного кордону. Так, Віктор Ющенко й Владімір Путін домовилися про демаркацію російсько-українського кордону, тобто визначення державного кордону на суходолі. У 2003 році ми уклали Договір про делімітацію кордону між двома державами на суходолі. Домовилися, що маємо почати процес демаркації – встановлення стовпчиків на місцевості, відповідного облаштування кордону. Проте російська сторона вже в цьому році зробила такий «фокус»: заявила, що демаркацію ми зможемо розпочати лише тоді, як завершимо делімітацію кордону в Чорному й Азовському морях та Керченській протоці. Як наслідок, виникла безвихідна ситуація. Суть справи така: ми вимагаємо, щоб лінія українсько-російського морського кордону була проведена там, де й за радянських часів, а саме посередині Керченської протоки. Впригол до українського берега є штучне поглиблення цієї протоки – так званий Керч-Єнікальський канал. Там пропливають великі судна. Росіяни хочуть, щоб кордон проходив посередині цього каналу, тобто під берегом України. На таке, звісно, ми ніколи не підемо.

У. Т.: Хто більше втрачатиме від відсутності російського посла в Києві – Україна чи Росія?

— Втрачають обидві сторони, адже посол – це представник і держави, і президента. Насамперед, це маніфестація рівня відносин. Держави, які чорним по білому написали, що вони є стратегічними партнерами, так чинити не можуть. Україна все ж таки за цих обставин втрачає менше, бо у виборчий період перебування тут російського посла вкрай важливе саме для Росії. Жоден радник, посланець, повірений у справах не замінить амбасадора. Дипломатів таких рангів не прийме ні президент, ні прем'єр-міністр, ні спікер. Але життя на цьому, звісно, не зупиниться. МЗС співпрацюватиме з російським посольством так, як воно це завжди робило, при цьому відстоюючи наші національні інтереси. Будуть забруднення акваторії Чорного моря – будуть нові ноты. Без належної експертизи ми не прийматимемо аргументів на кшталт того, що в

БІОГРАФІЧНА НОТА

ЮРІЙ КОСТЕНКО

6 листопада 1945 р. народився в Києві.
У 1968 р. закінчив Київський національний університет ім. Т. Г. Шевченка за спеціальністю історик-міжнародник.
З липня 1968 р. й понині перебуває на дипломатичній службі в українському МЗС.
1992–1994 рр. – посол України в Австрії.
1994–1997 рр. – посол України Німеччині.
2001–2006 рр. – посол України в Японії.
З травня 2006 р. – заступник міністра закордонних справ України.
Має ранг Надзвичайного і Повноваженого Посла України

забрудненнях, мовляв, винний не флот, що це зі Севастопольської каналізації натікає.

У. Т.: Президент Росії в присутності німецького канцлера фактично заявив про намір повернути Україну в сферу впливу Кремля. На що Ангела Меркель жодним чином не відреагувала, хоча, як лідер демократичної держави, мала б. Як ви оцінюєте реакцію Заходу на антиукраїнське звернення Дмитрія Медведєва?

— У цілому все було доволі прогнозовано. Прозвучали заяви з боку Держдепартаменту США, з боку Франції, Великої Британії, Європарламенту. Для України вони позитивні. Було чітко сказано, що жодна держава не має права розглядати нашу країну як зону свого особливого впливу.

НОТНИЙ СТАН. Російська сторона не поспішає реагувати на ноти українських дипломатів

Ми розуміємо, що президент РФ дав сигнал не лише українському електорату, але і Європі, і президентській адміністрації США. Це багатоцільовий сигнал. Ми побачили, що загалом він був проігнорований. Російський президент прагнув донести такий меседж: от, мовляв, чинне українське керівництво провадить неконструктивну політику щодо своїх сусідів, засуджуйте його разом із нами. Але цього ніхто не зробив. Ми вважаємо, що це непогано.

У. Т.: Британська The Times стверджує, що вислані з України дипломати роздавали проросійським організаціям в Україні сотні тисяч доларів і вербували представників місцевих рад. Які претензії мало українське МЗС до російських дипломатів? Який розвиток отримала справа з наміром росіян вислати двох українських дипломатів?

— Обмін уже завершився. Виїхав радник посольства РФ, він же радник командувача Чорноморського флоту Владімір Лисенко. З нашого боку виїхав Ігор Березкін, радник українського посольства в Москві, до компетенції якого входила діяльність Чорноморського флоту в Україні. В нас були всі підстави поставити запитання про дострокове припинення роботи Лисенка в Україні. Хоча термін його повноважень і так добігав кінця. Ще кілька років тому ми надсилали ноти посольству РФ, адже він, будучи лише його радником, узяв на себе сміливість заявляти, що російський флот залишиться в Україні й після 2017-го (коли спливає договір оренди – *Тиждень*). На що ми відреагували, вказавши, що, згідно з чинною Конституцією, це не можливо. Ми попередили, що після таких заяв, які варто трактувати як втручання у внутрішні справи Української держави, буде розглянута можливість вислання Лисенка. Загалом, він робив багато конкретних речей, які не поєднуються зі статусом дипломата.

Ми це роз'яснювали на різних рівнях. Усе ж таки можна було сподіватися, що Росія спокійно забере свого дипломата. Але як і у випадку з висланням російських дипломатів із Чехії, російська сторона зчинила галас, назвавши це «черговим прагненням українського керівництва погіршити відносини між двома державами».

Щодо вислання російського генконсула в Одесі Александра Грачова, то питання про це було поставлено також на підставі конкретних доказів проведеної ним роботи, не сумісної зі статусом дипломата. До нашого посла в Росії Костянтина Грищенка й до мене особисто було направлено звернення з боку російських колег про те, щоб ми це рішення переглянули. Ми розглядали справу повторно. Не бажаючи погіршувати відносини з російською стороною і йдучи назустріч її зверненням, ми зняли нашу вимогу вислати пана Грачова. Відповідно російська сторона зняла питання про нашого генконсула в Петербурзі. Я сподіваюся, проблему можна вважати вичерпаною, але за тієї умови, що РФ сприйме це як певний сигнал.

У. Т.: Чи надала російська сторона якісь докази ворожої діяльності українських дипломатів?

— Ні – жодних доказів і мотивів для припинення повноважень радника українського посольства в Москві не було. Російська сторона також не надавала жодних доказів якоїсь протиправної діяльності нашого дипломата в Петербурзі. Якби наші дипломати або військові зробили хоч одну десяту того, що роблять в Україні російські дипломати й військові, то їх би вислали з Росії через 24 години. Це гарантовано.

Звісно, робота, що стосується національної безпеки, ведеться й на території інших держав за допомогою відповідних спецслужб. У російському випадку це ФСБ і ГРУ. Однак є межі, які не можна переступати. Ми надали російській стороні конфіденційну доказову базу й сподівалися, що питання буде вирішено спокійно. Натомість наші російські колеги подали все це як ворожий випадок проти Росії, як провокацію. Але кожна держава зобов'язана себе захищати. Це нормально.

«ЗВЕРНЕННЯ МЕДВЕДЄВА АДРЕСОВАНЕ НАСПРАВДІ ЕЛЕКТОРАТУ УКРАЇНИ, А НЕ ПЕРСОНАЛЬНО ПРЕЗИДЕНТОВІ»

«ЩО Б НЕ ПИСАВ РОСІЙСЬКИЙ ПРЕЗИДЕНТ У СВОЄМУ ЗВЕРНЕННІ, ТУЗЛУ ЗРОБИЛА РОСІЯ»

НАЗУСТРІЧ ВИПРОБУВАННЯМ
У. Т.: Досвід інших країн підказує, що в часи загострення відносин із упливовими сусідами важливо розробити чіткі антикризові плани дій і сформувати відповідні координаційні структури. Реакція офіційного Києва на антиукраїнську заяву Медведєва буде адекватною?

– Відносини з РФ, нашим стратегічним партнером, територіальним сусідом і державою, з якою у нас багато спільного і в минулому, і в майбутньому, погіршувалися поступово. Це не є зміни одного дня. Що б не писав російський президент у своєму зверненні, Тузлу зробила Росія, а не Україна. І от у грудні 2008 року президент України прийняв рішення створити Міжвідомчу стратегічну групу з українсько-російських відносин, яку очолила Раїса Богатирьова (*секретар Ради національної безпеки і оборони. – Тиждень*). До неї увійшли керівники відомств, дотичних до проблематики двосторонніх відносин. На часі обговорення в межах цієї групи нинішнього безпрецедентного стану відносин. Отож, структура є. Вона працює і виробляє рекомендації, що є обов'язковими. Рішення цієї групи підкріплює підпис президента України. Нові рішення групи будуть неодмінно спрямовані на те, щоб знизити градус протистояння. Звісно, ми б хотіли, щоб, перш за все, відновився діалог на найвищому рівні.

У. Т.: Чи збиралася ця стратегічна група після звернення Медведєва?

– Ще не збиралася. Ця подія припала на відпускну кампанію. З огляду на це виникла версія про те, що заява російського президента покликана заповнити інформаційний вакуум, неминучий у літньо-відпускну період.

У. Т.: Україна постійно програє Росії на інформаційному полі. Скажімо, в січні, під час газового конфлікту навіть сайти українських посольств у країнах-споживачах російського газу не оновлювалися, не подавали українського погляду на ситуацію. Чи МЗС аналізує цю

проблему? Які ви вбачаєте шляхи її вирішення?

– Що стосується інформаційно-роз'яснювальної роботи посольств, то ми проаналізували прорахунки, зроблені в січні, недбайливим вказали на їхні недопрацювання. Наразі сайти посольств приведені в більш-менш нормальний стан. Але інформаційні ресурси диппредставництв є незначними. Для здійснення успішних і масштабних інформаційних кампаній потрібне інше. Сьогодні в Україні вже накопичені необхідні для цього знання та досвід у межах численних виборчих кампаній. Оця модель інформаційного забезпечення перемог певної політичної сили на виборах має бути повністю використана ззовні, якщо ми хочемо отримати якийсь результат. А це, своєю чергою, вимагає великих фінансових ресурсів. Торік МЗС отримало на іміджеві програми за кордоном лише 15 млн грн. Це копійки. За таку суму можна про-

вести не більше ніж одну хорошу інформаційну кампанію. Публікація ґрунтовного матеріалу в серйозному виданні за кордоном коштує щонайменше \$20–30 тис. Нинішні бюджети українського посольства цього ніколи не подорожують. У таких випадках доводиться звертатися до спонсорів. А для цілеспрямованої інформаційної кампанії потрібні десятки, сотні великих публікацій у закордонній пресі. Далі, я не думаю, що треба створювати якесь спеціалізоване пропагандистське агентство. Мине криза – ми поступово посилюємо свої інформаційні позиції.

У. Т.: Коли Україна отримає нового міністра закордонних справ?

– Гіпотетично є два варіанти. Позитивний – найближчим часом, тобто восени. Це найкраще для дипломатії, зовнішньої політики, держави. Песимістичний – навесні після виборів.

МІЖНАРОДНА
ОЛЕКСАНДРІЙСЬКА
ГІМНАЗІЯ з 1990 року
 КРАЩА КЛАСИЧНА ОСВІТА

З нами виграєш!
 Олександрійська гімназія
 нагороджена Орденом
 Святого Князя
 Володимира,
 Стелою «Якість
 третього тисячоліття»,
 є переможцем Рейтингу
 «Кращі
 підприємства України
 в галузі освіти»

**Англійське та німецьке
 відділення**

приймом з 1 по 11 клас

Київ, вул. Аніщенка, 7
 (ст. м. «Арсенальна») Тел. (044) 280-51-53
 (044) 280-74-60

Робота над помилками

Українська верхівка не здатна об'єднатися навіть перед лицем військової загрози

Підготували:
Жанна
Безп'ятчук,
Ірина
Набитович,
Дмитро
Губенко

Тиждень поцікавився в колишніх дипломатів та експертів-міжнародників, як Українська держава повинна була відреагувати на дипломатичну агресію Кремля. Відповідь українського президента Віктора Ющенка на закиди російського колеги Дмитрія Медведєва отримала в експертному середовищі переважно схвальні відгуки, однак загальна реакція політикуму викликала занепокоєння. Особливо турбує готовність української владної еліти використовувати зовнішній чинник у політичній боротьбі й небажання відстоювати право на суверенний курс України як держави.

ПРЕЗИДЕНТ УСЕ ЗРОБИВ ПРАВИЛЬНО
Юрій Щербак, экс-посол України в США, Канаді, за сумісництвом у Венесуелі. Це серйозний акт війни інформаційної, війни психологічної. Заява спрямована на залякування як керів-

НЕ ТРЕБА ВИПРАВДОВУВАТИСЯ

Володимир Василенко,

екс-посол України в країнах Бенілюксу, Великій Британії та Ірландії

Керівництво держави має пояснити своїм громадянам, що це шантаж. Такі претензії не мають жодного підґрунтя. Заява Дмитрія Медведєва – це програма для кандидата в президенти України, якого Росія буде підтримувати на майбутніх виборах. Це сигнал. Якщо певний кандидат говориме про те, що Україна не створила належних умов для перебування Чорноморського флоту в Криму, що треба розривати угоди з Грузією тощо, то саме його Росія буде підтримувати за допомогою всіх своїх ресурсів, своїх спецслужб і п'ятої колони всередині країни. Тому до цього слід ставитися спокійно, реагувати нормально й не виправдовуватися, а пояснити громадянам України, в чому суть цих претензій.

«**ЗАЯВА ДМІТРІЯ МЕДВЕДЄВА – ЦЕ ПРОГРАМА ДЛЯ КАНДИДАТА В ПРЕЗИДЕНТИ УКРАЇНИ, ЯКОГО РОСІЯ БУДЕ ПІДТРИМУВАТИ НА МАЙБУТНІХ ВИБОРАХ**»

ництва України, так і суспільства. Медведєв постав на екрані в чорній сорочці, а позаду стояли військові кораблі. Розрахунок – досягти ефекту залякування. Яка має бути відповідь на все це? На мою думку, правильно те, що наш президент не почав панікувати, проводити надзвичайні засідання РНБО, а з великою гідністю й тактом дав відповідь за всіма напрямками. Відповідь, як на мене, збалансована й переконлива. Це один із небагатьох його шедєврів дипломатичних. Можливі два пояснення заяви Медведєва. Це може бути черговий крок до подальшої ескалації конфлікту. Восени під президентські вибори. Тоді можуть початися якісь провокації в Севастополі. Або ж ця заява просто має вплинути на виборців, у чому, я

думаю, Медведєв не досяг великого успіху. Навпаки – відсоток підтримки Ющенка зростає.

Як на мене, заява – серйозний удар по іміджу самого Медведєва. Багато експертів у Росії кажуть про те, що він хоче бути таким же «крутим», як і Путін. Але в нього це не виходить. Він молода й недосвідчена людина. Поїхав би він до Західної України й послушав, що там говорять про УПА, поїхав би на місце поховання жертв Голодомору й послушав людей. Кожен народ має право на власну інтерпретацію історії, на власну ідентичність. Від відсутності посла Росії в Україні потерпає тільки Росія. Вона, відповідно, не має в Україні вагомий людини, яка відкриває всі двері й може впливати на політику.

МОМЕНТ ІРОНІЇ. Українські патріоти, реагуючи на заяву російського лідера, не шкодували креативу

ПРОВОКУВАТИ ЗАГОСТРЕННЯ ВІДНОСИН ІЗ РОСІЄЮ БЕЗГЛУЗДО

Сергій Толстов,

директор інституту політичного аналізу та міжнародних досліджень

У такій ситуації в Українській державі є вибір між асиметричним та симетричним реагуванням на звернення Дмитрія Медведєва. Асиметричне реагування – це ніщо інше, як подальше загострення ситуації. Симетричне передбачає спрямованість на діалог щодо всіх конфліктних питань, пошук точок перетину, збереження спокою. Український президент відреагував до певної міри симетрично. У своїй відповіді Віктор Ющенко відмовився від полемічного стилю. Він обрав проміжну форму між гострою полемікою і м'яким діалогом. Таким чином, між президентами відбувся обмін позиціями. Ющенко підтвердив свою готовність до діалогу, але зауважив, що на суттєві поступки він не піде. Загалом, подібні звернення не мають великого впливу на українське суспільство. Для того, щоб вони були чинником горизонтального впливу на нього, потрібне конструктивне підґрунтя, спільність інтересів і бачення ситуації. Натомість незабаром може відбутися чергове загострення газових суперечностей. Звернення Медведєва варто розглядати як спробу примусити до співпраці. Для української сторони безглуздо провокувати загострення відносин із Росією, оскільки це дискредитивно для перспектив розвитку України. Необхідно шукати такі площини співпраці, які б мали неконфліктний характер.

«ЗВЕРНЕННЯ ПРЕЗИДЕНТА РОСІЇ ВАРТО РОЗГЛЯДАТИ ЯК СПРОБУ ПРИМУСИТИ ДО СПІВПРАЦІ»

ФОТО: REUTERS

ГЛИБШОЮ ПРОБЛЕМОЮ Є ВНУТРІШНЯ РЕАКЦІЯ

Олександр Сушко,
науковий директор Інституту євроатлантичного співробітництва
Модель реагування в дипломатичному сенсі не така вже й важлива. Думаю, дипломатична реакція у відповідь є цілком достатньою у вигляді заяви президента України.

Значно глибша проблема полягає в реагуванні внутрішньому, в тому, як політична еліта України використовує інфопривід у боротьбі за владу. Це свідчить про брак цілісної, консолідованої, відповідальної еліти. Партиїні лідери в перший же день кинулися наввипередки солідаризуватися з президентом сусідньої держави проти своєї. Ми бачили кілька дуже невиразних меседжів навіть від тих майбутніх кандидатів у президенти, від яких можна було очікувати впевненішої реакції. Політична еліта України засвідчила свою неадекватність як сукупність гравців, котрі виявили свою крайню фрагментованість та схильність до того, щоб використовувати закордонний чинник у внутрішньополітичній боротьбі.

Дуже вдало про це висловився президент України Леонід Кравчук, який чітко відмежував, що ми можемо критикувати свого президента, але водночас не можемо змиритися з тим, що лідери зарубіжних країн у такій брутальній формі ставлять під сумнів право України проводити власну внутрішню та зовнішню політику. І саме такою мала бути реакція українських політиків, зокрема й опозиційних. Вони мали чітко відмежувати своє ставлення до Ющенка від, власне, відстоювання права на самостійний та суверенний курс України як держави.

Але вони цього не зробили. І якраз у цьому заява Медведєва й досягла свого результату, вкотре наочно засвідчивши відсутність цілісної, консолідованої еліти в Україні. Й саме тут є головна проблема: неповнота творення українського політичного класу, його надзвичайно низька якість, здатність торгувати навіть такими значущими речами, як право на самостійні зовнішні та внутрішньополітичні курси.

РЕАКЦІЯ НА ЗАЯВУ МЕДВЕДЄВА ВКОТРЕ НАОЧНО ЗАСВІДЧИЛА ВІДСУТНІСТЬ ЦІЛІСНОЇ, КОНСОЛІДОВАНОЇ ЕЛІТИ В УКРАЇНІ

НАЙЕФЕКТИВНІШЕ – ІГНОРУВАТИ

Володимир Горбач,
політичний аналітик Інституту євроатлантичного співробітництва
Українська влада чітко зрозуміла, що має справу з провокацією, й довго думала, як на неї реагувати. Насправді, найефективніша реакція на будь-які провокації – ігнорувати їх. Але крім того, що представники української влади є державними діячами, точніше, посадовими особами, вони ще й політики. Тому виборці, зокрема й журналісти, вимагали хоч якоїсь реакції. Просто мовчати так само не можна. Наприклад, Юлія Тимошенко довго мовчала, вдаючи, що подібні питання її не стосуються. Це послідовно проведена лінія такого реагування.

Президент витримав паузу – і його можна зрозуміти. Якби він був упевнений, що всі основні політичні актори на нашій політичній сцені підтримають його, то він міг би активно протистояти інформаційній агресії, говорити різкіше, твердіше й одразу. Адже насправді інформаційна війна почалася з обміну дипломатичними ударами, а вже потім Медведєв вийшов із площини дипломатії. Він не випадково обрав для свого послання відеоблог, оптимально персоналізований і неформалізований засіб комунікації. А відповідь Ющенка повернула це все в русло дипломатії. На мою думку, з погляду технології – ця відповідь правильна. З погляду ж якихось плюсів і бонусів, Вікторові Ющенку як політику та кандидату в президенти це не дало майже нічого.

Очевидно, що відповідь – результат багатьох консультацій, і з росіянами також. Після звернення Медведєва з російської сторони були коментарі міністерства закордонних справ та послання від патріарха зовсім іншої тональності. Тобто складалося враження, що росіяни роблять крок назад. Перегнули палицю й намагаються пом'якшити ситуацію. Тому Ющенку не можна було відповідати жорстко, оскільки це могло би призвести до ще жорсткішого кроку з боку російської влади.

ТРЕБА УВІМКНУТИ ЗАПОБІЖНИКИ

Олександр Палій,
експерт Інституту зовнішньої політики при Дипломатичній академії МЗС України

На вербальному рівні країна відреагувала правильно: президент, і Секретаріат сказали і правильно, і своєчасно. Відповідь за всіма пунктами, суха, з акцентом і тональністю, яка допускає швидке відновлення діалогу з Росією. Крім того, її було своєчасно подано, тож пауза витримана правильно. Якщо ж говорити конкретніше, якою має бути реакція на глобальнішому рівні, то це – позбавити Росію можливостей втручатися у внутрішню політику України. Ми побачили, що в Україні є багато людей, котрі беззастережно сприймають усі звинувачення на адресу держави, вони їх підтримують. Мені здається, в політичний ужиток в Україні вже треба вводити таке поняття, як «іноземний попирах». Суспільство повинно зрозуміти, що такі люди не можуть керувати не те що країною, а навіть якимись окремими підприємствами в цій країні. Й виборці мають поставити собі запитання: «Навіщо любити тих політиків, які не люблять своєї країни?»

Необхідно застосувати норми законодавства, зокрема щодо російських засобів масової інформації в Україні, які розпалюють міжнародну ворожнечу, підживлюють суверенітет, закликають до сепаратизму. Тобто російські ЗМІ за своєю суттю не засоби масової інформації, а засоби антиукраїнської пропаганди.

Потрібно говорити про забезпечення союзних відносин із іншими державами, з НАТО. Деякі політики зірвали рух України в цьому напрямку. З жодною країною НАТО російський президент так не говорив. Російських дипломатів вислали з дуже багатьох країн, нещодавно – зі Швеції, перед тим – із Великої Британії. Й у жодному випадку російський чільник не заявляв: ви вибираєте того президента, який мені подобається, бо інакше... Звідси висновок, що країни – члени НАТО мають значно кращі шанси встановити нормальні партнерські відносини з Росією. Щойно Росія відчуває слабину й можливість тиснути, вона з неї користується.

Коронація слова

Шоколад «КОРОНА»
та телеканал «ІНТЕР» оголошують
Всеукраїнський конкурс
«КОРОНАЦІЯ СЛОВА — 2010»!

120 000 грн.

преміальний фонд конкурсу

- На конкурс приймаємо написані українською мовою: романи, пісенну лірику про кохання, кіносценарії та п'єси, які раніше не друкувалися, не виконувалися, не фільмувалися, та права на які не передані іншим (юридичним або фізичним) особам і не будуть передаватися до оголошення результатів конкурсу на церемонії нагородження у червні 2010 р.
- Твори надсилайте надрукованими на папері формату А4. Позначте на титульній сторінці тільки свій псевдонім, назву твору та номінацію. Вкладіть твір у папку разом з підписаним тим самим псевдонімом окремим заклеєним конвертом, в якому має бути: справжнє прізвище, ім'я, домашня адреса, контактний телефон, електронна адреса (якщо є) та заява в довільній формі про участь у конкурсі. Папку з твором вкладіть у конверт та надішліть поштою з «повідомленням про вручення поштового повідомлення».
- В номінації «пісенна лірика» приймаємо не більше 10 поетичних творів від одного автора. Твір не повинен бути більше ніж 32 рядки (або 8 строф).
- Анонімність авторів зберігається до церемонії

нагородження переможців, яких визначає авторитетне журі.

- Твори не рецензуються і не повертаються (залишайте у себе копію), листування з авторами не здійснюється.
- Усі автори, твори яких відзначені на конкурсі, зобов'язуються використовувати логотип «Коронація слова» при будь-якому оприлюдненні твору. Тобто: розмішувати знак на титульній сторінці, в афіші, титрах фільму, оголошувати про відзначення на конкурсі перед публічним виконанням твору, передачею в ефірі тощо.
- Конкурс розглядає всі подані твори, як такі, що захищені авторським правом. Реєстрація (або передача) авторських прав на твори є повноваженнями авторів творів та здійснюється авторами незалежно від конкурсу.
- Конкурс пропонує твори видавництвам, музичним продюсерам, кінопродюсерам, кіностудіям, театрам, з якими переможці особисто домовлятимуться про умови.
- Конкурс не спонсорує подальшу долю твору.
- Автор має право брати участь у конкурсі повторно до отримання першої премії у номінації.

Оргкомітет конкурсу

Номінація «РОМАНИ»:

I премія — 20 000 грн,
II премія — 10 000 грн,
III премія — 5 000 грн,
+ 7 премій по 1 000 грн.

Номінація «П'ЄСИ»:

I премія — 10 000 грн,
II премія — 5 000 грн,
III премія — 3 000 грн,
+ 5 премій по 1 000 грн.

Номінація «КІНОСЦЕНАРІЇ»:

I премія — 15 000 грн,
II премія — 7 000 грн,
III премія — 3 000 грн,
+ 5 премій по 1 000 грн.

Номінація «ПІСЕННА ЛІРИКА ПРО КОХАННЯ»:

I премія — 8 000 грн,
II премія — 4 000 грн,
III премія — 3 000 грн,
+ 5 премій по 1 000 грн.

Спеціальні відзнаки:

+ За кращий романтичний твір

+ За кращий історично-патріотичний твір

+ За кращий гумористичний твір

+ За кращий дитячий твір

Лауреати та дипломанти конкурсу несуть відповідальність за сплату податків.

Докладніше про конкурс:
www.korona.ua
www.inter.ua

Довідки за телефоном:
8 (067) 252 50 20

Твори надсилаються до 1 лютого 2010 року на адресу:
Конкурс «Коронація слова», абонентська скринька № 25,
м. Київ-25, 01025

ІНТЕР

ГЕНЕРАЛЬНИЙ ІНФОРМАЦІЙНИЙ СПОНСОР

Тиждень

українська www.ti.ua

ІНФОРМАЦІЙНА ПІДТРИМКА

ОФІЦІЙНИЙ ГОЛОС АВТОШОУ НА СТОЛИЧНОМУ

Слабкі місця

Навіть відзначивши 18-річчя незалежності, Україна залишається дуже вразливою державою. Після безпрецедентно різкої заяви Медведєва деякі політики та військові експерти знову заговорили про зовнішні загрози. **Тиждень** проаналізував, що загрожує національній безпеці України зараз

Автор:
Дмитро
Губенко

Внутрішні загрози >>

Соціальна деградація

Українське суспільство стрімко деградує, зростає маргіналізований прошарок. Населення країни з року в рік зменшується. В країні вирують епідемії туберкульозу, гепатиту, ВІЛ (у випадку з ВІЛ епідемія є наймасштабнішою в Східній Європі). Зростає соціальна нерівність. В Україні за різними оцінками співвідношення доходів 10% найбідніших людей та 10% найбагатших коливається від 1:15 до 1:45, тоді як у розвинених країнах 1:4–1:6. Через значне розшарування суспільства на бідних і багатих існує загроза революційних змін чи силових заходів розв'язання соціальних проблем.

Небезпека техногенних катастроф

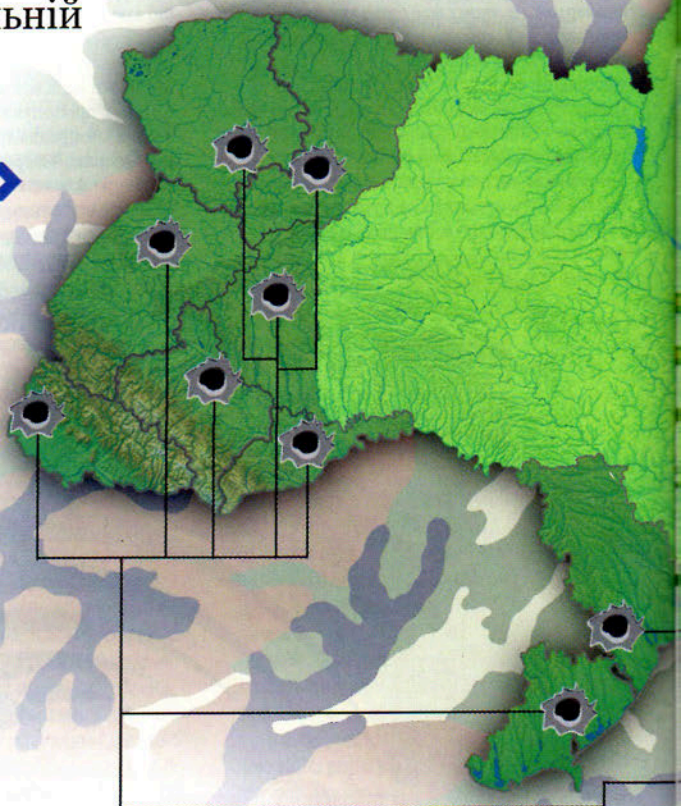
За даними Німецької консультативної групи з питань економічних реформ, основні фонди по галузях української економіки зношені від 40% (зв'язок і комунікації) до 48–50% (будівництво, сільське господарство, транспорт). Високий відсоток зношеності основних комунікацій (мостів, залізниць, автодоріг) та засобів виробництва на застарілих підприємствах підвищує небезпеку техногенних катастроф.

Олігархічна влада. Коруптованість

Влада тісно переплелася з бізнесом. Безвідповідальність і коруптованість спонукають чиновників під час прийняття політичних рішень керуватися не національними, а особистими інтересами.

Енергетична залежність

Україна залежить від російських нафти та газу (70% від потреби), а також ядерного палива (100%). Енергетична кабала зменшила можливості ефективно вирішувати політичні проблеми з Росією. Незважаючи на постійні заклики української влади до диверсифікації, альтернативні канали постачання енергоресурсів так і не були створені. Значною вадою української економіки залишається її надмірна енерговитратність.

Зовнішні загрози >>

Територіальні зазіхання з боку сусідів

Деякі радикальні політичні сили в сусідніх країнах висувають до України територіальні претензії: в Польщі – на Волинь та Галичину, в Словаччині й Угорщині – на Закарпаття, в Росії – на Крим та південно-східні регіони. На західному напрямку найактивнішими є ультраправі румунські політичні сили (зокрема, партія «Велика Румунія»), які не визнають українсько-румунського кордону та виступають за відтворення «Великої Румунії», що включала би також українські Буковину й Південну Бессарабію. Консульства Румунії в Чернівцях і Одесі звинувачують у видачі румунських паспортів українським румунам.

Падіння обороноздатності. Недореформа армії

Збройні Сили України (ЗСУ) мають у своєму складі лише кілька невеликих підрозділів, які є справді боєздатними. За даними Генштабу, мінімально необхідний рівень фінансування армії на 2010 рік становить 20 млрд грн. На 2009 рік Міноборони встановило мінімально необхідний обсяг фінансування армії на рівні 17,5 млрд грн, однак у державному бюджеті на 2009 рік передбачено тільки 7,4 млрд грн. За роки незалежності не створено принципово нових зразків бойової техніки, лише модернізуються старі радянські моделі, зокрема танки «Оплот» та «Булат».

Структурні проблеми економіки. Зростання тіньової економіки

Українська економіка тримається лише на кількох галузях, до того ж експортно-орієнтованих, що робить її залежною від цінових коливань на світових ринках, а відтак дуже вразливою перед глобальними економічними потрясіннями.

Під час кризи частка тіньової економіки за різними оцінками зросла до 35–55% офіційного ВВП. Наслідком тінізації є падіння рівня доходів бюджету, що може стати причиною скорочення соціальних виплат та зростання напруженості в суспільстві.

Нестабільність фінансової системи. Ризик дефолту

Сукупні збитки вітчизняних банків за перше півріччя 2009 року сягнули 14,3 млрд грн. Величезний зовнішній державний і корпоративний борг України (за даними НБУ, на кінець першого кварталу 2009 року розмір валового зовнішнього боргу становив \$99,2 млрд) робить нашу державу фінансово залежною від кредиторів та в перспективі посилює ризик дефолту (в т.ч. суверенного), девальвації гривні. Дефіцит кредитних ресурсів може призвести до другої хвилі економічної кризи й, своєю чергою, соціального вибуху.

Регіоналізм

Населення регіонів України має різні політичні, культурні, мовні й конфесійні орієнтації та уподобання. Ці світоглядні відмінності можуть бути використані як внутрішніми, так і зовнішніми силами для створення й посилення сепаратистських рухів, особливо в Севастополі та Автономній республіці Крим.

Катастрофічно низький рівень національної безпеки

Ризик агресії з боку Росії

За 18 років, що минули з часу розпаду СРСР, кремлівська еліта не змирилася з існуванням незалежної України. Останнім часом російські високопосадовці недвозначно натякають Києву, що Чорноморський флот залишиться в Севастополі й після 2017 року (коли закінчується договір оренди). Наразі до цієї мети Кремль іде мирним шляхом, використовуючи проросійські політичні сили та п'яту колону в Україні й впливаючи на ситуацію відразу на кількох напрямках: інформаційному, культурному, економічному та дипломатичному. Проте останніми роками громадську думку в Росії наполегливо готують до різних сценаріїв військового вторгнення та розчленування України. На цю тему пишуть книжки, розробляють комп'ютерні ігри та публікують статті в мас-медіа. Наведемо лише кілька уривків з тексту «Операція «Механічний апельсин», що з'явився на веб-сайті «Русского журнала» у квітні 2008 року: *«Операція може розпочатися з розгрому українського флоту ударами з повітря та протикорабельними ракетами й захоплення місць його базування... Було б логічно, якщо дії десантів на першому етапі були підтримані ударом важких сухопутних частин силами до танкової дивізії на приморському напрямку з виходом до гирла Дніпра... Коли супротивник зрозуміє, що метою наступу є Київ, усі вірні «оранжевому керівництву» сили будуть відведені до столиці, й усі головні бої розгорнуться на підступах до неї... Демонстраційний нічний повітряний ядерний удар у стратосфері в районі південної частини Прип'ятських боліт надзвичайно допоміг би в такому випадку...»*

Можлива дестабілізація Придністров'я

У разі загострення відносин між Республікою Молдова та самопроголошеною Придністровською Молдавською Республікою, де проживає велика українська громада, Україна може бути втягнутою в конфлікт. Утікачі з ПМР у першу чергу ринуть в Одеську область.

На щиті

Україна не готова протистояти зовнішній агресії

Валентин Бадрак,
Центр досліджень армії, конверсії та роззброєння

Україна вступила в нову смугу свого життя. По-перше, захисна парасоля НАТО для нашої країни віддалилася як мінімум на десятиріччя. По-друге, ніхто з українських партнерів не надасть воєнної допомоги Україні (включно з РФ і США, котрі дали відповідні гарантії під час її ядерного роззброєння). При цьому російсько-грузинський воєнний конфлікт підтвердив, що канони міжнародного права практично не діють. По-третє, має місце безпрецедентний тиск із боку Росії, в якому можна побачити наміри змінити зовнішньополітичний курс України, розколоти її й навіть приєднати до Росії частину українських територій. Російська влада досить відверто заявила про територіальні претензії й про те, що Чорноморський флот РФ буде дислокуватися на території України й після 2017 року, коли спливе термін дії договору про базування ЧФ у Севастополі. Й, нарешті, днями в Держдумі з'явився проєкт змін до Федерального закону «Про оборону», що передбачає використовувати збройні сили РФ на території інших держав, зокрема з метою «захисту громадян Російської Федерації за кордоном». Прийняття згаданого закону, який буде правильно назвати «Право російських військовослужбовців на окупацію», створює умови для проведення будь-якого рівня провокацій у Криму, на Південному Сході України чи в Придністров'ї. З подальшим воєнним втручанням.

Проте поки, на цьому етапі, Росії потрібна не «підкорена Україна», а «політично лояльна, проросійська Україна». У РФ поки ще досить багато невоєнних інструментів впливу на Україну, ефективне використання яких робить застосування військової сили недоцільним. Російській владі, котра де-факто не визнає Україну незалежною державою, а український народ вважає частиною російського, вигідніше розв'язати проблему здобуття України мирним шляхом. Особливо, коли взяти до уваги зростання в Україні кількості проросійськи налаштованого населення, зокрема політиків і представників інтелектуальної еліти.

І все ж для України рівень загрози провокацій із боку Росії з подальшим застосуванням військових формувань послідовно зростатиме з наближенням 2017 року, якщо Кремль не побачить прогресу в пролонгації договору про перебування ЧФ РФ у Севастополі.

Україна реально не готова до такого повороту. Збройні Сили України не мають адекватної зброї стримування, її застарілі ракети «СКАД» і «Точка-У» давно не відповідають рівню загроз. Система ППО фактично зруйнована через її технічну вичерпаність. Зенітно-ракетні системи С-300 і «Бук» давно потребують модернізації, а з 112 бойових літаків у повітря може здійснитися лише 31. За всі роки української незалежності в ЗСУ не з'явилося жодного зразка нової військової техніки, що реально підсилила б обороноздатність держави (див. стор. 34). озброєння й військова техніка ЗСУ вже на покоління відстають від арсеналів армій багатьох країн.

Військово-політичне керівництво країни просто зобов'язане переглянути підходи до організації обороноздатності. Для початку переглянути пріоритетність програм, віддавши перевагу системі ППО й неядерним силам стримування. У другій черзі проєктів має стояти модернізація бойової авіації та доведення до серії проєкту Ан-70. Програми на кшталт побудови корвета, закупівлі танків можуть реалізовуватися лише в тому разі, якщо рівень фінансування переозброєння перевищуватиме \$700–800 млн на рік.

Для відродження державної системи протиповітряної оборони необхідно в найкоротші терміни організувати й провести ремонт наявних засобів ППО (документація та відповідна ліцензія є в ДП «Укроборонсервіс»). Акцентувати увагу на модернізації ЗРК «Бук», і на основі напрацювань із удосконалення

РІВЕНЬ ЗАГРОЗИ З БОКУ РФ ЗРОСТАТИМЕ З НАБЛИЖЕННЯМ 2017 РОКУ

ракет цього комплексу й ракети «повітря-повітря» Р-27 вийти на створення національної ракети середнього радіуса дії. За цей проєкт готові взятися відразу кілька українських конструкторських бюро.

Нарешті, треба зосередитися на створенні національного ОТРК – оперативно-тактичного ракетного комплексу, єдиного нового типу озброєнь, який може суттєво підвищити обороноздатність країни. Причому Україна може створити ОТРК самостійно, без закордонних партнерів. Якщо на переозброєння щороку виділятимуть \$0,8–1,5 млрд (при збалансованому бюджеті), вже до 2015 року можна оснастити ракетами неядерний щит стримування. Відтак Україна зможе реально і запобігати зовнішній агресії, і відбивати її.

POK

Знай наших

Попри охолодження відносин із Росією та розмови про можливий військовий конфлікт, Україна й далі обороняється за радянською системою розпізнавання військових об'єктів – спільною для нас і Росії, «ворожою» до Європи

ХВОРА АРМІЯ.
Жоден проект із
переозброєння
не завершено.
Національну систему
«свій-чужий»
розробляють уже
десять років

Автор:
Володимир Копчак,
Центр досліджень армії,
конверсії та роззброєння

В Україні проблемами обороноздатності держави влада займається за залишковим принципом або не займається зовсім. Фінансування потреб армії вже давно й без іронії називають «бюджетом проїдання», жодного проекту з переозброєння не доведено до кінця, радянська спадщина на межі остаточного морального та фізичного занепаду. Обороздатність країни ніколи не давала швидких надприбутків (навпаки – це досить витратне заняття), й навіть зараз – у розпал чергової передвиборчої кампанії – політики не розглядають її як «фішку», що принесе хоча б якісь разові політичні дивіденди. Можливо, через різке падіння популярності теми НАТО.

До недавнього часу керівництво заспокоювало нас і себе тим, що, мовляв, «за оцінками експертів» ніякої прямої військової загрози для України немає в принципі. Однак останній конфлікт між Грузією та Росією засвідчив: у міждержавних відносинах усе може змінитися стрімко та непрогнозовано. Й ось уже серед тих самих експертів стало модним приміряти на Україну так званий кавказький сценарій. Хмизу в вогонь підкидає Дмитрій Медведєв, який ініціював законопроект про порядок застосування збройних сил Росії за межами країни паралельно з гнівними ескападами в бік України.

Історія вчить, що всі армії зазвичай виявлялися неготовими до війни, річ лише в рівні неготовності. В січні цього року зовсім непомітним залишився

ФОТО: PHIL

десятирічний ювілей програми створення в Україні національної системи державного розпізнавання об'єктів, більше відомої під назвою зі сленгу військових як «свій-чужий». Після низки, як у нас водиться, перенесень проект мав бути завершеним у 2008 році. Проте, як і переважна більшість оборонних програм України, він живе лише на папері. Весь «джентльменський набір», через який гальмується практично будь-який армійський проект, є й тут. Це, насамперед, недофінансування, та, як наслідок, хронічна неспроможність Міністерства оборони своєчасно і в повному обсязі оплачувати роботу оборонних підприємств.

ПРОСТО ПРО СКЛАДНЕ

Систему «свій-чужий» використовують у всіх видах збройних сил для позначення державної приналежності. Так звані відповідчі системи встановлюють на кораблях, бронетехніці, літальних апаратах, об'єктах інфраструктури й т. ін. Простіше кажучи, це запобіжник, котрий виключає можливість завдати удар «у спину», по своїх. У збройних конфліктах, сучасних, таке не рідкість. Зокрема, задувана вище війна на Кавказі не стала винятком. Система «свій-чужий» повинна працювати в автоматичному закритому режимі, має бути виключена можливість втручання ззовні, імітація сигналу запиту/відповіді тощо. Якщо недооцінити систему державного розпізнавання в мирний час, то за це можна заплатити надмірно високу ціну в воєнний. Надійна система «свій-чужий» – обов'язковий атрибут кожної держави, що буде адекватну оборонну політику.

З другої половини 1940-х років, після встановлення біполярного світу, реалізувати такий технологічно складний проект, як створення системи державного розпізнавання військового призначення, могли лише обрані. Головні «обранці» вгадуються одразу. Сьогодні в Росії та інших країнах СНД експлуатують радянську систему «Пароль», а в США та їх союзників по НАТО функціонує система МК-12 та її модифікації. Але в Україні виникла цілком логічна ідея самостійного шляху.

ТУМАННІСТЬ ВИБОРУ

В українському війську зараз діє система, що дісталася в спадок від Радянського Союзу. Вона цілком робоча, за часів СРСР характеризувалася високою надійністю. Проте, як зазначають фахівці, зокрема й російські, на сьогодні має цілий комплекс проблем, пов'язаних перш за все з віком. Звична картина для техніки радянського виробництва, якій заміни немає, а потенціал для вдосконалення не безмежний. Якщо навіть у Росії відверто визнають, що значна частина апаратури системи «Пароль» морально й фізично застаріла, то в Україні, якщо ситуація й відрізняється, то в гірший бік. «Пароль» почали розробляти в кінці 1960-х років, а масові постачання апаратури практично для всіх видів і родів військ здійснювали в 1970–1980 роках. Звідси проблеми з елементною базою й способами обробки інформації, перманентна потреба в ремонті й модернізації апаратури. І якщо криптографічну стійкість системи все ще оцінюють досить високо

ЗАХИСНИКИ ВІТЧИЗНИ. Винищувач МіГ-29, радар 80К6 («Пелікан») і зенітно-ракетний комплекс «Бук» наразі становлять ядро української протиповітряної оборони та основу реагування в системі «свій-чужий»

(про факти її злому на сьогодні невідомо), загалом низька надійність системи «Пароль» у фахівців викликає серйозні побоювання. Крім того, її неодноразова модернізація так і не розв'язала проблеми адаптації елементів, насамперед запитувачів, до сучасного озброєння.

Навіть якщо залишити «все, як воно є», для нормального функціонування системи однаково доведеться здійснювати наукомісткі роботи, що без залучення розробника (РФ) проблематично. В Росії, до речі, це чудово розуміють. Ще років п'ять тому в Москві на нараді з військово-технічного співробітництва (ВТС) у межах СНД пролунало, що в Україні практично відсутнє технічне супроводження засобів системи «Пароль». Безумовно, росіяни запропонували допомогу в створенні такої системи супроводження. Але побічні наслідки подібної допомоги передбачити нескладно.

Масмо ситуацію, коли ідентична до нашої система державного розпізнавання залишається

**ЧУЖІ
ТУТ НЕ ХОДЯТЬ.**
Система
«свій-чужий»
розпізнає всі
типи озброєнь
та військової
техніки

їнські фахівці стояли перед дилемою: залишитися й надалі «червоними», використовуючи, по суті, радянську систему, перефарбуватися в «синіх» і приймати систему НАТО або ж придумати щось своє. Якщо братися за перший варіант – втрачається будь-який сенс створювати власну систему «свій-чужий». Адже сьогодні ми хай і непрямо залежні від зобов'язань, узятих на себе Росією ще в 1992 році, коли було підписано угоду про використання системи «Пароль» як єдиної для держрозпізнавання на теренах СНД. Під документом підписалися Вірменія, Білорусь, Казахстан, Киргизія, Росія, Таджикистан, Туркменія, Узбекистан і Україна.

Перешкода для реалізації другого варіанта: туманність євроатлантичних перспектив України. Адже програма 1999 року спочатку передбачала, що українська система розпізнавання має бути інтегрованою для роботи в режимі, прийнятому в країнах СНД. Потім у неї додатково планували інтегрувати підсистему розпізнавання за стандартами НАТО. Реалізація програми мала стати одним із найважливіших технічних підтверджень зовнішньополі-

тичних устремлінь України. Показово, що декларовані терміни введення в експлуатацію вітчизняної системи «свій-чужий» (2007–2008 рр.) збіглися в часі з періодом, коли багато експертів і політиків пророкували вступ України до НАТО.

Тож саме зараз час зупинитися на третьому варіанті – «щось своє» – й почати створювати національну систему «свій-чужий» військового призначення, оскільки натовські перспективи стали, скажімо так, ще туманніші.

Прогнозувати перспективи української програми створення системи «свій-чужий» водночас і важко, й легко. Зрозуміло, що після десяти років нехай і повного простою від програми не відмовляться. Але проект чекає чергова пролонгація. Зазначимо, ще в 2004 році розглядали можливість залучити до проекту структуру, що змогла б забезпечити безперервне надходження коштів як власних оборотних, так і інвестицій під державні гарантії. Зацікавленість у цьому висловлювала державна компанія Укроборонсервіс – один із вітчизняних спецекоптерів (Україна й зараз входить до десяти головних світових експортерів озброєнь). Тоді ж під цю справу «підтягли» провідні вітчизняні наукові й виробничі структури, програма передбачала близько десяти різних конструкторських розробок. Так що стартувати буде з чого. Була б лише політична воля.

Для України проект «свій-чужий» є унікальним ще й через те, що може бути реалізований виключно силами вітчизняних розробників із забезпеченням замкнутого циклу виробництва. На сьогодні це рідкісна можливість, втратити яку буде щонайменше нерозумно. Й останнє. Декому треба врешті-решт зрозуміти: такі популярні сьогодні нейтралітет чи позаблоковість – це не лише «електорально безпрограшні» гасла, а й статуси, що передбачають виконання комплексу вимог із гарантування національної безпеки держави.

на озброєнні в Росії та інших країнах СНД. Усе, крапка. Адже військовим уже одного цього факту має бути достатньо, щоб настійливо рекомендувати забезпечити армію власною, а отже, захищеною, системою розпізнавання «свій-чужий». Що в жодному разі не повинно сприйматися як якась неповага до союзників по СНД.

На зорі незалежності ми могли, наприклад, спокійно мати кілька десятків не просто країн-партнерів, а партнерів стратегічних, особливо, коли йшлося про сусідів. Напевно, це правильно з точки зору дипломатії. Військових усі ці зовнішньополітичні сентименти не повинні хвилювати, вони мають бути готові дати відсіч агресії з будь-якого напрямку, тим більше, коли держава перебуває в позаблоковому статусі. І справді, хто б ще кілька років тому міг уявити собі те, що торік відбулося між Грузією та Росією? Не слід забувати також, що територіальні претензії до України має не лише Росія.

ВІЙСЬКОВИХ ЗОВНІШНЬОПОЛІТИЧНІ СЕНТИМЕНТИ НЕ ПОВИННІ ХВИЛЮВАТИ, ВОНИ МАЮТЬ БУТИ ГОТОВІ ДАТИ ВІДСІЧ АГРЕСІЇ З БУДЬ-ЯКОГО НАПРЯМКУ

КИЇВ 106.0 FM

ХТО ДИВИТЬСЯ РЕКЛАМУ ВДОМА?

ПрессКом® ADVERTISING

Всеукраїнський IndoorVideo оператор

www.presscom.ua

«Вепр» у «Кольчужі»

Військова техніка і зброя, якими могла би пишатися українська армія

Автор:
Андрій
Баєвський

Український військово-промисловий комплекс має чимало цікавих і перспективних розробок, які б могли суттєво підсилити армію. Але грошей на якісне переозброєння війська в держбюджеті рік у рік катастрофічно бракує. Тому

розробки залишаються лише розробками, а вчені й промисловці намагаються якнайменшим коштом модернізувати танки й автомати, які дісталися Україні у спадок від СРСР. Усе, що неможливо модернізувати або дуже дорого обслуговувати, відправляють у ре-

зерв. Тож якщо завтра раптом війна, українські солдати підуть до бою зі старою, в кращому разі переробленою, радянською технікою. **Тиждень** визначив кілька українських розробок військового призначення, які могли б підвищити обороноздатність країни.

Станція пасивної радіотехнічної розвідки «КОЛЬЧУГА М» →

★ Дуже складна система раннього попередження виявляє літаки, ракети, чужі радары тощо. Вона помітно підвищує ефективність протиповітряної оборони. Бачить навіть техніку, виготовлену за надсучасною технологією «Стелс». Випущена в 1993 році. «Кольчуга М» не є унікальною українською розробкою. Її сконструювали на основі радянської системи «Кольчуга». Розробляти «Кольчугу» почали в Курському військовому інституті ГРУ СРСР у 80-х роках минулого століття. В 1987 році всю документацію по «Кольчужі» передали на Донецький завод «Топаз».

★ Україна має на озброєнні 19 старих «Кольчуг» і жодної «Кольчуги М». Як заявляв у своїх інтерв'ю директор заводу «Топаз» Юрій Рябкін, за роки незалежності в українському бюджеті не знайшли грошей на закупівлю нового комплексу для Збройних сил України. А от, наприклад, Ефіопія купила аж три «Кольчуги М». Вартість одного комплексу – до \$5 млн.

← Пістолет «ФОРТ-12»

★ Стандартний для радянської армії пістолет ПММ («Макарова») морально й технічно застарів ще минулого століття. Він потребував заміни. У Вінниці НВО «Форт» розробило однойменний пістолет – «Форт-12». У серійне виробництво його запустили 1998 року. Переважає ПММ за основними експлуатаційними показниками.

★ Про масове переозброєння українського війська з «Макарова» на «Форт-12» наразі не йдеться.

← Танк «ОПЛОТ»

★ Це єдиний танк, який можна назвати українською розробкою. «Оплот» створений на базі радянського танка Т-80 УД, але його не модернізують, а саме випускають на Харківському заводі ім. Малишева.

★ Вартість однієї одиниці «Оплота» (близько 25 млн грн) у кілька разів перевищує вартість модернізації Т-64 до «Булата». Тож за всіх переваг «Оплота» армія в умовах недофінансування не закуповуватиме танк у великих обсягах.

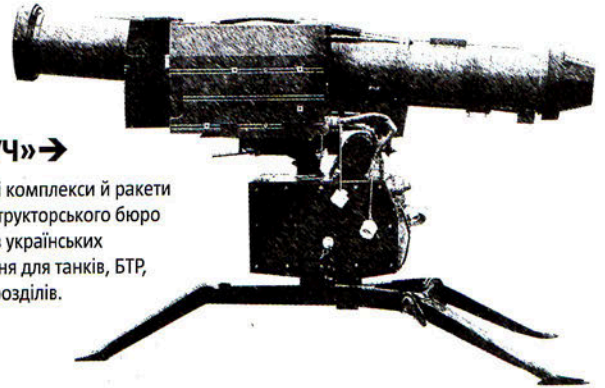
← Реактивний двигун AI-222-25

★ Запорізьке МКБ «Прогрес» розробило реактивний двигун AI-222-25, призначений для встановлення на навчально-тренувальні літаки. Збройні сили України мають великий парк застарілих чеських літаків L-39 «Альбатрос» і вкрай потребують їх заміни на сучасну техніку.

★ Двигун AI-222-25 залишається тільки розробкою для експорту через брак коштів на переозброєння.

Протитанкові комплекси КБ «ЛУЧ» →

★ Високоточні протитанкові комплекси й ракети Державного київського конструкторського бюро «Луч» на 90% виробляють із українських комплектуючих. Це озброєння для танків, БТР, гелікоптерів та піхотних підрозділів.

← Уніфікований бойовий модуль «ШКВАЛ»

★ Харківське КБ з машинобудування ім. Морозова розробило уніфікований бойовий модуль «Шквал», обладнаний 30-мм гарматою, 30-мм автоматичним гранатометом, 7,62-мм спареним кулеметом і протитанковим керованим озброєнням.

★ Бойовий модуль «Шквал» можна використовувати для модернізації легкої бронетехніки, але на його впровадження не виділяють коштів.

Автомат «ВЕПР» →

★ Українська розробка, одна з модифікацій АК-74 у компоунванні «бул-пап» (bull-pup). «Вепр» у 2003 році сконструював Український науково-технічний центр точного машинобудування. Є кілька варіантів «Вепра», зокрема з підствольним гранатометом. Від початку він позиціонувався як значно кращий за АК-74 і був призначений для заміни сімейства АК в Україні.

★ Насправді «Вепр» за експлуатаційними показниками не кращий від інших аналогічних переробок та, власне, й від самого автомата Калашнікова. Жоден із варіантів переробок автомата не став популярним. У 2004 році Міністерство оборони збиралося придбати кілька десятків тисяч «Вепрів», проте внаслідок браку коштів ці плани не було втілено в життя.

← Танк «БУЛАТ»

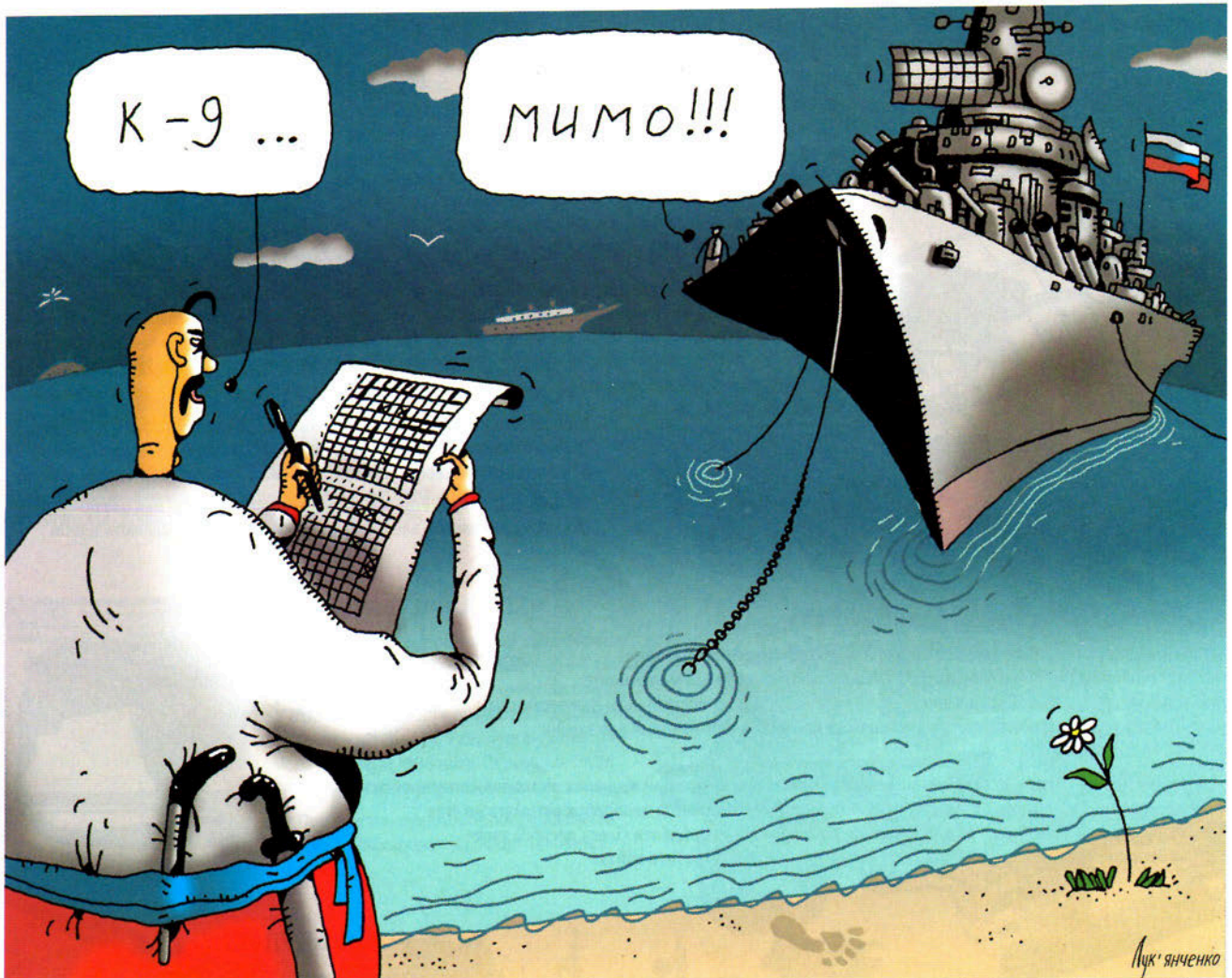
★ Після розпаду СРСР Україна успадкувала понад 2 тисячі Т-64, і до сьогодні ця модель залишається основним танком українських збройних сил (усі Т-72 вивели в резерв, оскільки їх дорого утримувати). В 2009 році Міністерство оборони підписало контракт із Харківським заводом ім. Малишева на модернізацію 29 танків Т-64 до Т-64 БМ «Булат». Раніше сухопутним військам України було поставлено 56 модернізованих танків Т-64 БМ.

★ Т-64 ніколи не був найкращим радянським танком і програв своїм конкурентам за багатьма експлуатаційними та бойовими показниками.

★ переваги ★ недоліки

Якщо завтра війна

Хто і як протистоятиме інтервентам

Автори:
Богдан
Буткевич,
Андрій
Лаврик

Попри войовничу риторику, що періодично лунає з боку північних сусідів, у можливість збройного конфлікту між Україною та Росією не вірять переважна більшість українців. Обиватель вказує на братні стосунки двох слов'янських народів. Політологи вважають, що для РФ як держави така війна обернеться катастрофою. Але так думали рік тому і в Грузії... **Тиждень** разом із експертами спробував спрогнозувати поведінку так

званої української еліти й звичайних громадян під час гіпотетичного збройного конфлікту з Росією.

ЛІДЕРИ НАЦІЇ

Головне завдання еліти у випадку війни – не лише мобілізувати спротив військовій агресії, але й схилити громадську думку на користь протидії загрози, – вважає Віталій Кулик, директор Центру досліджень проблем громадянського суспільства. «Чи змогла б наша еліта це

зробити – питання досить неоднозначне», – каже експерт.

«За оцінками деяких політологів, які я цілком підтримую, на цей момент в Україні відсутня власне українська еліта, – вважає Віктор Чумак, директор програм політичного аналізу та безпеки Міжнародного центру перспективних досліджень. – У нас існує еліта колабораціоністська. Одна частина цієї еліти є проросійськoю колабораціоністською, інша – прозахідно». На його думку, в разі військового

конфлікту з Росією проросійська частина вітатиме будь-які кроки Росії – навіть якщо дійде до застосування зброї. Прозаїдна ж, природно, протистоятиме північному сусіду. «Інше питання – так звана українська еліта просто не вірить, що Росія може розпочати бойові дії, тому, відповідно, не має жодних планів на цей випадок», – додає Чумак.

«Частина (еліти. – Ред.) воюватиме, в прямому й переносному сенсі, – розмірковує Володимир Фесенко, голова правління Центру прикладних політичних досліджень «Пента». – Частина триматиме нейтралітет, решта відкрито підтримає Росію. Особливо, якщо українське керівництво буде поводити себе, як нинішній президент Грузії – тоді чимало українських елітаріїв пристане на бік РФ. На цьому етапі еліта не здатна об'єднатися навіть перед лицем військової загрози».

«У разі військового конфлікту еліта поведе себе дво-яко, адже єдності в неї нема ні в чому, – погоджується з Фесенком Кость Бондаренко, директор Київського інституту проблем управління імені Горшеніна. – Загалом, ситуація в Україні мені зараз дуже нагадує Австрію 1930-х років перед аншлюсом. У нас так само є свої Дольфуси [тут і далі див. словничок], які готові вмерти заради незалежності, і є Зейс-Інкварт, ладні віддати Україну до складу Росії, щоб отримати пост, умовно кажучи, рейхсфюрера цього регіону».

Водночас Віктор Чумак наголошує: не треба розмежовувати еліту політичну та економічну. На його думку, навіть для проросійськи налаштованих верхів росіяни в економічному плані – прямі конкуренти, попри всю публічну риторіку. «Тож прямого колабораціонізму не варто очікувати – адже свої позиції не хоче здавати ніхто, – розмірковує експерт. – Я вірю, що під час цейтноту все ж знайдуться люди, які зможуть очолити боротьбу проти агресора».

НАРОДНИЙ ТЕРОР

«Військову кампанію ми програємо, ще не розпочавши, – розмірковує ветеран радянських

ВІЙСКОВУ АГРЕСІЮ РОСІЇ ЗУПИНЯТЬ УКРАЇНСЬКІ ТЕРОРИСТИ

спецслужб, котрий просив не називати його імені, – адже армії, фактично, немає, як немає кому нею керувати – всіх талановитих командирів «пішли» ще давно. А ті, хто залишився, задрод дивляться на російських колег, які, на їхню думку, «жирують». Наші генерали мріють швидше приєднатися до того російського «процвітання».

«Боюся, наша еліта не здатна очолити реальну боротьбу проти будь-якого агресора, – говорить Кость Бондаренко. – І в разі конфлікту з Росією, вона, швидше за все, здасть усі військові таємниці, якщо такі лишилися, потім посідає на приватні літаки та втече світ за очі».

Натомість Віталій Кулик упевнений, що будь-яка ідея з окупацією, хай і тимчасовою, українських земель приречена на провал. «Навіть не тому, що населення дуже патріотичне, – пояснює експерт. – Ні, спочатку знайдуться ті, хто радо зустрічатиме російські війська. Але не обов'язково бути Нострадаму-сом, щоб спрогнозувати: буквально через кілька місяців із боку росіян розпочнуться акти мародерства та здирництва. Відповідно, дуже швидко спалахне збройний опір із боку населення».

«У разі окупації, впевнений, що навіть на території Донбасу буде достатньо патріотично налаштованих людей, які чинити-

муть опір (російським. – Ред.) окупантам, хоча там буде достатньо й колаборантів, – погоджується Віктор Чумак. – Дуже багато залежатиме від того, які саме області будуть окуповані. Якщо Донбас, то там колабораціоністів буде більше, якщо Харківщина та Сумщина – там росіянам одразу стане непереливки». «В Криму до партизанської боротьби з точністю до 99% долучатимуться кримські татари, – додає Володимир Фесенко. – Як не крути, а для українців на рівні архетипу Крим – чужа територія. Більше жменьки патріотів із Заходу чи Києва для війни там не набереться».

«Якщо окупуєть українські землі, неодмінно з'являться групи опору, – впевнений Кость Бондаренко. – Але не в формі класичних партизанів (українські території, крім західних, для цього мало придатні. – Авт), а суворо законспірованих терористичних воєнізованих формувань на кшталт ІРА або ЕТА. Російська армія не вміє воювати проти партизанів, особливо якщо вони діють у містах. Досвід двох чеченських кампаній це яскраво засвідчив».

При цьому експерти наголошують: імовірність військової агресії Росії проти України не перевищує 5%. Росія не піде на війну, бо цим поставить хрест на всіх планах реінтеграції пострадянського простору, не кажучи вже про апокаліптичний масштаб гуманітарних, політичних та економічних наслідків такого кроку для неї. Війна з Україною може поховати Росію як державу.

СЛОВНИЧОК

Енгельберт Дольфус – канцлер Австрії в 1932 – 1934 роках, противник аншлюсу з Німеччиною.

Артур Зейс-Інкварт – останній довоєнний канцлер Австрії, в 1938 році підписав закон про приєднання країни до III Рейху.

Ірландська республіканська армія (ІРА) – північно-ірландське формування, що бореться за незалежність від Британії.

Euskadi Ta Askatasuna (ETA) – баскське угруповання, що прагне створити незалежну країну Басків (територія на кордоні Іспанії та Франції).

Світові війни: укр

Народжена війнами
Сучасна Україна стала наслідком двох наймасштабніших військових проистоянь ХХ століття
Стор. 40

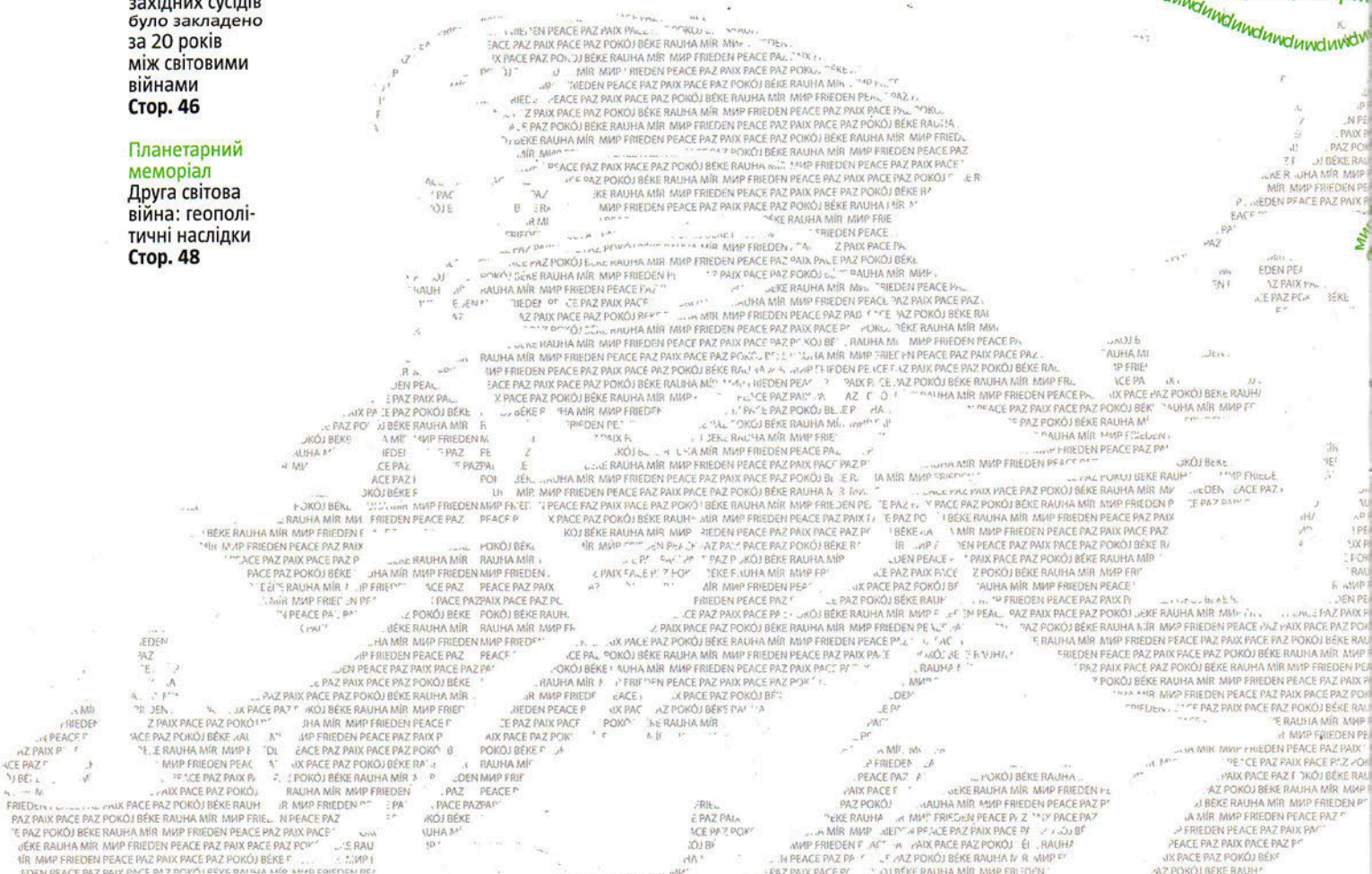
Радянські міфи про світові війни
Стор. 44

Існувати — значить вижити
Підґрунтя сучасної євроцентричної політики наших західних сусідів було закладено за 20 років між світовими війнами
Стор. 46

Планетарний меморіал
Друга світова війна: геополітичні наслідки
Стор. 48

1 вересня світ відзначатиме моторошний ювілей – 70 років тому розпочалася Друга світова війна. Але історики давно дійшли висновку, що Друга світова була лише продовженням з'ясування стосунків між державами, не закінчених або ще більш ускладнених під час Першої світової. Не претендуючи на вичерпність теми (це неможливо в прин-

ципі, бо про обидві війни написано цілі бібліотеки книжок і знято терабайти фільмів), **Тиждень** з'ясував, що, крім загальновідомих великих людських втрат, принесли Україні та її сусідам ці випробування, як воєнна пропаганда переросла в тоталітарні й посттоталітарні міфи й чим відлунюють давні глобальні конфлікти в сучасній геополітиці.

аїнський рахунок

Народжена війнами

Сучасна Україна з'явилася на мапі Європи внаслідок двох всесвітніх збройних протистоянь

Автор:
Кирило
Галушко,
кандидат
історичних
наук

Історична епоха, в яку ми живемо, розпочалася аж ніяк не 1991 року. Її початок був покладений молодим чоловіком, який улітку 1914 року намагався вирішити сербські проблеми, застреливши австрійського принца. Принц таки був убитий – щоправда, від цього сербські проблеми лише зросли. І не обмежилися ці негаразди тільки Австро-Угорщиною та Сербією. Системи колективної безпеки в Європі, дбайливо вибудовані прозорливими державцями та дипломатами великих країн протягом попередніх 30 років, почали діяти цілком автоматично, аби перешкодити будь-якій спробі змінити баланс сил на провідному континенті світу. Наслідком цього «убезпечення» стала катастрофа світового масштабу – I Світова війна.

Молоді гвардійці-кавалеристи всіх європейських армій, підкручуючи хвацькі вуса та гарцюючи на баских конях, обіцяли своїм подружкам зустріти Різдво у ворожій столиці та повернутися додому героями. Мільйони селян-піхотинців, швидко мобі-

лізованих на захист своїх вітчизн, мали прагматичніші міркування: чи встигнуть додому хоч би на весняні польові роботи... Але перші складуть голови саме до Різдва. Ті, кого янгол-охоронець збереже в м'ясорубці наступних чотирьох років, не впізнають власні оселі, а переважна більшість повернеться додому вже до іншої держави. Але саме ця війна почне створювати новітню Україну.

ГИГАНТИ ПАДАЮТЬ, КАРЛИКИ ПІДВОДЯТЬСЯ

Український національний рух, поділений, як і сам народ, австрійсько-російським кордоном поміж двома імперіями, на 1914 рік становив собою маловпливову політичну течію інтелігенції, більш популярну в Галичині й напівлегальну на Наддніпрянщині. Перспективи цього руху здавалися віддаленими в часі можливої допомоги якихось культурницьких поступок від влади, або ж (нездійснений максимум) – національної автономії. Одиниці, які вірили в можливість соборності та незалежності, видавалися решті

I СВІТОВА ВІЙНА (1914-1918)

СВІТ

Убивство австро-угорського ерцгерцога Франца Фердинанда. Австро-Угорщина оголосила війну Сербії

Німеччина оголосила війну Росії. Початок I світової війни

Вторгнення російських військ у Східну Пруссію. Розгром російських військ

Німецькі війська зазнали поразки в Марнській битві та були змушені відійти за річки Ена та Уаза

Битва у Фландрії на річках Ізер та Іпр. Сторони перейшли до позиційної оборони. Туреччина оголосила священну війну (джихад) державам Антанти

Болгарсько-німецький договір про дружбу й союз. Болгарія зобов'язалася вступити у війну

Наступ французьких військ під Верденом

Лютнева революція в Росії. Повалення монархії. Сформовано Тимчасовий уряд

Радянський уряд уклав перемир'я з Центральними державами. За сваленням Антанти, румунські війська зайняли територію Бессарабії

28.06.1914
28.07.1914

01.08.1914

17.08 – 15.09.1914
18.08 – 21.09.1914

05 – 12.09.1914

15.10 – 20.11.1914
29.10.1914,
12.11.1914

02 – 5.05.1915

06.09.1915
04.06 – 09.1916

24.10 – 21.12.1916

23 – 27.02.1917
17.03.1917

15.12.1917
12.1917

09.02.1918
01.03.1918

Створення у Львові Головної української ради

Російські війська завдали поразки австро-угорській армії в Галицькій битві та окупували Галичину

Створення загонів УСС – Українських січових стрільців у війську Австро-Угорщини

Турецькі кораблі та німецькі крейсери «Гебен» і «Бреслау» обстріляли Одесу, Севастополь, Феодосію, Новоросійськ

Горлицький прорив німецько-австрійських військ на Південно-Західному фронті. Російські війська залишили Галичину

Наступ Південно-Західного фронту під командуванням генерала Брусілова (Брусилівський прорив)

Рішення Відня про надання Галичині автономії під польським началом

У Києві створена Центральна Рада

Початок війни більшовицької Росії проти УНР

Сепаратний договір Німеччини та Центральної Ради у Бресті

УКРАЇНА

Австро-Угорський пропагандистський малюнок часів Першої світової: «44-й піхотний полк у героїчній зимовій битві відбиває ворога, який прорвався через Ужоцький перевал»

хуторянських патріотів зарозумілими мрійниками.

Натомість у 1917 році грандіозна Російська імперія раптом занурюється в хаос. Протягом цього року наддніпрянські українці користалися багатьма «подарунками» війни та вакууму влади: отримали урізану автономію, формували адміністративні органи, українізували армійські частини. Щоправда, в якусь мить їм забракло тих передвоєнних мрійників-самостійників, аби швидше адаптуватися до нових

при свою формальність, також окреслив нову українську програму-максимум: соборну суверенну державність від Сяну до Дону.

У 1919–1920 роках ми зазнали поразки, але, попри все, виринули на поверхню історії. Ми перегорнули її попередню сторінку, яка «зависла» з кінця XVIII сторіччя, начебто остаточно поховавши окрему українську долю. Буревій світової війни довів тодішнім українцям, що не треба впадати в зневіру: все, що видавалося вічним і незворушним протягом усього XIX сторіччя, перетворилося на порох. У новому світі мало врешті знайти місце для України. І на XX сторіччя нам залишилося гідне гасло добровольців Першої світової: «Не ридать, а здобувать!»

МОЖНА НАВІТЬ ПЕРЕМОГТИ У ВІЙНІ, АЛЕ КОЖНА ВІЙНА ПОРОДЖУЄ БІЛЬШЕ ПРОБЛЕМ, АНІЖ РОЗ'ВЯЗУЄ

обставин. Коли в Україну посунули більшовики, світова війна знову прийшла на допомогу: адже ще залишався німецький фронт! Брестський мир із Центральними державами в лютому 1918 року, хоч і став проявом української слабкості, дозволив зафіксувати в історії як факт незалежності, так і ті приблизні територіальні межі, які й стануть врешті кордонами новітньої України. Надалі ці факти було важко забути, попри всі бажання наших несимпатиків. Але гіганти й далі валилися...

Не витримавши спільного тиску західних держав, Німеччина, Австро-Угорщина та Османська імперія виходять із війни. Ще трьом імперіям настав кінець. Прийшов час і для галицької армії. Поновивши західноукраїнську державність, галицькі фронтові ветерани півроку трималися проти переважаючих польських сил. Акт Злуки Заходу та Сходу, по-

ЗАГУБЛЕНІ В СХІДНІЙ ЄВРОПІ

Коли чуєш сьогодні глибокомудрі міркування експертів про «геополітичні орієнтації», «сфери впливів», «буферні зони» та інші подібні інтелектуальні спекуляції, хочеться зайвий раз пригадати попередні здобутки «міжнародних систем безпеки». Їхні автори також полюбляли апелювати до великої стратегії та геополітики, «балансу сил», але всі ці тривалі зусилля могли звестися нанівець за добу. Можна навіть перемогти у війні, але кожна війна породжує більше проблем, аніж розв'язує. Саме Версальський мирний договір 1919 року, який підбив підсумки I Світової, став першим кроком до Другої. І скільки б тодішні антантівські миротворці з пихатими посмішками не виголошували промов про «останню з усіх війн», їхнім здобутком стало лише те, що вони просто

Ризький мирний договір

Севрський мирний договір із Туреччиною

Тріанонський мирний договір із Угорщиною

Нейський мирний договір із Болгарією

Сен-Жерменський мирний договір із Австрією

Версальський мирний договір із Німеччиною

Паризька мирна конференція

Проголошення Королівства сербів, хорватів та словенців

Регентська рада оголосила незалежність Польщі. Радянський уряд анулює Брестський мирний договір

Розпад австро-угорського фронту на заході

У Салоніках Болгарія підписала перемир'я з Антантою

12.10.1920

10.08.1920

05.1920
04.06.1920

22.11.1919
06.12.1919

10.09.1919

28.06.1919

18.01.1919 –
21.01.1920

01.12.1918
14.12.1918

03.11.1918
13.11.1918

28.10 – 02.11.1918

29.09.1918
05.10.1918

Закріплено кордон поділу України по Збручу

Спільний похід Пілсудського й Петлюри на Київ. До Чехословаччини відійшла Закарпатська Україна

«Зимовий похід» армії УНР генерала Юрка Топоніка в Наддніпрянщину

Приєднання Східної Галичини до Польщі

Війська Петлюри взяли Київ. Гетьман Скоропадський відмовився від влади

Проголошення Західно-Української Народної республіки (ЗУНР); формування Української Галицької Армії

У Львові створена Українська національна рада

Переговори гетьмана Скоропадського про віддання Криму до України

визнали ту ситуацію в Європі, яка склалася де-факто. Адже відчувши смак сучасної війни, їхні народи вже були не готові знову хапатися за зброю, аби підкріпити якусь там паперову угоду, де йдеться про якусь там невідому країну (чи то Польща, чи то Чехословаччина). Хай вони там собі чубляться, а ми далеко, міркували вони. Може, якось обійдеться? Хоча передчуття гнітили... Британський фотоальбом із нагоди 15-річчя миру вже називався «Перша світова війна»...

Тодішня Східна Європа починалася одразу за Рейном: західніше всі були втішені, а на сході всі були незадоволені. В нетрях Східної Європи десь жили українці зі своїм «українським питанням». Якщо переможці не хотіли зброї, то переможені дуже добре пам'ятали, що взяти її до рук легко. Все доросле чоловіче населення Європи мало військового досвід. Війна породила потужний політичний екстремізм, забарвлений у різні відтінки того смутного часу.

Свіженське «українське питання» було начебто вже й зняте з порядку денного Ризькою угодою Радянської Росії, УРСР і Польщі (1921 рік) та Радою Послів Антанті, яка остаточно визнала польський суверенітет у Галичині (1923 рік). Але між цими подіями утворився СРСР, і новоспечене «українське» утворення перестало бути навіть формальним суб'єктом міжнародних відносин. Утім, люди, навчені світовою війною, вже почали готувати реванш. 1920 року утворилася Українська Військова Організація; у 1929-му вона стає ОУН, для якої «Вер-

ВСТУПАЙТЕ ДО ЧЕРВОНОЇ КІННОТИ!

Більшовицькі агітаційні плакати 1920 року: звернення до українських і польських вояків

сальської системи» просто не існувало; політична еміграція також намагалася щось робити. В Радянській Україні «українське питання» вирішувалося ефективніше: різні прошарки українства просто знищувалися сталінськими жорнами, які оберталися все швидше. Життя в «но-

вій Польщі» було несолодким, але це було життя. Людські ж втрати наддніпрянських українців за мирний час міжвоєнної доби дорівнюють масштабній війні. Проте апеляції до світової громадської думки або іноземних чиновників були безглузді: чим далі, тим більше переможці

II СВІТОВА ВІЙНА (1914–1918)

СВІТ

Розчленування Чехословаччини внаслідок Мюнхенської угоди

Окупація італійськими військами Албанії

Пакт Молотова-Ріббентропа про поділ сфер впливу між СРСР і Німеччиною

Розчленування Польщі між Німеччиною та СРСР. Початок Другої світової війни

Напад СРСР на Фінляндію. Радянсько-фінська війна

Бліцкриг Німеччини в Бельгії, Голландії, Люксембургу, Данії, Норвегії, Франції

Німеччина розпочала масовані бомбардування Великої Британії

Німеччина, Італія та Японія уклали Берлінський пакт. Утворення осі Рим-Токіо-Берлін

Напад Німеччини на СРСР

У результаті Смоленської битви зупинено наступ Гітлера на Москву

Напад Японії на американську базу Перл-Харбор, втягнення США у війну

Підписання у Вашингтоні Декларації об'єднаних націй про боротьбу з Німеччиною

09.1938

15-18.03.1938

07-8.04.1939

23.08.1939

01-17.09.1939

30.11.1939-03.1940

10.05-22.06.1940

08.1940

09.1940

22.06.1941-30.06.1941

08.-09.1941

07.12.1941

01.01.1942

Автономія Підкарпатської Русі

УКРАЇНА

Проголошення незалежності Карпатської України. Окупація її угорськими військами

Майже всі українські етнічні землі повинні були опинитися під владою Сталіна

Початок радянських репресій у Західній Україні

Румунія під тиском СРСР передала останньому Бессарабію та Північну Буковину

Окупація Естонії, Латвії та Литви військами СРСР

Проголошення відновленої української державності у Львові. Керівництво ОУН арештовано і запроторено до концтаборів

Засновано Рейхскомісаріат «Україна» з центром у Рівному. Німецькі війська окупувають Київ

Контрнаступ радянських військ під Москвою

Арешт та подальший розстріл німцями осередку ОУН у Києві

СВІТАНОК ПОЛІТЕХНОЛОГІЙ

Від початку Першої світової війни перед урядами країн-учасниць постало нелегке завдання переконати мільйони людей іти накладати головою невідомо за що. Запущена вперше в історії пропагандистська машина запрацювала напрочуд ефективно. Солдатів переконували, що по той бік фронту засіли не люди, а монстри, яких треба безжално нищити. Звідусіль залунало: «Боже, покарай Англію!», «За Бога, царя й отечество!» тощо. На плакатах і листівках замиготіли браві вояки, національні прапори, історичні

та міфологічні персонажі – Лінкольн, рицар-тевтон, билинний богатир. Перший досвід маніпулювання масовою свідомістю виявився настільки вдалим, що вдруге все пішло як по маслу. Щоправда, уряди тоталітарних Рейху та СРСР випередили всіх у якості та дієвості пропаганди, оскільки вправлялися в задурюванні своїх народів протягом міжвоєнних десятиріч. Важко сказати, хто був кращий – так само, як неможливо нині визначити, хто в кого поцупив ідею пісні, відомої в СРСР як

«Марш радянських авіаторів» («Все выше, и выше, и выше...»), а в Рейху як «Пісня молодих берлінських робітників» (Und höher, und höher, und höher). Війна скінчилась, а ідеї доктора Геббельса живуть і вдосконалюються, військові паради й пафосні урядові заходи й досі всюди знімають так (або майже так), як робила це улюблена режисерка Гітлера Лені Ріфеншталь.

Німецький солдат з плакату Першої світової війни

політиці стали знову панувати сила й нахабство, попри всі заяви «передових демократій». А хто цим скористався?

РЕВАНШ ІЗГОЇВ

Саме тепер час згадати двох блудних синів Першої світової – нацистів та більшовиків. І ті, й інші одержали свої здобутки завдяки тому, що демократія тримається, зазвичай, у суспільствах-переможцях. А от із поразки, зневіри або хаосу виростають доволі потворні утворення. Потворні ж (як і красені) тягнуться одне до одного. Втім, Німеччина (ще демократична) та Росія почали «дружити» вже в 1922 році. Після 1933-го ці відносини дещо охололи, але співпраця не припинилася. Світове панування комуністичної ідеї та арійської раси – лише зовні несумісні речі, адже обидва тоталітарних монстри використовували свої ідеології тільки як засіб до панування. Тому рап-

това спілка двох «ізгоїв» (вони вже навчилися чхати на «зовнішню порядність») могла в один момент поховати всю Версальську систему. Саме тому сьогодні, через 70 років після Пакту Молотова–Ріббентропа, в Москві захопилися звинуваченнями в бік Польщі за розв'язання Другої світової, бо ж своєї очевидної провини в знаменній даті 1 вересня 1939 року бачити не хочеться.

«Українська карта», вперто намальована українцями наприкінці I Світової війни, стала цілком у пригоді для підготовки Другої: поділ Польщі виправдали, зокрема, й «золотим вереснем», що возз'єднав українські землі. Щоправда, грали цією картою не українці. Але вже через два роки на ці українські землі прийшли нові «визволителі». Через три – повернулися попередні. Західні українці почали чекати на наступних: саме сподівання на чергову війну, те- ▶▶

залишали землі на схід від Рейну (а тим більше від Сяну) напризволяще, що б там не коїлося. Спроби створити чергові системи колективної безпеки безславно завершилися відомою «політикою умиротворення». Задовго до початку нової світової війни в європейській

Битва при Ель-Аламейні, яка зупинила просування німців та італійців у Африці

Німці та італійці витіснено з Північної Африки

Висадка союзників на Сицилію, визволення південних районів Італії

Тегеранська конференція глав США, СРСР і Англії. Рішення про відкриття другого фронту в Європі

Зняття 900-денної облоги Ленінграда

Висадка союзників у Нормандії

Ясько-Кишинівська операція, радянські війська вступають у Румунію

Контрастунімців у Ардонах. Союзники звільняють значні території у Західній Європі

Ялтинська конференція, яка затвердила умови поділу сфер впливу в Європі після закінчення війни

Капітуляція італійської Німеччини

Бомбардування Японії атомними бомбами США

Капітуляція Японії. Завершення Другої світової війни

27.07.1942 – 02.02.1943

05.1943

05.07 – 23.08.1943

28.11 – 01.12.1943

01 – 02.1944

23 – 24.04.1944

06.06.1944 11 – 15.06.1944

20 – 29.08.1944

10 – 12.1944

4 – 11.02.1945

8.05.1945

06, 09.08.1945

02.09.1945

Сталінградська битва. Перелом на Східному фронті

З ініціативи В. Кубйовича та А. Мельника формується дивізія СС «Галічина»

Танкова битва на Курській дузі. Початок визволення Лівобережної України. Остаточно сформовано структуру УПА

Бій під Гурбами, найбільший між УПА та військами НКВС

Утворення Української Голловної Визвольної Ради – протопарламенту

Початок масового вигнання армії III Рейху з Центрально-Східної Європи

Вступ СРСР у війну з Японією у Манчжурії, на Сахаліні й Корей

Капітуляцію Японії на борту лінкора «Міссурі» приймає українець – генерал Кузьма Дерев'яко

пер уже СРСР із Заходом, дозволило нашому руху опору протриматися так довго. Вони не знали, що Україна знову похована в негрях, тепер уже радянської ялтинської зони, з якої не було виходу ані для неї, ані для уторців, ані для чехів, ані для інших. Водночас перемога 1945 року дозволила СРСР побудувати чергову українську декорацію – «УРСР – члена-засновника ООН» та завершити «возз'єднання» приєднанням Закарпаття.

НОВЕ «МІЖВОЄННЯ»

То що ж врешті дали українцям дві світові війни? І що забрали? Забрали мільйони людей, які ніяк не були причетні ані до планів великих імперій, ані до Версальської системи, ані до Пакту, який її повалив. Але перша війна породила «українську карту», яка вже була масштабно розіграна під час другої. Від останнього «розіграшу» ми отримали ту УРСР, яка змогла легітимно відокремитися в незалежну Україну. Залишається одне риторичне запитання: чи здатна ця створена двома кривавими війнами країна нарешті самотужки розіграти свою, так тяжко намальовану карту? Адже зараз прийшов час нових нахаб, а світове співтовариство так само звертає увагу лише на силу, як це було в попередній «міжвоєнний час». Сьогодні Європа закінчується ближче, – на Бузі, але пам'ятаймо, що «пакти» завжди вдаються легше, аніж «системи безпеки». Хоча коштують значно дорожче.

Радянські міфи про світові війни

Перша світова війна була імперіалістичною, несправедливою, а II Світова – справедливим захистом від агресора Насправді. В обох випадках відбувався передел сфер впливу. Просто в СРСР вважали, що коли капіталісти б'ються за ринки, то це ница імперіалістична бійня. А коли тоталітарні держави прикривають свою агресію демагогією про світову революцію та життєвий простір для арійської раси, то це – справедливо. III Рейх теж вважав свої дії справедливими. До речі, на відміну від більшості європейських країн, ані в СРСР, ані в сучасній Росії не було й немає жодного пам'ятника загиблим у I Світовій, а її закінчення ніяк не відзначається.

Для Росії та СРСР обидві світові війни були «вітчизняними»

Насправді. У будь-якому тлумачному словнику як «вітчизняну» визначають війну на захист батьківщини. Оскільки обидві світові війни були спрямовані на передел сфер впливу між групами країн, а з боку СРСР та III Рейху вони супроводжувалися захопленням значних територій, назвати ці війни вітчизняними неможливо.

Фашистська Німеччина віроломно напала на СРСР

Насправді. Чистісінька правда. Адже пактом Молотова–Ріббентропа дві тоталітарні держави уклали союз проти решти Європи. Щоправда, Сталін планував загібати східноєвропейський жар руками Гітлера, а згодом, імовірно, напасти на Німеччину. Та Адольф Алоїзович виявився спритнішим.

Агітаційний плакат III Рейху

«ЗОЛОТИЙ ВЕРЕСЕНЬ»

За спогадами Тетяни Ламп'як

Тетяна Ламп'як, свіжоспечений метеоролог, попросила направити її працювати на західний кордон. Згодом своє рішення вона пояснювала просто: «молода була, дурна, пропаганди наслухалася». Трохи попрацювала, встигла вийти заміж за прикордонника, аж тут настав «золотий вересень» 1939 року. Тетяна Антонівна згадувала, що все було надзвичайно зворушливо: люди в містечках і селах насправді зустрічали радянські війська з квітами та сльозами на очах. Щоправда, вони не могли второпати: начебто приєднувалися до Великої України, а серед прибульців чомусь мало хто розуміє українську. Тим більшим успіхом користувалася Тетяна, справжня українка з Черкащини – жінки навіть підходили помацати, з чого її сукня пошита. А далі почався справжній цирк. Роман Віктюк в інтерв'ю любить розповідати, як дружини

радянських офіцерів ходили у Львівську оперу в мережаних нічних сорочках. Те ж саме відбувалося й у малих містечках Галичини. І коли Тетяна пояснювала офіцерським дружинам різницю між вечірнім платтям і білизною, їй просто не вірили. В маєтку, де поселили офіцерські сім'ї, біля кожного ліжка стояла тумбочка з нічним горщиком у квіточках. Оскільки дами досі не були знайомі з таким предметом побуту, вони вирішили, що ці гарненькі глечики призначені для молока й вирушили на базар. І були дуже здивовані, коли тітки плювалися, лаялися й навідріз відмовлялися продавати молоко в такий посуд: «Ч'юй-то хахли такіе недобріє?» Тетяна спостерігала зміну ставлення людей до «визволителів». Спочатку солдати «несокрушимою і легендарною» взялися красти все, що під руку

трапляло (до їхньої появи у містечках не замикали сінешні дверей – можна було за відсутності господарів лишити записку чи надіслані з посылним покупки з крамнички). Солдатів били, з'явилися війська НКВС, почалися арешти. Тоді почали стріляти з-за рогу. Щоправда, українців берігли – Тетяну часом під якимось приводом затримували в сусідів, чи в крамничці, щоб не потрапила під обстріл, або просто попереджали: «завтра вам краще посидіти вдома».

Записала Катерина Липа, онука Т. Ламп'як

Радянський плакат 1944 року

Радянський народ виніс на собі весь тягар II Світової, а союзники так собі, погуляти вийшли

Насправді. Це далеко не так. Досить згадати повітряну битву за Британію 1940 року, в якій британці ціною величезних зусиль змогли відбитися від значно потужніших сил Люфтваффе; битву при атолі Мідуей 1942 року, в якій флот США знищив майже всі японські авіаносці, та героїчну висадку союзників у Нормандії 1944 року. До того ж, без ленд-лізу, за умовами якого союзники поставляли вантажівки, літаки й навіть солдатські продуктивні пайки, СРСР не зміг би продовжувати війну.

Георгій Жуков – геніальний полководець

Насправді. З цього приводу сперечаються історики й на Заході, й на пострадянському просторі. Одні вважають, що нездаро не зміг би провести стільки переможних військових операцій; інші твердять, що перемогами радянська армія завдячувала не талантам маршала, а жажливими людськими втратами, яких за розумного планування кампаній можна було б уникнути. Навіть прихильники Жукова (звісно, неупереджені) погоджуються, що кожен прорив він загачував трупами солдатів, яких вважав гарматним м'ясом.

Поразки Червоної армії були зумовлені об'єктивними причинами

Насправді. Саме так, якщо за об'єктивну причину вважати недорікувате командування та повну байдужість до людських життів – і воєнків, і мирного населення. Це той випадок, коли в боях за Кавказ проти чудово екіпірованих професійних альпіністів із дивізії «Едельвейс» на скелі й льодовики виставляли сільських хлопців у шинелях та валянках і давали наказ «триматися до кінця». В Ржевсько-Сичевській операції 1942 року тимчасове звільнення трьох райцентрів коштувало майже 300 тис. життів радянських солдатів. Того ж 1942 року радянське командування вирішило звільнити Харків, натомість завело війська в оточення і втратило 277 тис. бійців.

Діти міжвоєннтя

Підґрунття сучасної євроцентричної політики наших західних сусідів було закладено за 20 років між світовими війнами

Автор:
Роман
Кабачій

Поява в міжвоєнному часі європейського буфера у вигляді країн Балтії, Польщі й Чехословаччини змінила геополітичну структуру континенту та дозволила згаданим народам утвердити право на свою державність. Перша світова війна вивільнила уярмлені народи, з чого національні еліти гідно скористалися.

РІЗНІ СТАРТИ

Ситуація напередодні I Світової війни не віщувала легкої незалежності. Якщо майбутні території балтійських країн, як і Чехословаччини, перебували під одним загарбником (у першому випадку Росія, в другому – Австро-Угорщина), то польський народ мусив знайти спосіб попроситися одразу з трьома поневоловачами – Австро-Угорщиною, Росією та кайзерівською Німеччиною. Різниця й мета, яку ставили перед собою національні еліти. Чехословаччина формувалася як цілком нове державне утворення. Це мала бути країна слов'ян – чехів, словаків та закарпатських українців. Чехословацьким «батькам нації» Томашеві Масарику й Едуардові Бенешу йшлося «всього лише» про вільне життя на власних етнічних зем-

лях слов'янського населення, причому вважалося, що варто його поєднати в межах однієї держави, як сам собою народиться «чехословацький народ».

Поляки ж, котрі прожили без незалежності тільки сто з лишком років, не уявляли собі відродження держави винятково на етнічно польських теренах. Націонал-демократи на чолі з Романом Дмовським вважали, що чим більше територій колишньої Речі Посполитої удасться відвоювати чи відхопити шляхом переговорів, тим краще, причому треба якнайшвидше взятися за їх колонізацію. Однак був й інший погляд, що хоч і не виключав необхідності відродження вітчизни саме в давніх кордонах, враховував зміни у свідомості народів колишньої Речі Посполитої – литовців, білорусів та українців (одразу зазначимо, що до прагматичних душ литовців полякам так і не вдалося доступатися: вдруге втягнути себе у фікцію під назвою «Річ Посполита Обох Народів» вони не дали). Представниками цього поміркованого підходу були «пілсудчики» – оточення Юзефа Пілсудського, військового бригадира з неповною медичною освітою, котрому судилося стати маршалом. Пілсудський виступав за можли-

вість автономії для східних сусідів, хоча питання, де мають пролягати кордони нової Річпосполитої, для нього не стояло. У 1919 році, під час Установчих зборів Сейму, він сказав: «Не віддамо ані п'яді польської землі й не дозволимо, аби було звужено наші кордони, на які маємо право».

Радянська армія – визволителька Європи від фашизму

Насправді. Британський історик Ентоні Бівор (Antony Beevor) підрахував, що під час «визволення Німеччини від фашизму» радянські солдати з'являлися понад 2 млн німкенів – від 10-річних дівчаток до 80-річних бабусь. У Відні з'являлися близько 100 тис., у Будапешті – 50 тис., на території Польщі – близько 100 тис. Дісталася тоді й українським дівчатам-остарбайтерам, і навіть жінкам-в'язням концтаборів – вони всі підходили під категорію «зрадниць батьківщини». «Визволителі», до того ж, захоплювали «трофеї» – одяг, посуд, антикваріат. Маршал Жуков відправив додому з Німеччини сім вагонів лише одних меблів (зафіксовано НКВС).

Радянські солдати йшли в атаку зі словами «За Родину, за Сталіна!»

Насправді. За свідченнями численних учасників подій, в атаку йшли з найбрутальнішою лайкою. В особливо важливих випадках бадьорості воякам додавали зовсім не «наркомівські 100 грамів», а направлені з тилу кулемети «заградотрядов» (спеціалізованих НКВС, призначених для «установлення твердодисципліни» у війську). А бійцям штрафбатів, у які, між іншим, потрапляли не тільки кримінальні злочинці, скільки політично неблагонадійні елементи, кулемети дивилися в спину завжди.

Радянські партизани захищали й підтримували населення окупованих територій

Насправді. Оскільки керівники радянських партизанських загонів були зазвичай засланими на окуповану територію агентами НКВС, їм було начхати на те, що буде з населенням після того, як партизани здійснять в околицях села диверсію. Часом «народні месники» й самі чинили каральні акції: села Дуброва та Дражно в Білорусі були спалені, а їх мешканці розстріляні, бо не хотіли покидати своїх осель перед приходом німців. Що ж до стосунків із партизанами УПА та польської Армії Крайової, то командири радянських партизанів мали таємний наказ: домовлятися про співпрацю, а потім знищувати командування та забирати у «союзників» зброю.

РІЗНІ ШЛЯХИ

Чехам, словакам, а разом із ними закарпатським українцям поталанило, що люди, котрі взяли відстоювати їхні інтереси, не чекали плембеситів, не іздали гірськими селами з агітацією, а протягом усієї війни вели переговори з представниками Антанті, будучи впевненими саме в її перемозі, та розповідали про «чехословацький народ». Виникло навіть поняття «чеська мафія», яке означало зовсім не те, що нині, — ця «мафія» снувала інтриги проти Австро-Угорщини й розкладала її як зсередини, так і ззовні. Томаш Масарик, який під час війни видавав в еміграції журнали та читав

Українські дівчата-січові стрільці під час Першої світової війни

лекції в Англії, був утіленням етичної боротьби за незалежність. Едуард Бенеш, котрий спільно з Масариком та Міланом Штефаніком створив у еміграції Чехословацьку національну раду, так само був рафінованим інтелігентом, що не завадило йому домовитися з Антантою про створення окремих чехословацьких легіонів у Франції, Італії й Росії.

Натомість польській еліті, щоб відірвати від трьох держав «свої» кавалки землі, зліпити їх до купи та зуміти втримати разом, при цьому ще й доростити території до величини Франції, треба було мати авторитет незаперечної ваги. І ним був, і то не в середовищі самих еліт, а поміж цілого народу — Юзеф Пілсудський. У той час, коли в підконтрольному Росії Царстві Польському після повалення влади царату в рамках діючої російської армії повстав 20-тисячний польський корпус, Пілсудський уже кілька років керував створеними в Австро-Угорщині польськими легіонами. Майбутній маршал лише чекав часу, коли присягу віденському цісарю можна буде змінити на присягу польському народові.

Подібно склався шлях до незалежності в балтійських країнах, які допомогли одному супротивникові — Німеччині — боротися зі спочатку монархічною, а згодом більшовицькою Росією. Те, що Ризький мир (визначав західний кордон радянської Росії) був укладений саме в столиці Латвії, мало символічний характер: Росію відрізали від Балтики до рівня петрового «вікна в Європу». Водночас було показано, що експерименти

з «латиськими стрільцями» не мають майбутнього, а колишні Курляндія, Лівляндія, Естляндія, Латгалія й просто Литва — це суверенні незалежні держави, й такими вони залишаться.

КАРКАС СВОБОДИ

Новопосталі країни активно взяли розбудовувати ідеологічний підмурівок власної державності. Найяскравіше це видно на прикладі Польщі, якій залишалось до «шляхетсько-сарматського» минулого та спасіння Польщі Ченстоховською Богородицею хіба вписати культ визволителя Юзефа Пілсудського, «Львівських орлят» та «диво над Віслою». Зробити це було досить легко, оскільки діяльність Пілсудського вигідно вирізнялася на тлі провальних повстань XIX століття.

Дещо важче було, скажімо, Литві, але й вона мала що згадати про «славних пращів великих». І вже цілком непосильні завдання стояли перед новітніми народами — латишами, естонцями, «чехословаками». Тому вони зробили ставку на плекання свого етнічного кореня, на освіту власною мовою, на формування культури служби у війську — хоча щодо останнього, то відсіч російсько-більшовицької агресії в 1939 році могли дати лише Польща та Фінляндія. Після Другої світової війни більшість країн регіону змогли відродитися на власних землях, хоч і під «радянським омофором». Двадцять років міжвоєнних були шансом для Центрально-Східної Європи, й вона цим дарунком долі скористалась уповні. На благо наступних поколінь.

ОУН-УПА була союзницею німців

Насправді. Протягом лютого-березня 1942 року в сумнозвісному Бабиному Яру загинув 621 член ОУН-УПА. А за рік по тому протягом березня вояки УПА захопили німецькі тюрми в Кременці, Дубні, Луцьку, Ковелі й звільнили в'язнів та військовополонених. На Заході УПА ніколи не вважали колаборантами. Шарль де Голль, який добре знався на військових справах, якось заявив: «Якби у французької армії був такий дух, як в УПА, то німецький чобіт ніколи не топтав би у Францію».

Німецька армія застосовувала тактику випаленої землі

Насправді. Інколи — в місцях активності партизанів і коли було що палити. А вже саме цю тактику влітку 1941 вже застосувала Червона армія. Нищилося все, що не можна було евакуювати: забивали худобу, палили на полях збіжжя, підірвали будівлі та комунікації. Про населення окупованих територій, якому загрожував голод, звісно, ніхто не думав.

З-поміж усіх народів СРСР, окрім росіян, були колаборанти. Генерал Власов і РОА (Русская Освободительная Армия) — прикрий нечисленний виняток **Насправді.** Навіть якщо відкинути чималу кількість білоемігрантів, виходить чимала цифра — в РОА служило близько 124 тис. осіб. Серед підрозділів-колаборантів — 1-а російська національна бригада СС «Дружина», добровольчий полк СС «Варяг», 30 гренадерська (2 російська) дивізія вафен-СС. Крім того, Росії належить такий сумнівний раритет, як єдина у світовій історії жінка-кат, виконавець смертних вироків. За час своєї діяльності на окупованій російській території Антоніна Макарова власноруч розстріляла близько 1500 людей.

Планетарний меморіал

Друга світова війна породила культ мертвих і страх рецидивів глобального винищення. Їх намагалися подолати на різних напрямках геополітики, та вони досі відчутні

Автор:
Жанна
Безп'ячук

Друга світова війна перетворила Європу на один величезний меморіальний комплекс. Пам'ятники жертвам, визволителям, невідомим солдатам, зведені після Першої світової, доповнили тисячі нових обелісків Другої. Але культ мертвих запанував не лише на європейських просторах. Він був повсюдним на територіях усіх п'яти театрів війни.

ЄДНАННЯ ЗАРАДИ МИРУ

За різними оцінками, в горнилі Другої світової загинули від 50 млн до 70 млн людей. Цю вражаючу цифру потрібно було якось осмислити, легітимізувати й їти далі. Й ось тут Стара Європа, пізнавши все жахіття війни, виявила блискучу здатність до політичної, економічної та духовної регенерації. Первинна ідея європейської інтеграції постала на цвинтарях Другої світової в атмосфері культу мертвих як спроба подолати жах і провину та забезпечити себе від рецидивів глобального винищення. Це було, так би мовити, концептуальне завдання. А базове завдання європейського єднання полягало у нейтралізації хронічної ворожнечі Франції та Німеччини. В підсумку, сьогодні, через 57 років після створення Європей-

ського об'єднання вугілля та сталі, з якого почався ЄС, у Європі вросло вже кілька поколінь людей, яким знайомий лише культ свободи або ж культ споживання, але ніяк не культ мертвих.

ПОШУК НОВОГО ВОРОГА

У той час як Європа спромоглася перейти від ірраціонального жаху перед воєнними травмами до раціонального їх осмислення, СРСР, залишаючись замкнутою системою, потребував нових ворогів. Друга світова не вирішила протиріч між, з одного боку, колективістськими, етатистськими та, з іншого, ліберальними, антропоцентричними ідеологіями. Те, що в таборі борців проти нацизму опинилися тоталітарні та демократичні держави, означало одне: конфлікт між ними лише відтермінується, причому не надовго. Так і сталося. Холодна війна настала швидко й тривала доти, доки існував СРСР.

ДЕРЖАВНЕ САМОТВЕРДЖЕННЯ

Під гудіння планетарного мегабудівництва меморіалів чимало недержавних народів та молодих національних держав здобули унікальний шанс самоствердитися чи принаймні розширитися

територіально. В когорті цих «щасливчиків», окрім України, опинилися й інші східноєвропейські та балтійські держави. Так, до Польщі було приєднано частину Східної Пруссії. До Литовської РСР відійшла Клайпедська область та частина території Білорусі. До Естонської РСР були приєднані території Псковської області. Щоправда, платили за це високу ціну – перебування в складі соцтабору або СРСР було далеко не медом.

ПОСТКОЛОНІАЛЬНИЙ ХАОС

В інших регіонах світу в перші повоєнні роки вирували не менш значущі події, відлуння яких ми чуємо й сьогодні. 1947 року на світовій мапі постає нова держава – Пакистан. Ослаблена війною Британія йде з Індії. Десятиріччям пізніше з Північної Африки піде Франція. Разом із новопосталою політичною силою – Мусульманською лігою – британці накреслять вельми суперечливі кордони Пакистану. Вони об'єднають в одній державі племена пуштунів і белуджів, ментально й історично пов'язаних із Афганістаном і Близьким Сходом, та племена, що проживають у провінціях Пенджаб і Сіндхі, орієнтованих на Індію.

Татари зрадили батьківщину всім народом

Насправді. Татари вважали своєю батьківщиною Крим, а не Російську імперію чи СРСР, тож нікого не зраджували. Під час революції більшовики жорстоко придушили рух за національно-культурну автономію півострова, тому єдиною надією для татар був окупаційний уряд. Варто зауважити, ще Катерина II розмірковувала, куди б подіти татар із благодатного Криму. Для Радянського уряду «співпраця з окупантами» стала зручним приводом, щоб «остаточно вирішити татарське питання».

94. Найраший радянський пілот-винищувач, наш земляк Іван Кожедуб мав на своєму рахунку 62 ворожі літаки. Втім, він так був асом №1 антигітлерівської коаліції.

Радянські аси панували в небі Насправді. Еріх Хартман (Люфтваффе) збив 352 ворожі літаки (а таких, що збивали 60–100 літаків, у німців налічувалися десятки), фінн Ілмарі Юу-тілайнен та японець Тетцуро Івамото – по

СРСР поніс найтяжчі людські втрати в II Світовій війні з-поміж усіх учасників Насправді. Чималі, але дивлячись як рахувати. Неупереджені західні науковці зазвичай рахують відсоток втрат населення стосовно до його кількості станом на 1939 рік. СРСР справді втратив 13,71% людей. Але населення Польщі зменшилося на 14,3–17,2%, Литви – на 13,71%, Латвії – на 11,38%, Німеччини – на 8,4%. У ці цифри входять не лише військові втрати, але й замордоване мирне населення та жертви Голокосту й «зачисток» НКВС у захоплених Західній Україні, Прибалтиці й Польщі.

На державному кордоні СРСР та Румунії.
26 березня 1944 року

Саме північно-західні території Пакистану, де зосереджені пуштунни, чії одноплемінники складають більшість населення Афганістану, є основним прихистком для талібів від самого початку антитерористичної війни в Афганістані. Талібан зумів так оперативно й успішно відродитися саме завдяки стратегічному плацдарму на території Пакистану. В підсумку в Афганістані триває війна, кінця й краю якої не видно. А НАТО переживає системну кризу. Майбутнє Альянсу, вочевидь, залежатиме саме від перебігу цієї війни. Й таких кордонів, накреслених на око в стані повоєнної розгубленості, чимало. Пів-Африки хронічно лихоманить саме через такі кордони.

Одне слово, Другова світова зробила з нашої планети гігантський меморіал. І пам'ять жива. Вона зобов'язана залишатися живою...

ПОЧАТОК ВІЙНИ

За спогадами Тетяни Лампик

Читаючи на старості романи Віктора Суворова, моя бабця тішилася: «Нарешті хтось правду пише! Ми тоді теж вважали, що СРСР нападе на Румунію». На її думку, все, про що писав Суворов, збіглося з дійсністю до деталей: від скупчення на румунському кордоні (бабця на той час опинилася на заставі в Буковині) наступальних озброєнь, до видачі особовому складу нових чобіт. Дружин прикордонників зобов'язали регулярно відвідувати тир. Околиці заповнили НКВС-ники, офіцери-прикордонники боялися й рота розкрити, щоб наступного дня не опинитися відомо де. А бабця перелякано спостерігала, як до осель НКВС-ників регулярно під'їздять вози, навантажені меблями, посудом та іншими домашніми пожитками, й їхні дружини чи не щодня з'являються в нових сукнях трохи не свого розміру. Коли почався німецький наступ, бабця провела три доби на передовій із

автоматом в одній руці й дитиною в другій (моїй мамі тоді не було ще й року). А на четвертий день військові роздобули вантажівку, щоб вивезти жінок із дітьми й поранених. Коли бабця підтягла до машини якогось хлопця в закривавлених бинтах, виявилось, що місце зайняте: дружини НКВС-ників встигли наповнити кузов меблями. Одна тітка дбайливо прилаштувала згори здоровенного фікуса. Й саме це розлютило мою бабцю більше за погрози «повідомити про неї куди слід». «А в мене якраз ППШ був на плечі, то я й дала по ній чергу та повикидала ті меблі до дідька!» — життєрадісно оповідала бабуня. Йі поталанило дістатися рідного містечка на Черкащині.

Записала Катерина Липа,
онука Т. Лампик

Гостинна Аджарія

Минулорічна «п'ятиденна війна» не зачепила цього куточка Грузії. Чорноморські міста Батумі, Кобулеті, селище Кваріаті радо приймають на відпочинок українців

Автор:
Арчіл БЕЖАНІШВІЛІ
Фото автора

В Аджарії я не був кілька років, що дало можливість свіжим поглядом оцінити її нинішню та порівняти з колишньою.

Новини чекали вже на адміністративному кордоні автономної республіки. Раніше, в часи правління Аслана Абашидзе, в містечку Чолоки був блокпост. Люди у формі зупиняли автомобілі для обов'язкового фейс-контролю пасажирів і вибіркової перевірки документів. Тепер же після п'ятигодинної поїздки з Тбілісі наше маршрутне таксі проїхало ці місця, не знижуючи швидкості. І якби не балакучий дід, що сидів поруч, я й не помітив би, що вже перебуваю на аджарській землі.

КОБУЛЕТІ ПІСЛЯ КРИЗИ

В'їжджаємо в Кобулеті, найпопулярніший у Грузії морський курорт. Юрби відпочивальників походжають вулицею Давида Агмашенебелі, головною артерією міста.

«Ось цей готель «Колхеті», – показує мій говіркий сусід на один із будинків, – купив і відреставрував Каха Каладзе (*футболіст, захисник італійського клубу «Мілан».* – Ред.)».

Навколо багато ризиків. Тут, як видно, будівельний бум не спадає, втім, як і в усій прибережній зоні Аджарії. Зводять нові готелі й пансіонати, ремонтують старі, де з 1990-х років тимчасово жили біженці з Абхазії – років зо два тому їх розселили по квартирах. Нові господарі – переважно грузинські й турецькі бізнесмени – не хочуть втрачати часу. Торік через російсько-грузинський військовий конфлікт туристичний сезон провалився, тож треба надолужувати. П'ятиденна війна майже повністю перекрила очікуваний потік гостей. Чимала кількість дрібних бізнесменів і приватників, зайнятих у сфері харчування й обслуговування, зазнали збитків.

Згорнули ділову активність і казахстанські інвестори з групи Silk Road, які в попередні роки закупили на аджарському узбережжі чимало об'єктів рекреаційної інфраструктури й збиралися збудувати тут понад 20 се-

Аджарська автономія – регіон у складі Грузії. Розташована на узбережжі Чорного моря, межує з Туреччиною. Населення становить 375 тис. чол., з них 93,5% – грузини. Столиця – Батумі, «морські ворота» Грузії

редніх і малих готелів. «Казахстанська експансія виявилася короткостроковою, – каже **Тижню** глава аджарського департаменту туризму й курортів Темур Діасамідзе. – Але, як відомо, святе місце порожнє не буває, тож майно викупувають місцеві й закордонні інвестори. Що ж стосується курортників, то їх цього року не бракує. Десятки тисяч співвітчизників приїжджають до нас засмагати й поплавати в морі. Через недостатню кількість готелів вони живуть, як правило, в приватному секторі, ціни в якому істотно нижчі, ніж у Криму або в Сочі».

УКРАЇНЦІ – ОДНІ З НАЙБАЖАНІШИХ

Чинювач туристичного департаменту розповідає, що в Аджарію охоче приїжджають іноземці не лише з сусідніх Туреччини й Вірменії, але й з географічно неблизьких, але дружніх країн Балтії, Західної Європи – і, звичайно, з України. «Торішні серпневі події завдали шкоди нашому туристичному

сектору, – розводить руками Діасамідзе. – Але цифри нинішнього року обнадіюють. За даними, на середину липня зафіксовано близько 160 тис. гостей, що дорівнює показникам докризового 2007 року. Лише з Вірменії в цьому сезоні ми розраховуємо прийняти більше 40 тис. людей...»

Першість вірменських громадян з-поміж іноземців відпочивальників в Аджарії незаперечна. Це видно й чути на вулицях і пляжах, це відображено в меню й музичному репертуарі ресторанів та кав'ярень. Протягом літнього сезону курсує швидкий потяг Єреван – Батумі, їздять автобуси Єреван – Кобулеті. На другому місці – туристи з Туреччини, з її східних провінцій. Далі – громадяни Азербайджану. А от четверту позицію посідають українці.

Такий стан речей вважає неправильним Софіко Чконія, директор місцевої туристичної компанії Citytour. Усупереч стратегічному партнерству України й Грузії, дружнім відносинам і схожому менталітетові, українці не настільки часті гості в краї, як того хотілося б грузинам. Надто зависока, на її думку, транспортна складова у витратах українського туриста, що приїжджає сюди. В останні роки Софіко активно співпрацює з українськими колегами. Й попри об'єктивні труднощі, сподівається наступного року подвоїти

**ТОРІК ЧЕРЕЗ ВІЙНУ
ТУРИСТИЧНИЙ СЕЗОН
ПРОВАЛИВСЯ, АЛЕ ЦЬОГО
РОКУ ЗАФІКСОВАНО ПРИПЛІВ
ГОСТЕЙ НА РІВНІ
ДОКРИЗОВОГО 2007-ГО**

український «туристичний десант» до Аджарії.

І справді, якщо чартерні авіарейси в сусідню з Аджарією Туреччину стали звичними, то чому не можна направити літаки з відпочивальниками й до Грузії, адже відстані ті самі?

ДІДУСЬ ПОСТРАЖДАВ ЗА ОНУКА?

Поки що єдина перлина готельного сектору міста Батумі – п'ятизірковий Intourist Palace. Тут 146 номерів, ціни на які починаються з \$188 за добу й вище, і два президентські апартаменти – за \$1200 і \$2000. Зізнаюся, мене трохи здивувала заява піарниці готелю про те, що до початку жовтня всі номери в них зарезервовано. Що ж, у вересні почне функціонувати ще один п'ятизірковик – 22-поверховий Sheraton.

У столиці автономної республіки милують погляд різнокольорові фасади будинків – раніше, пригадую, тут віддавали перевагу білому кольору. Примітно й те, що весь центр Батумі скидається на будівельний майданчик. Ремонт вулиць і фасадів мали давно завершити, але подекують, що влада його навмисно розтягла в часі, щоб опозиційні президентові Міхо Саакашвілі партії не змогли, як у Тбілісі, розпочати перманентні протестні виступи.

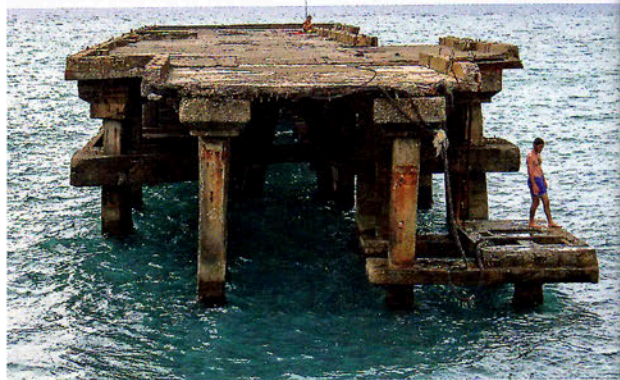
Хай там як, місто наповнене відпочивальниками, особливо молоддю. Вечорами вона збирається в численних літніх кав'ярнях, барах і дискотеках навколо «співочих» фонтанів на Приморському бульварі. На самому його початку, де раніше стояв

СПРАВЖНІ СУБТРОПІКИ. Аджарські пальми вищі й стрункіші за чиятінські

пам'ятник громадському діячеві Мемеду Абашидзе, зводять невеликий будинок туристичного інфоцентру. А монумент, як з'ясувалося, мерія перенесла в інше місце, пояснивши, що він «не вписується в ландшафт». Але ж справжня причина цього – секрет Полішенеля: пам'ятник доводиться дідусем Асланові Абашидзе, опальному экс-главі Аджарії. Колись, на початку XX сторіччя, Мемед Абашидзе зіграв вирішальну роль у приєднанні Аджарії до Грузії. Тоді Аджарія стала автономією, в якій чисельно переважали грузини-

ДЕ КОРАБЕЛЬ? Закинтий причал для круїзних теплоходів

КОМПЕТЕНТНО

Фестивалі й серенади

Натія Сургуладзе,
віце-мер Батумі:
– На реконструкцію
Приморського парку
й усієї прилеглої
інфраструктури ми
витра-
тили

більше 4 млн ларі (\$2,5 млн). Облаштували декоративне освітлення в місті, перекрашували фасади будинків, поновили кілька скверів, 15 спортивних і 6 дитячих майданчиків. Привели до ладу новий аеропорт. Наприкінці серпня прийме

перших відвідувачів знаменитий батумський дельфінарій, що знову відкривається після багаторічної перерви. У Зеленому театрі, а також у клубі «Тарабуа» регулярно проводять естрадні концерти за участю вітчизняних і закордонних виконавців. Нинішній сезон

відкрила грузинська співачка Кеті Мелуа, котра живе в Англії. Пройде рок-фестиваль, у якому, до речі, візьмуть участь і музиканти з Києва. Відбудеться серія концертів класичної музики «Нічні серенади», де гратиме й відома на весь світ скрипалька Ліана Ісакадзе. Наприкінці вересня про-

йде IV Батумський міжнародний кінофестиваль авторського кіно. Ми чекаємо в гості, зокрема, Кіру Муратову, Романа Балаяна й інших майстрів кінематографа. Тенденцію ви, напевно, бачите – хочемо перетворити наше місто на ще одну культурну столицю країни.

мусульмани, але зараз тут, як виглядає, все ж більше християн.

СПАДОК ЧИ ТРОФЕЇ

Здається, все в цьому місті робиться якось уповільнено. Та й «політична температура» тут значно нижча, ніж у Тбілісі, Кутаїсі й інших регіонах Грузії. Це зрозуміло: море, сонце й курортна атмосфера сприяють розслабленню. Проте соціальні проблеми тут так само на часі, як і по всій країні. Це підтверджує таксист Нугзар, котрий

підвозить мене до батумської мерії. «Як накажете жити, якщо літр бензину коштує близько долара, а ціна електроенергії зросла вдвічі – до 16 тетрі (\$0,1 за кіловат!», – обурюється він. Потім раптом змінює тему. «Хочете, покажу, де Аслан жив?» – ставить риторичне запитання й за кілька хвилин підвозить до будинку біля адміністрації морського порту. «Абашидзе, звичайно, наламав тут дров. Але неправильно, що, всупереч обіцянці Саакашвілі, проти нього порушили кримі-

нальну справу, – міркує вголос Нугзар. – І багато хто тут думає, як я».

Після «революції троянд» в Аджарії постало питання «експропріації експропріатора». Багато писали про мільйонні банківські рахунки, які належать сім'ї Абашидзе, про декілька земельних ділянок, три квартири в Батумі й вілли неподалік від столиці автономії в селищі Зелений Мис. А ще – про автомобілі престижних марок, колекцію картин та багато іншого майна, яке нібито належало Абашидзе. Частину статків справді знайшли й повернули державі. А будівельна фірма сина экс-глави краю «Агордзинеба» з того часу не функціонує, й квартири членів родини колишнього аджарського правителя стоять порожні.

ГРУЗИНЬСКА ПЕРЛИНА БІЛЯ МОРЯ

Не міг я залишити без уваги відомі – зі славетною півсторічною історією – батумські тенісні корти на Приморському бульварі.

«Знову готуємося до традиційного міжнародного турніру Batumi Ladies Open, що відбудеться наприкінці вересня, – розповів президент Батумського тенісного клубу Заза Долідзе. – Незважаючи на порівняно невеликий призовий фонд у \$25 тис., цікавість до турніру завжди висока. Тут успішно виступали Ганна Чакветадзе, Катерина Бондаренко, Єлена Дементьєва, Ксенія Первак. Ці змагання стали своєрідним трампліном для багатьох відомих спортсменок».

У день від'їзду я вирішив побувати ще в селищі Кваріаті, що за 15 км від Батумі, майже біля самого грузинсько-турецького кордону. Тут купили квартири Буба Кікабідзе, Нані Брегвадзе, відпочивають багато депутатів Грузинського парламенту. Хотів подититися на місце тусовок грузинського бомонду.

Тут є кілька невеликих симпатичних готелів, підкреслено уважне обслуговування у кав'ярнях і крамничках. Подейкують, що тут любить відпочивати й родина Міхо Саакашвілі. Щоправда, я нікого з них не зустрів. Може, іншим разом... Бо справді, як сюди не їздити?

СЮДИ ПРИГЛИВАЛИ АРГОНАВТИ. Реконструйована площа Європи в Батумі, у центрі – пам'ятник колхидській цариці Медеї з золотим руном у руці

Від коренів

Фольк-рок і етно-ф'южн – сторони однієї медалі world music

Автор:
Олександр
Євтушенко

Нещодавно виданий «Гонор» – другий альбом кам'янець-подільської формації «Пропала грамота» – засвідчив, що заявлений раніше стиль, так званий подільський фундаменталізм, остаточно визрів у суміш фанку, бугі, психоделії та корінного подільського мелосу в супроводі самобутнього діалекту того краю. Друзів «грамотів», вінницького «Очеретяного kota», вирізняє та сама подільська належність, яку музиканти не лише усвідомлюють, а й популяризують. Нинішні суржик і кіч та стилістику слобідської міщанської культури XIX–XX століть яскраво втілила в дебютній платівці «Олено, не плач!» київська група «Сонцельош». Сьогодні легше назвати українські гурти, які не влітають у власну звукову тканину етнічних мотивів, ніж перерахувати команди, котрі фольк використовують на повну.

ДВІ РІЗНИЦІ

Напевно, професійні фольклористи були б шоковані, почувши тріо «Чур», котре поєднує інfernальний блек-метал із чистою як слеза автентикою у виконанні справжнього її носія – жіночки з натурального села. Подібного ефекту добився й Олександр Положинський, коли зробив спільну концертну програму з тріо «Гуляйгород», пошлюбивши автентичку з зубодробильним хіп-хопом «Тартака».

Наразі креативний потенціал етно-ф'южну та фольк-року – колосальний і невичерпний. Але якщо перший передбачає введення в один контекст народних мелодій будь-яких країн світу, то

другий вимагає припадання тільки до українських джерел. Спільним знаменником для обох напрямів є культивування фольклорних мотивів у сучасних музичних формах – рокових, джазових, постпанкових, хіп-хопових.

В останнє десятиріччя диференціацію цих стилів ускладнює те, що не всі команди дотримуються декларованих колись принципів (власне, від них клятви на вірність ніхто й ніколи не вимагав). Найочевидніший взірць міграції між вітчизняним фольком

та іноземною ф'южн-солянкою – гурт «Воплі Відоплясова» – потяг до рідного мелосу в хлопців періодично переростає в зацікавленість наспівами інших народів світу, лише постпанкова основа змін практично не зазнає.

БАТЬКИ І ДІТИ

В Україні спроби сумістити фольклорну та модерну музику робили з 1960-х років, попри те, що за радянської доби доводилося в різний спосіб ухилятися водночас від звинувачень у націона-

лізмі й плазуванні перед західними взірцями.

На початку 1960-х студент київського держуніверситету Олександр Авагян (до речі, він піс у російськомовному середовищі й тоді писав вірші російською) почув молодіжний вокальний ансамбль «Веснянка», який виконував народні пісні, привезені самими учасниками з фольклорних експедицій. Вражений Авагян почав їздити разом із «Веснянкою» селами в пошуках шедеврів. Почуте перевернуло його свідомість, і він почав писати композиції в «народному дусі». За назвою однієї з пісень Олександр утворив групу «Марія-Оранта» – її солістом став Валерій Вітер (пізніше він співатиме в «Кобзі»). Коли з огляду на боротьбу з «релігійною пропагандою» заборонили вживати назву «Марія-Оранта», хлопці перейменували гурт на «Березень», але утиски тривали. Понад те, за короткий термін існування колективу було створено два десятки хітів у стилістиці фольк-біт, що їх нині Валерій Вітер прагне переосмислити по-новому.

Щодо «Кобзи», то фундаментом її репертуару в 1970-х і 1980-х були автентичні мелодії, котрі в поєднанні з тодішніми естрадними стандартами стали еталоном звучання для вокально-інструментальних ансамблів. Феномен саме українських ВІА полягав у тому, що базовим для них залишався фольклор, попри модні джазову або естраду упаковки.

По-своєму модернізував народний мелос ансамбль «Еней». Наприкінці 1960-х група являла собою сузір'я талантів (Тарас Петриненко, Кирило Стеценко, Геннадій Тагарченко, Руслан Горобець) і продукувала моторний біт-біт, уквітчаний народними приспівками та бітлівськими інтонаціями. Згодом над «Енеєм» як гуртом принципово українськомовним навис дамоклів меч боротьби з «буржуазним націоналізмом». Крім того, до Держтелерадіо надійшла негласна вказівка не випускати в ефір усе, що має хоча бі присмак рок-музики. В такий спосіб влада перекрыла широку дорогу брендам, які стали прабатьками команд, що нині визначають обличчя вітчизняного фольк-року й етно-ф'южну.

З появою заснованого в 1979 році етномузикологом Євгеном

Єфремовим ансамблю «Древо» етнорух в Україні знову пожвавився. Саме цей колектив представив світові нашу традиційну селянську музику як повноцінне мистецьке явище. Цілком виправдуючи свою назву, «Древо» дало життя групам «Гуртоправці» й «Володар», які, своєю чергою, доклалися до появи молодіжних фолькових формацій. Сьогодні в усіх обласних центрах діють подібні до «Древа» дослідницькі колективи, зокрема, «Муравський Шлях» у Харкові, «Серпанок» у Сумах, «Гуляйгород» у Кіровограді, «Гілка» в Херсоні, «Коралі» у Львові.

Не дарма чи не в кожному інтерв'ю згадує добрим словом «Древо» Олег Скрипка, чия постпанківська турбомашинна «Воплі Відоплясова» 1989-го на концерті у Варшаві спочатку зірвала дах присутнім своїм драйвом, а потім на вечірці після концерту затягнула народних пісень – усе, що згадалося на той момент. Згодом фронтмен «ВВ» цю імпровізовану забаву зробив фішкою й великих виступів. Вечорниці та етнодискотеки з діджеєм О. Скрипкою, маленькі й великі етнофестивалі – то все буде пізніше, а в грудні 1997-го на сцену вперше вивів свою групу «Мандри» співак і гітарист Сергій Фоменко – в миру Фома. Публіка сприйняла дебютантів як пародію на «Воплі...» через наявність у колективі колоритного акордеона.

Того ж 1997-го на «Червоній Руті» засвітилася зірочка Каті Чілі. Вокалістка з виразною індивідуальністю, але без звичного для поп-культури егоцентризму, вона повністю розчинялася в ритуалі «русалчиних пісень». І дотепер Катя вважає, що пропорційно до знищення природи людиною, русалки все гостріше страждають і навіть божеволіють. Своє надзавдання співачка вбачає у розкодуванні людини як гвинтика техногенної цивілізації за допомогою звукового навіювання. В усіх альбомах («Русалки in da house», «Сон», «Рivні», «Я – молодая») Катя Чілі використовувала власноруч зібраний в етнографічних подорожах Полтавщиною та Поліссям матеріал. Любить підкреслювати, що займається не переробками народних пісень, а оживленням фольклору в його автохтонно-первісному звучанні.

«ГАЙДАМАКИ». Найближчі виступи на батьківщині – у кримському Коктебелі (11 вересня) й тернопільському Борщеві (13 вересня)

ЛЬВІВСЬКЕ
УКРАЇНА
1715

Перше українське пиво

з 1715 року

ФОТО: УНАН

«ДАХАБРАХА».
Після відвідин Дубліна колектив вийде на київську сцену під час ГогольFest'у 18 вересня

ОЦІНЕНІ ТАМ, НЕДОЦІНЕНІ ТУТ

Після виступів у берлінських клубах 1998-го музику київської групи «Актус» німецька критика назвала «карпатен ска». Згодом хлопці різко змінили стиль і назву. Як виявилось – недаремно: «Гайдамаки» на початку нульових років здобули статус однієї з найкращих world music формацій Європи. Наразі на свій фестиваль їх запрошує Горан Брегович, а лідер культової групи Voo-Voo Войцех Ваглевський запропонував нашим музикантам не лише колективний концертний тур Польщею, але й

записати спільний альбом. Сьогодні диск «Voo-Voo і Haydamaky» – у першій п'ятірці найкращих аудіорелізів країни. Водночас остання платівка групи «Кобзар» дуже добре продається там, де «Гайдамаки» гастролювали, а побували вони з концертами майже в усіх країнах континенту.

До речі, коли в західній пресі колектив іменують «амбасадором сучасної української культури» – це аж ніяк не перебільшення, це реальний рівень популярності гурту в Старому світі. Про це також свідчить запрошення «Гайдамаків» на фестивалі Sziget – у

серпні 2009 року вперше в історії знаменитої угорської імпрези пострадянська команда грала на головній сцені в компанії The Offspring, The Prodigy, Placebo...

Нині слідами старших колег простує етно-ска-панкова «Перкалаба». Відігравши півдожини концертних турів у Німеччині та в інших країнах, іванофранківці видали розкішний диск «!Чидро», який усе вище піднімається сходинками німецької «двадцятки» найкращих у жанрі world music.

Натомість київська формація «ДахаБраха» реакцію на свої самобутні містичні вистави спершу перевіряла на перебірливих лондонцях, які, здавалося б, і не таке бачили. Останній альбом «На межі» підтверджує той факт, що цей колектив у річці «сакральної психоделіки» залишається номером один, і не лише в нашій країні.

Завдяки виступам у Канаді палких прихильників здобув львівський «Бурдон» – уособлення класичної доктрини world music, яка передбачає в одній програмі наявність сили-силенної мотивів із різних культур, а кожен музикант виступає як унікальний виконавець і фахівець-дослідник. Реставрацією автентичного звучання музики Давньої Русі всерйоз переймається київський «Воанергес» (із давньогрецької – «Сини грому»). Видано два блискучі альбоми – «Злата врата» й «Гай Да Маки», а на міжнародному фестивалі world music у Португалії групу визнали найбільшою подією імпрези.

Прихильність європейських шанувальників здобули й молоді гурти «АтмАсфера» та «Дримба-ДаДзига». Перша – завдяки переосмисленню індуських музич-

Топ-10: найкращі диски в стилі фольк-рок і етно-ф'южн

1. Катя Chilly. Pivni. – Ukrainian Music, 2005

2. Тартак. Гуляйгород. – Астра Рекордс, 2005

3. Воанергес. Злата врата. – Comp Music Ltd, 2006

4. Мандри. Дорога. – Lavina Music, 2006

5. Гуцул Калінсо. Рікет-Гангстера. – UkrMusik., 2007

них традицій, друга – через добірний фанк й оригінальний жіночий вокал. Елітарний проект «Сестри Тельнюк» по-справжньому оцінили в США та Канаді. Країна «неангелів» і «сердечок», як завжди, проспала... Отримали свого закордонного слухача й команди, які меншою мірою модернізують звучання щодо первісної основи. «PoliKarp» і «ТАРУТА» беруть за душу неабиякою віртуозністю гри й соковитістю матеріалу. Недаремно засновник «PoliKarpa» Валерій Гладунець довго співав у «Божичах». Культурною фігурою залишається Тарас Компаніченко – співак і бандурист, який делікатно осучаснює аристократичний репертуар доби Івана Мазепи.

ІСПИТ НА ЗРИЛІСТЬ...

... і донині наші складають перед іноземною публікою. А вдома, на жаль, немає відповідної системи культурних координат, відсутні не зациклені на попсі мас-медіа, які б могли виокремлювати цінні музичні явища з потоку шоу-бізнесових новин, популяризувати їх, піднімаючи свій власний рівень і рівень аудиторії. Вітчизняні ЗМІ слабкують на хворобу тотального невігластва й поки не вилікуються, головним «відвідувачем» біля їхнього лікарняного ліжка лишатиметься вульгарна попса. Творчий доробок українських музикантів, що віднайшли себе в стихії фольк-року та етно-ф'южн, в Україні має кілька каналів виходу в люди: спорадичні фестивалі, окремі концерти й спільні проекти з іншими майстрами своєї справи (театральні, візуальні), інтернет.

З іншого боку, перевірка західною сценою тільки додає нашим ансамблям міцності, адже

на ринку world music не проштовхатися, й «зірками» тут справді називають тих, хто на це заслуговує. Зокрема, на п'єдесталі бронзові Горан Брегович, який майстерно перевів сербсько-циганський фольк у рок-площину. Невипадкова в цій царині цілеспрямована діяльність Пітера Гебрієла – він розкопує стародавню культуру аборигенів Африки, Південної Америки й Австралії. Експерименти з традиційною музикою Марокко екс-фронтмена Led Zeppelin Роберта Плана надали нового дихання власній творчості цього рок-велетня.

Тому зараз ми можемо стверджувати, українські колективи екстра класу – «Гайдамаки», «Перкалаба», «Пікардійська терція», «Бурдон», «ДахаБраха», «ДримбаДаДзига», «Воанергес» – у контексті world music і світового шоу-бізнесу почувуються цілком комфортно. Такі команди, як «Гуцул Каліпсо», «Очеретяний кіт», «Пропала

грамота» стукають у двері принаймні західноєвропейських концертних майданчиків. Найкращі зразки українського етно-року – вільно конвертована валюта й на прагматичному Заході, який шукає нові ментальні й музичні дискурси.

Комплекс меншовартості, містечковості і обмеженості, яку культивують «національні» телеканали та FM-радіостанції, заважають Україні придивитися до вартих уваги музикантів. Частково рятують ситуацію імпрези, наприклад, «Країна мрій», «Арт-Поле», «ЕтноЕволюція», що здобули міжнародне визнання. Нині грати етно – означає в найприродніший спосіб віднайти ідентичність у бурхливому світі й здобути своє законне місце. Місце під сонцем.

P.S. Наступна публікація Тижня буде присвячена українським поп-мейнстриму та поп-року.

«ДРИМБАДА-ДЗИГА». Відвідувачі київського клубу «44» почують цей гурт у жовтні

6. Очеретяний кіт. Мандрівка в Косаківку. – UkrMusik, 2007

7. Сонцекльош. Олено, не плач! – Наш формат, 2008

8. ДримбаДаДзига. Live. – UkrMusik, 2008

9. Пропала грамота. Гонор. – Taras Bulba Ent, 2009

10. ДахаБраха. На межі. – Дудук Music, 2009

КІНО

Героям слава!

Щоб не впасти,
тримайтеся за поруччя,
або Тарантіно на сто
відсотків

Квентін Тарантіно працював над сценарієм «Безславних виродків» близько десяти років. Історія про загиб американських євреїв-диверсантів, які натхненно знімають скальпи з «фріців» у розпал Другої світової війни, мала з'явитися ще до «Вбити Білла», однак тоді режисер не зміг вигадати ефектний фінал. Затримка лише посприяла реалізації цього проекту, адже зрештою глядачі отримали стрічку, сповнену алюзій не лише на спагеті-вестерни (назва відсилає нас до італійського бойовика 1978 року Енцо Кастелларі), а й на попередні стрічки самого голлівудського хулігана.

Ще до офіційної прем'єри в Каннах інформаційний простір ряснів спойлерами на кшталт «цей фільм – епітажне трактування війни та боротьби з фашизмом» і «Тарантіно знищив Гітлера». Однак знавці творчості режисера передбачали, що чекати від Квентіна антивоєнної (нехай і нестандартної) картини годі. Так і сталося: «Виродки...» – опус радше сінєфільський, ніж мілітарний. У ньому верхівка Третього рейху опиняється в пастці-кінотеатрі, й саме кінематограф, а не радянські війська, перемагає «коричневу чуму». Жодних образ – це не фривольне перекручу-

вання історії, а лише умовність тарантінівської ірреальності, зітканої з величезної любові до кіно й специфічного почуття гумору. З одного боку, фільм створений за типовим Квентіновим рецептом: жанрова мішанина, бравурний саундтрек, книжковий поділ на розділи, довгі діалоги й кумедне насильство. З іншого – «Безславні виродки» демонструють появу Тарантіно, який подорослішав. Доказом цього є безліч драматичних, ледь не сентиментальних епізодів. Крім того, в стрічці замість фонтанів

У кінотеатрах
України
з 20 серпня

Анонси — 28 серпня, 20.00 — 28 серпня — 6 вересня — 29 серпня, 15.00

Концерт-пролог

«Майстер-клас»
(Київ, вул. І. Мазепи, 34)
Прелюдія до Міжнародного фестивалю Jazz in Kiev – альбом Anhelli презентує джазове тріо Володека Павліка. Диск створено за мотивами однойменної прозаїчної поеми Юліуша Словацького, що звеличувала «жертву серця» й була присвячена засланим до Сибіру землякам. За цю роботу Володек Павлік (фортепіано), Павел Паньта (контрабас) і Цезарі Конрад (барабани) були відзначені премією Польського національного телебачення та отримали дві номінації на Fryderyk – головну нагороду польської індустрії звукозапису.

Тиждень актуального мистецтва

«Фабрика Повидла» (Львів, вул. Б. Хмельницького, 124)
Галерея «Дзиґа» (Львів, вул. Вірменська, 35)
Масштабний проект contemporary art заповнить місто Лева творами сучасного мистецтва й стане простором для пошуку та генерування новітніх художніх тенденцій. Упродовж тижня відбудеться понад 50 виставок, перформансів, майстер-класів, відео та кінопоказів, а до участі в імпрезі зголосилися 50 митців із Австралії, Австрії, Польщі, Сербії, США, України, Франції та Швейцарії. Фестиваль відбудеться під коротким та ємним гаслом «Б. Н.», котре організатори трактують як спонукання глядача до відмови від ярликів і шаблонного мислення.

MTV Europe Music Awards

(Київ, Конtrakтова пл.)
Битва музикантів за титул найкращого українського виконавця MTV EMA та право представляти нашу країну в Берліні. Цього дня сцену окунують представники різних стилів та естетичних переконань – Green Grey, «Алібі», «Друга ріка», KAMON!!!, Sister Siren, «Антитіла», Юлія Нельсон, Олена Вінницька та Lama. Поза конкурсом єдиної церемонії такого рівня, в якій переможця визначає голосування слухачів, а не професійне журі, публіка почує «Тартак», «С.К.А.Й», «Крихітку Цахес» і Marakesh.

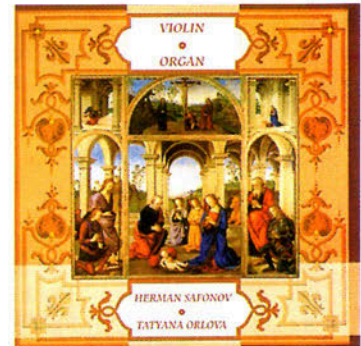
CD

Назад до бароко

Вихід у світ альбому скрипаля Германа Сафонова та органістки Тетяни Орлової для України, де оновлення ринку дисків класичної музики відбувається не частіше за святкування Нового року, – подія екстраординарна. Особливо якщо взяти до уваги той факт, що зроблених нашими музикантами записів дуетів для скрипки та органа – лічені одиниці. Проте співавтори відважно зарекомендували себе справжніми шукачами ексклюзивів. Сафонов – як перший в Україні виконавець багатьох творів Квандала, Кшенека, Айвза, Губи та Зажитька. Орлова – як ініціатор відкриття центру сучасного виконавського мистецтва на базі Білоцерківського будинку органної та камерної музики.

Програма їхнього диска – спроба обережно заглибитись у пласт світської та церковної музики Європи, де поруч із творами німецьких композиторів Пахельбеля і Генделя слухачам відкривається театралізована віртуозність італійців Кореллі та Циполлі й витончений стиль французьких майстрів XVII–XVIII століть Леклера, Дакена і Шарпантьє. В інтерпретації «Grave у стилі В.Ф. Баха» Крейсlera Сафонову вдалася стилізація виконавської манери першої половини XX сторіччя. Тетяна Орлова ж виконанням революційного Marche des Marseillois et l'Air ÇA-IRA Бальбатра, здається, свідомо провокує щирю усмішку.

**Herman Safonov,
Tatyana Orlova. –
RoStok-records,
2009**

струмують вузькі цівочки крові, екшн-сцени повсякчасно й несподівано уповільнюються, а герої картини розмовляють чотирма мовами. Безсумнівно, «нового і старого» Тарантіно об'єднує неперевершений нюх на акторів. Особливо відзначився Крістоф Вальц, якого визнали найкращим актором на цьогорічному Каннському фестивалі. Він зіграв настільки віртуозно, що затьмарив смішний акцент і випнуте підборіддя Бреда Пітта, чиє обличчя прикрашає всі постери до фільму.

1 вересня, 18.00

Презентація «Лілі Марлен»

**«Остання барикада»
(Харків, вул. Сумська, 73/75)**

У День знань Сергій Жадан представить збірку вибраних віршів із додатком нових поетичних текстів і есеїв «Лілі Марлен». Автор переконує, що крізь кожен твір червоною ниткою проходить мотив можливості чи неможливості любові, тому це книжка любовно-соціальної лірики (адже почуття можна відчувати як до коханої, так і до батьківщини). Також до проекту долучився фотограф Ігор Нещерет, який проілюстрував вірші своїми роботами. Під час презентації художник продемонструє власні «поезо-картини».

4–6 вересня

Live in Blue Bay

**«Блакитна затока»
(Коктебель, вул. Леніна, 120)**

Гала-концерти, майстер-класи музикантів та нічні джем-сейшні пропонує Міжнародний джазовий фестиваль Live in Blue Bay (проводиться за підтримки Coalimex Group Inc., компанії Leitstern, групи компанії Kandagar, «Південного акціонерного банку»). Його розпочнуть Cherkassy Jazz Quintet, Сергій Манукян, Аркадій Овруцький і Дмитро «Бобін» Александров, Леніє та Енвер Ізмайлови. Другого дня естафету приймуть Володимир Соляник і Марек Балата, а також Ніно Катамадзе та Insight. Підсумки підіб'ють BE Style Band, Twin-Town, ф'южн-тріо «Паніка» та Алексій Козлов і «Новий Арсенал».

До 27 вересня

De Profundis

**Старий Арсенал
(Київ, вул. І. Мазепи, 20)**

Експозиція, що започатковує повноцінне функціонування «Старого Арсеналу», представляє трипільську пластику, прадавню скульптуру II тис. до н. е. – початку н. е., народну дерев'яну скульптуру XVII–XIX ст., а також авторські твори Іоанна Георга Пінзеля та учнів його школи, Олександра Архипенка й сучасних українських митців. Відкриття виставки відбудеться 23 серпня об 11.00, а за годину того ж дня розпочнеться концерт «Дмитро Бортынський та українська музика XX ст.» (фортепіано, відеоформи).

Про мишей і людей

Європейська література діагностує головні проблеми сьогодення

Автор:
Вікторія
Поліненко

«Завтра кайф» французької письменниці марокканського походження Фаїзи Ген з'явився друком, коли авторці виповнилося 19. Народжена в змішаній родині білого англійця й темношкірої емігрантки з Ямайки британська літераторка Зеді Сміт дебютувала з поки найуспішнішим своїм романом «Білі зуби» в 25-річному віці. Обидва тексти наголошують на етнічних і культурних різницях, з якими доводиться мати справу сьогodнішнім емігрантам у Старому світі. Обидві пані після публікацій були піднесені критикою на художній Олімп як авторки, чий погляд, наче безжалюгідні скальпелі, розтинають поверхню зовні благополучної цивілізації, котра насправді безнадійно хвора – передусім на невтривані попередження.

Зеді Сміт.
Білі зуби. –
К.: Смолоскип,
2009

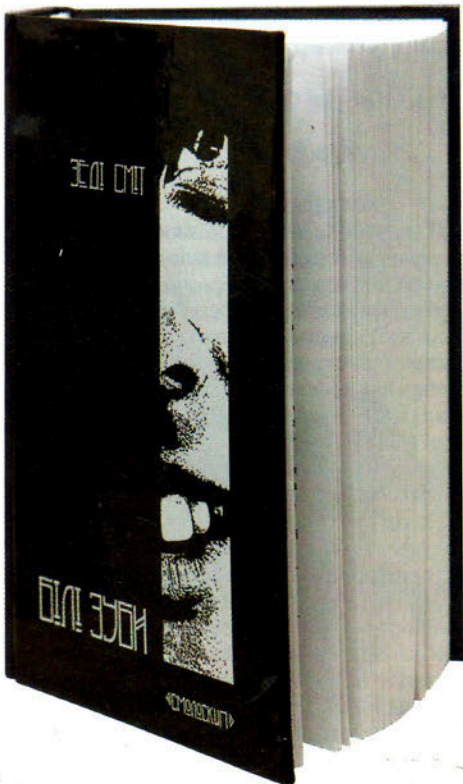
Але на цьому подібність закінчується, бо хірургічний інструмент Ген і Сміт обрали неоднаковий. Феномен популярності французьки – в наслідуванні модної нині «наївної» стилістики. Головна героїня-підліток оповідає про своє життя, як може: часом неоковирно, інколи – занадто пристрасно для тих пересічних подій, що відбуваються, подекуди – з таким сарказмом, що навіть моторошно: все ж не Марк Твен говорить, а шанувальниця телевізійних серіалів.

Оповідь переважно про все те лайно, що його наготувала переселенням нова батьківщина: брудну роботу для матері, неприємну допитливість соціальних працівників, одяг second hand (щоб не нариватися на глум, треба було краще мову вчити, то й не вийшла б на

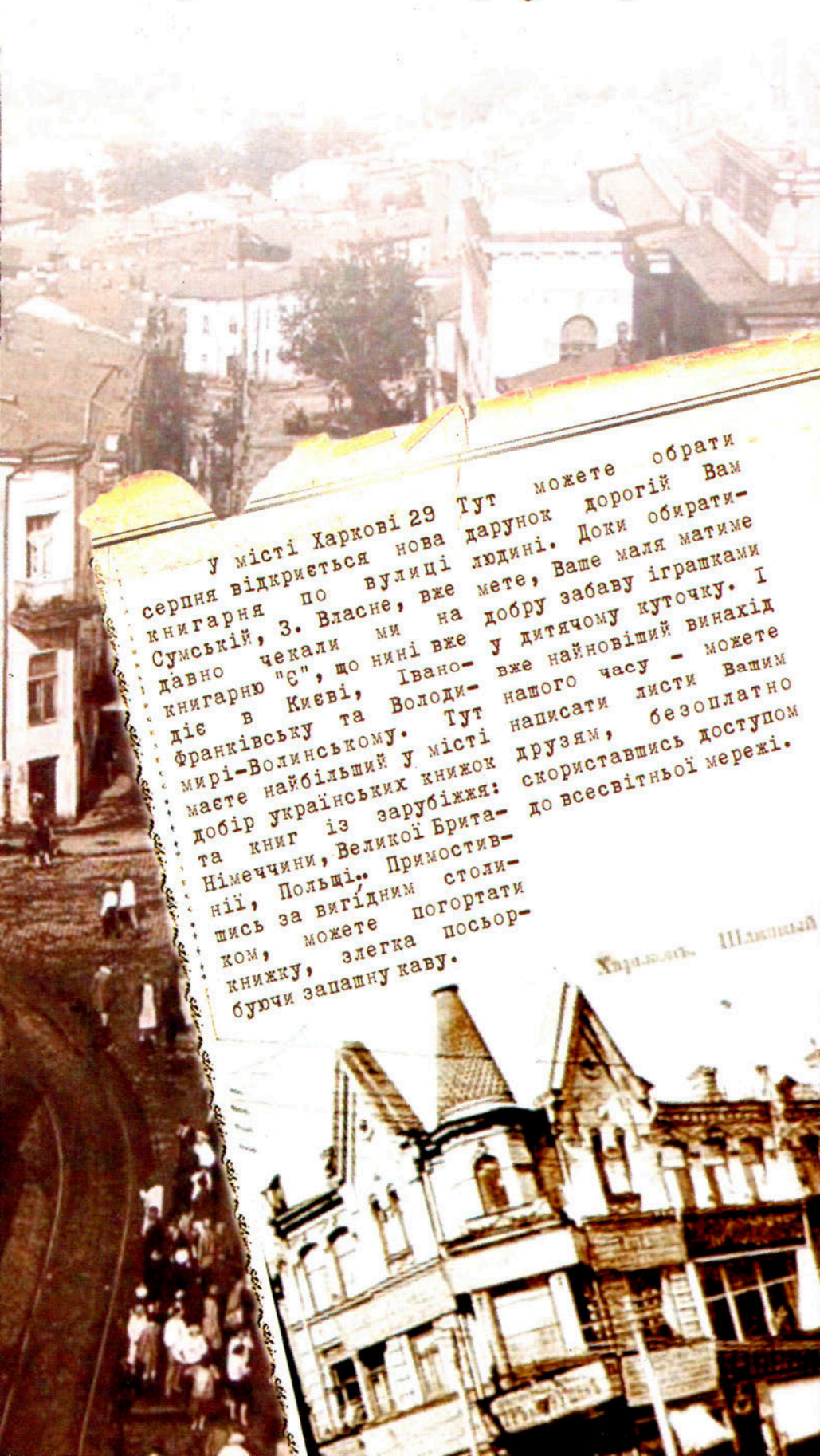
люди в розмальованій побажаннями солодких снів піжамній куртці, прийнявши її через простодушність за верхній одяг). «Лайно» в інтерпретації Доріи набуває емоційного розмаїття «хо-хо» Елочки-Люджерки й виражається вербальним запасом Фіми Собак (близько 180 слів).

«Білі зуби» – роман суто британський за конструкцією, з міцним сюжетом, продуманий у кожній деталі. Сміт створила епічну сагу, своєю письменницькою волею поєднавши протилежності й перетворивши невдачу Арчібальда та упертюха Самада на ліпших друзів. Вони потоваришують наостанок Другої світової. В глухому болгарському селі постануть перед екзистенційним вибором, що робити з полоненим лікарем, який провадив експерименти на в'язнях. Вони повернуться до свого Альбіону з відносно неушкодженими мізками, одружаться, матимуть дітей.

Проблеми, мов саранча, почнуть плодитися з реалізацією матримоніальних планів: шлюб бангладешця Самада з землячкою з традиційної родини – не набагато краще рішення, ніж союз Арчі з темною, як ніч, Кларою. Коли підростуть вражені недугою ментальної відірваності від коренів хлопчик-двійнята Самада і Кларина дочка, вони шукатимуть себе в релігії, юриспруденції, генетичних дослідженнях із Мишею Майбутнього, екологічних протестах. І вчитимуться разом поважати життя, за іронією долі зібравшись насамкінець з усіма своїми численними родичами на мишачій презентації з твердим наміром убити експериментатора й тим припинити втручання людини в Божі справи. Зрештою, їм відкриються два основні закони знекорінених: «Емігранти не можуть позбутися своєї історії, як людина не може позбутися своєї тіні», й «Батьківщина – це одне з магічно-фантастичних слів, як *одноріг*, чи *душа*, чи *нескінченність*...»

Книгарня "Є" тепер у Харкові!

У місті Харкові 29 серпня відкриється книгарня "Є", давню чекали діє в Києві, Франківську та Волинському мірі-Волинському. маєте найбільший добір українських та книг із зарубіжжя: Німеччини, Великої Британії, Польщі. Примістившись за вигідним столиком, можете погортати книжку, злегка посьорбурчи запашну каву.

Тут можете обрати дарунок дорогій людині. Доки обирати-мете, Ваше маля матиме забаву іграшками у дитячому куточку. І вже найновіший винахід нашого часу - можете написати листи Вашим друзям, безоплатно скориставшись доступом до всесвітньої мережі.

Харків. Шашки

Що це було? Мабуть, НЛО

Про державні книжкові виставки, які краще ігнорувати

Анатолій Дністровий,
письменник

Лаяти державу для багатьох стало аксіомою. Мене до цього змушує відвідування V Київської міжнародної книжкової виставки-ярмарку, організованої Державним комітетом телебачення і радіомовлення. Я вже десять років спостерігаю за подібними заходами й можу констатувати одне: вони так і не виходять зі стану мімікрії, як і книжкова, культурна й гуманітарна політика України загалом, відбуваються винятково для «галочки» і щороку стають усе гіршими. Раніше ця виставка проходила в Українському домі, тепер – на Броварському проспекті (де оренда значно дорожча, а людей значно менше), а в перспективі, мабуть, опиниться на Окружній – із повіями.

Причин постійних провалів державної виставки чимало. По-перше, комсомольсько-совкові методи організації: достатньо поглянути на стенди: «Івано-Франківщина представляє», «Херсонщина видавнича», «Черкащина – духовності скарбнича». Приблизно так само за комуністів області по-шароварному звітували про свої досягнення: нас так багато, що толку малувато. По-друге, непідходящий час – курортний серпень. Виняток становив лише наплив першого дня купи чиновників на відкриття, а наступного – вірян із греко-католицького собору, що відзначали Спаса й випадково проходили повз. По-третє, ігнорування виставки більшістю яскравих видавництв та авторів: ігнорують, бо розуміють, що захід організували чиновники й підконтрольні їм видавництва для звіту (розтринькування бюджетних коштів за підозрілими тендерними схемами). По-четверте, повна відсутність інформаційної кампанії (за винятком кількох роликів по одному з телеканалів).

Закордонні державні експозиції – також «державні», тобто ніякі, очевидно, запросили не видавців, які могли б запропонувати яскравий і різноманітний асортимент, а таких самих чиновників книжкових органів і посольств із Росії, Білорусі та інших країн, які й виставили, що поспіхом потрапило їм під руку.

Мімікрійність виставки – це лише зрима верхівка того, що діється в Україні. Дам відповідь на три складні запитання: 1) Що не так? 2) Чим це загрожує? 3) Що треба робити?

Вітчизняний книжковий ринок, фактично, належить іноземному бізнесу. За різними даними,

частка української книжки складає неповних 10% супроти книги російського виробництва. Також на цей бізнес працює 90% книготорговельних мереж України, що мають здебільшого російських власників. Вони формують відповідний книжковий асортимент як за мовною, так і за ідеологічною ознакою. Йдеться навіть не про болючий мовний аспект цього питання, а про те, що в цих мережах домінує «дешевий проходняк», а не якісна книжка. Така ситуація заважає розвиватися вітчизняному виробникові: й не лише українськомовному, а й російськомовному (не кажучи про інших).

Поки наші чиновники, що опікуються культурою та книжками, роками граються в свій кишеньковий більярд, країну фактично без будь-якого бою здано тотальній «пострадянській» – політиці нав'язування громадянам України іноземних (переважно неукраїнських, недемократичних, несвропейських) цінностей. Картина моторошно сумна: у глибинках підросли покоління, навіть допризовного віку, які або не вміють читати, або ж виховані на російському тюремному шансоні, низькоякісній книжці та телесеріалах про доблесть радянських погонів і офіцерів НКВС. В Україні російську (переважно контрабандну) книгу збувають на «вагу»: не за критеріями «культурної оцінки», а кілограмами, як секундхендівський одяг. Очевидно, що вагонами й фурами без жодного мита хапають не Соловйова, Ключевського й Бродського, а чтиво, що сприяє масовому отупінню українського суспільства.

Я жодним чином не виступаю проти російської культури: держава повинна виробити чіткі правила та встановити жорсткі квоти присутності її продукту на ринку в Україні (як робить, приміром, Велика Британія щодо книги американської на своєму ринку). І це нормальна практика захисту національних інтересів, інтересів виробників і споживачів, їхнього права на елементарний вибір, якого вони позбавлені. Шансон і Марініна – поки-що найбільші «здобутки» української влади в царині книжкової та гуманітарної загалом політики. Судячи з рівня і якості нашого телебачення та книжкових виставок, чиновникам, які до цього причетні, ФСБ може сміливо давати ордени за заслуги перед Отечеством.

А щодо київської виставки – я так і не второпав: що це було?

**ТЕПЕРІШНЯ «ПОКАЗУШНА»
КУЛЬТУРНА (І КНИЖКОВА)
ПОЛІТИКА УКРАЇНИ
СПРИЯЄ НЕ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ,
А ПОСТРАДЯНІЗАЦІЇ КРАЇНИ**

**ПОЧНИ СВІЙ ДЕНЬ
З ГАРНОГО ТА ВЕСЕЛОГО НАСТРОЮ**

Оля Суботіна

Анатолій Анатоліч

Маша Максимова

Гарру РАНОК!

ранкове шоу

ХІТ FM

НЕ ВТРАЧАЙМО ДІТЕЙ

«Ви ж розумієте, які в нас діти», – відповіли мені в одній зі шкіл-інтернатів Львівщини на запитання про те, скільки їхніх випускників здобувають вищу освіту. Вихователька махнула рукою, мовляв, у них уже все закладено в генах, а їхні батьки здебільшого асоціальні, теж не вчилися на відмінно, тому навіщо від цих дітей щось вимагати й до чогось їх стимулювати. Звісно, тітонька-вихователька, яка поспішала додому, оскільки ми завітали до інтернату суботнього дня, мала рацію. Більшість вихованців школи-інтернату справді не такі вже й успішні в навчанні. Однак не можна стверджувати, що причина лише у генах. Якби на цих дітей менше тицали пальцями, переконуючи їх самих, що вони ні на що не здатні, усе б могло бути інакше.

Насправді майже всі вихованці дитячих будинків в Україні сьогодні забезпечені всім необхідним: дахом над головою, одягом, їжею. У них зазвичай є одна чи дві кімнати з телевізором та комп'ютерами, невеликі спортзали. Доволі часто до них навідуються гості – відомі співаки у переддень своїх турне, політики перед виборами та представники громадських чи благодійних організацій напередодні відповідних свят, приміром, 19 грудня, у день Святого Миколая. З такими громадськими організаціями я теж не раз бувала у дитячих домівках. Дарувала подарунки, розуміла, що роблю добру справу, однак почувалася ніяково. Бо дітям не потрібна одноразова милостиня у кольоровій обгортці, розцяткована логотипами організацій та іменами віпів. Діти потребують уваги. І найбільш вдячні вони тим, хто приїздить до них принаймні по кілька разів. Відкинуті на узбіччя світом вихованці дитбудинків під час кожного наступного візиту своїх нових приятелів стають відкритішими. І лише тоді самі починають брати участь у таких заходах, а не просто є декораціями.

Під час реалізації Всеукраїнського благодійного проекту «З книгою – до дітей!», що проходить у різних областях України з вересня минулого року, запам'ятався випадок, коли сиротинець відвідав відомий український письменник-фантаст Сергій Дяченко. Діти не одразу зрозуміли, що до

ФОТО: РОМАН ВІСНАНСЬ

них завітав справжній український письменник, який перш ніж роздати подарунки, а це були книжки, розповів, що вони теж можуть стати відомими творцями, навіть у такому юному віці. Дяченко провокував дітей самим вигадувати неймовірні історії. Вихованці, які вже звикли до того, що їм просто щось дарують і не вимагають нічого навзаєм, спершу не хотіли долучатися до гри. Однак закінчилося все тим, що одному з хлопчаків письменник запропонував переписуватися. Фантаст розгледів у підлітку здатність писати. І ця дитина відчула, що вона не втрачена, на неї не махнули рукою, у неї є майбутнє.

Окрім віри у себе, цей хлопець, як і багато інших вихованців дитбудинків, потребує знань, освіти. І йдеться не лише про шкільну програму, держава цим забезпечує всіх дітей. Щоб вихованці дитбудинків не ставали «білими воронами» поміж своїх ровесників, вони мають слухати схожу музику, орієнтуватися у новинках кіно й захоплюватися одними ж літературними героями. Якщо прогалину з музикою та кіно частково можна заповнити за допомогою телевізора, то з літературною ситуацією складніше. Ще на початку цього року в своєму листі до прем'єр-міністра глава держави наголосив, що порівняно з 1990-м кількість книгарень в Україні зменшилася майже вдвітьєтеро і становить близько 400. За словами книгодавців, у маленьких містах їх налічується

менш ніж 50! До кінця року книгарень у 46-мільйонній Україні не побільшало. Звісно, за таких умов про поповнення бібліотечок у сиротинцях не йдеться.

Фонди деяких бібліотек востаннє поповнювалися понад десять років тому. За словами координатора проекту «З книгою – до дітей!» Тараса Яценка, в Україні є сиротинці, в яких діти мають змогу читати лише класику, здебільшого російською мовою. І не тому, що немає видань. Попри мізерну кількість книгарень, в Україні щороку виходить понад півтори тисячі найменувань книжок для дітей.

Власне про поповнення бібліотек сиротинців новими книжками і задекларували подбати організатори та партнери проекту «З книгою – до дітей!». Українське видавництво «Грані-Т», МБФ «Україна 3000», БФ «Товариство «Приятелі дітей» та МХО «Витанія» за сприяння Держкомтелерадіо, ДАК «Укрвидавполіграфія» та українських ЗМІ змогли об'єднати кілька десятків громадських організацій, щоб вихованці сиротинців мали змогу ознайомитись із сучасною дитячою художньою літературою. З моменту старту проекту благодійні заходи вже відбулися у 82 закладах в 12 областях України: Тернопільській, Херсонській, Івано-Франківській, Львівській, Сумській, Харківській, Київській, Вінницькій, Одеській, Волинській, Житомирській та Донецькій. Загалом до бібліотек дитячих

ФОТО: ТАРАС ПІП

закладів України було передано понад 15 тис. нових книжок та 5 тис. журналів. А близько 10 тис. книжок було передано у співпраці з благодійним фондом Святослава Вакарчука «Люди майбутнього».

Та найважливішою у цій справі є не статистика переданих книжок і журналів. Відповідно до задуму організаторів спершу вони відвідують сиротинці й дарують дітям книжки, відтак із ними працюють волонтери, які сприяють тому, щоб книжка не припадала пилом на полицях. Волонтери разом із дітьми обирають найцікавішу книжку, а оскільки це твори сучасних авторів, то до сиротинця згодом приїздить і сам автор дитячого бестселера. Письменники Сергій Дяченко, Іван Андрусяк, Андрій Кокотюха, Олесь Ільченко, Марина Павленко, Степан Процюк, Олексій Надемлінський, Олександр Макаров, Володимир Лис, Надія Гуменюк, Ірен Роздобудько вже читали свої твори у сиротинцях.

Окрім письменників, до проекту долучилося чимало інших творчих людей:

лідер гурту «Океан Ельзи» Святослав Вакарчук (у межах власного соціального проекту «Людина творить Країну»), лідер гурту «Мандри» Сергій Фоменко, фронтмен гурту «ТІК» Віктор Бронюк, соліст гурту «Друга ріка» Валерій Харчишин, президент БФ «Обдаровані діти – майбутнє України» Влада Литовченко, фронтмен гурту «НеДіля» Едуард Приступа, актори Остап Ступка та Ольга Сумська, співаки Лері Вінн, Марія Бурмака та Павло Табаков, олімпійська чемпіонка з легкої атлетики Наталя Добринська.

Завдяки цим людям діти-сироти та діти з неблагополучних сімей відкрили для себе світ, який для них залишався по той бік телевізора, почали вірити у власні можливості, адже дехто із зірок розповів свою життєву історію про те, як колись навчався у школі-інтернаті. Діти дізналися більше про життя відомих людей, оскільки співаки читали дітям про маленького Вольфі Моцарта, письменники – про дитинство Роберта Луїса

Стівенсона, Ганса Андерсена та Григорія Сковороду, відомі жінки – про найбагатшу людину планети Біла Гейтса. Сергій Дяченко розповідав про єдиного у світі kota-літератора, який є членом Спілки письменників України. Звісно, відвідати всі сиротинці організаторам благодійного проекту за десять місяців не вдалося. І перспектива його продовження залежить від людей та організацій, які будуть готові надати свою підтримку. Тому автори цієї ініціативи закликають усіх людей доброї волі долучитися до Всеукраїнського благодійного проекту «З книгою – до дітей!» і допомогти відкрити дітям-сиротам ще одну частинку недосяжного світу.

Та й не лише діти почерпнули щось від письменників, можливо, після спілкування з дітьми в Україні з'являться твори, в яких вихованці дитячих будинків впізнають себе чи свого товариша і ще раз переконаються, що вони потрібні цьому світові.

Софія Вітовська

ПРО ПРОЕКТ

Всеукраїнський благодійний проект «З книгою – до дітей!» стартував 30 вересня 2008 року. Запланований період реалізації проекту – щонайменше 12 місяців.

У межах благодійного проекту його організатори за підтримки партнерів, медіа-партнерів та відомих діячів культури, спорту й шоу-бізнесу систематично популяризують книжку і проводять читання серед дітей та молоді найбільш соціально незахищених категорій (вихованців дитячих будинків, шкіл-інтернатів, колоній для неповнолітніх), а також створюють бібліотеки і поповнюють їхні фонди в дитячих закладах у різних областях України.

Детальніша інформація про проект на офіційній веб-сторінці: <http://www.dity.org.ua/>

Ексклюзивний медіа-партнер благодійного проекту – журнал «Український тиждень».

ВНУТРІШНЯ СВОБОДА

Подорожуючи світом, я не раз зустрічався з бекпекерами з розвинутих країн. Цих молодих людей можна побачити і в нью-йоркському метро, і на паризьких вокзалах, і на бангкокському летовищі. За плечима – рюкзак, у руках – путівник, на обличчі – усмішка. Мене завжди вражала внутрішня свобода бекпекерів, їхня готовність покинути стабільну роботу, домівку та вирушити в багатомісячні мандрі світами. Іноді вони затримуються на одному місці, знаходять роботу, але потім усе одно вирушають далі. Сучасні кочовики, які розносять світом не війни чи руйнування, а знання та гарний настрій.

СВЯТО

Є подія, яка в житті моєї родини надважлива, – День незалежності. Пам'ятаю, як у школі вчителі між собою дивувалися, що Ленін – не наш герой. «Нехай Сталін, – говорили вони, – але ж це ЛЕНІН». Сьогодні ці вчителі гордо розповідають про героїв незалежності, про прапор НАШ, про державу НАШУ. Колись урок історії розпочався в нас із «Інтернаціоналу». Співав весь клас, стоячи. Цього вже немає й бути не може. Проти часи в моєму рідному Богуславі ще багато що нагадує, зокрема Ленін на площі... Ярослав Мудрого. Прийде час, і на його місці буде пам'ятник князю. З вірою живу. З Днем народження тебе, УКРАЇНО! Многії літа.

ПРО СОЛОВ'ІНУ

Я мовний неофіт і, може, тому все, що стосується української, сприймаю загострено. За останні роки прогрес колосальний: завдяки зацікавленню етномузикою та історією українська перестала бути ознакою селянщини. Але це тільки в Києві й то переважно серед молоді. По роботі доводиться телефонувати в різні регіони – дев'ять посадовців із десяти розмовляють російською або суржилом. Мабуть, треба піти шляхом президента Болівії Ево Моралеса. Упродовж п'яти років 280 тисяч чиновників закінчать курси індіанських мов, інакше втратять роботу. Родзинка болівійського ноу-хау полягає в тому, що вчитися будуть власним коштом. Тільки тоді, вважає пан Моралес, буде з цього толк.

Дмитро Губенко

Таня Овчар

Олена Чекан

Жанна Безп'ятчук

Роман Кабачій

Андрій Ермоленко

ТБ, ТБ І ЩЕ РАЗ ТБ

У нас по селах преси майже не передплачують і не читають. Не те, що колись. От я ще пам'ятаю сивочолих, велемудрих дідів, у яких на столах височіли стоси різних видань: від газет «Комуніст» і «Тульчинський край» до «Огонька». І все те ретельно прочитувалося. Немає вже ні тих дідів, ні деяких улюблених їхніх газет. Того вже немає, а інтернет-зв'язку ще немає. Натомість молодь натхненно дивиться ТБ: праймтаймові новини, «Битви екстрасенсів», телеміло тощо. І не знаєш, що небезпечніше для свідомості людини – радянський агітпроп чи рейтинговий телекітч. А от дідівські журнально-газетні стоси мені особисто дуже подобалися.

ЗАСЛУЖЕНЕ

В одному з польських ресторанів трапилося мені меню російською. Поміж пропонованих страв «Пизза» (піца), «Барашка» (в сенсі «баранина»), серед напоїв «Бренды», «Лыски» (віскі), «Жареные рыжжи» (мало, як з'ясувалося, бути «Жареные рыжжикі»). Мені такі викрутаси нагадали часи неоукраїнського капіталізму, коли на порохках турецького виробництва можна було чимало «нового» дізнатися про особливості східнослов'янських мов. На мою заувагу, що з цим меню можна виступати в цирку, кельнер промурмотів, що це його не обходить. На тлі того, як у тій же Туреччині з'являються «готелі без росіян», починаєш розуміти, що насправді від колишніх радянських хочуть лише грошей. На інше ставлення, як видно, вони не заслужили.

У ПОЛОНІ РОБОЧОГО ЛІТА

Останні подихи докананого літа. Очікування кінця робочого дня, а потім «необхідна» затримка біля комп'ютера відправити пару меседжів по «асьці». Сутінки за вікном, як індикатор «час, мабуть, додому». Найближчий генделік із обнадійливою назвою «Дружба», де можна за невелику суму подружитися з «зеленим змієм», поспілкуватися з ним і навіть висловити йому своє невдоволення. Перший ковток пива – великий, смачний, філософсько-екзистенційний. Думка – «попустило». Шум у голові – піна над кельтейлем шансону та попси. Посиджу трішки – й додому... Прошу, ще одне пиво... Шлях повз колії, де їздить привид-потяг і куйовдяться в пилуючі собаки, червоні стоп-сигнали від цигарок перехожих. І думка: «Охрєнено я провів літо!»

Venezia PALACE

Турезина

ANEX
TOUR

Unlimited Sun
Море сонця

АнексТур - Венеция-Палас

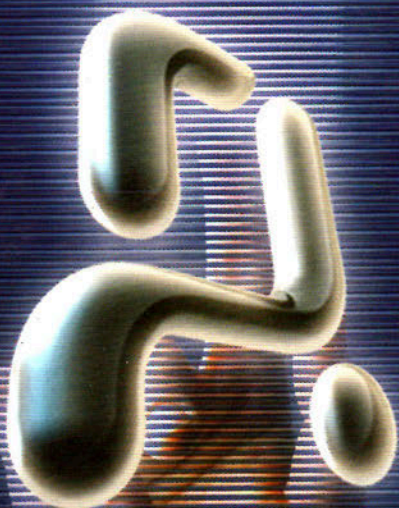
www.anextour.com.ua
центр обслуговування клієнтів

595

Плата за з'єднання 0,27 грн., вартість хвилини 2,00 грн. Тариф у гривнях з урахуванням ПДВ.
Додатково утримується збір до Пенсійного фонду у розмірі 7,5% від вартості послуги без урахування ПДВ.
Послуга надається ТОВ «Старт-98» (044) 492-27-37, для всіх національних GSM операторів.

ліцензія Серія АВ 329555 від 14.05.07 року

Найважливіша інформація для ділової людини
24 години на добу

перший діловий
телевізійний канал

для тих, хто прагне бути першим

WWW.FBC.NET.UA